

Poštšina
plačana
v gotovini

8

LETNIK XIII
AVGUST
1957

Planinski vestnik

GLASILO PLANINSKE ZVEZE SLOVENIJE

VSEBINA

<i>Tone Vraber: Triglavske cvetke</i>	433
<i>Anton Svetina: Triglav — simbol starih kranjskih grbov</i>	436
<i>M. Lipovšek: Trikrat na Pršivec</i>	440
<i>Ivan Šavli: Na Slavnik</i>	445
<i>Stanko Klinar: Cmirove police</i>	447
<i>Valentin Cundrič: Spomini na poletje</i>	451
<i>Rudo Goljak: Istrski razgledi</i>	452
<i>Leopold Stanek: Smrti</i>	455
<i>Lovro Planina: Zlati jubilej PD Škofja Loka</i>	458
<i>Gemanja Bučinek: Na zelenem Pohorju</i>	460
Društvene novice	461
Iz planinske literature	463
Razgled po svetu	465
Društvene novice	471
Iz občnih zborov	472

Naslovna stran: Razor od Prehodavcev — foto Ivan Tavčar

Planinski Vestnik je glasilo Planinske zveze Slovenije / Izdaja ga imenovana Zveza, urejuje pa uredniški odbor / Revija izhaja dvanaajstkrat na leto, po potrebi v snopičih po dve številki skupaj / Članke pošiljajte na naslov: Tine Orel, Celje, I. gimnazija / Uprava: Planinska zveza Slovenije, Ljubljana, Likovarjeva ulica 9, poštni predal 214, telefon št. 32-553 / Tu se urejajo: reklamacije (ki se upoštevajo dva meseca po izidu številke), naročnina, honorarji, oglasi, razvid naslovov / Tiska in klišeje izdeluje Tiskarna »Jože Moškrč« v Ljubljani / Letna naročnina znaša din 400.—, ki jo morete plačati tudi v štirih obrokih po din 100.— / Tekoči račun revije pri Komunalni banki 60-KB-2-Z-121 / Spremembo naslova javljajte na Upravo Planinskega Vestnika, pri čemer navedite poleg prejšnjega vedno tudi novi naslov, po možnosti s tiskanimi črkami.

• Odpovedi med letom ne sprejemamo. Upoštevamo pa pismene odpovedi, ki jih naročniki izroče Upravi do 1. decembra za prihodnje leto

**MEDNARODNI TRANSPORTI
INTERTRANS**

PREDSTAVNIŠTVA IN IZPOSTAVE:

Beograd, Reka, Jesenice, Maribor, Sežana, Celje, Dravograd, Prevalje, Herpelje—Kozina, Nova Gorica, Koper in škofije.

MEDNARODNA ŠPEDICIJA

Izvoz, uvoz, tranzit, carinjenje, transportno zavarovanje, vozninske reklamacije, kvalitativna in kvantitativna kontrola blaga, transportne kalkulacije itd.

LJUBLJANA, MASARYKOVA CESTA 17—21

Telef. centrala 20-060, 21-160, 20-367, 30-781. Gen. dir. in uprava 22-256. Teleprinter 03-107

Izid prvega nagradnega žrebanja za gradnjo doma »Zlatorog« v Ljubljani

Dne 28. junija 1957 ob 20. uri se je sestala v prostorih PZS v Ljubljani posebna komisija, ki je po Pravilniku o žrebanju dobitkov za gradnjo doma ZLATOROG v Ljubljani z dne 1. VI. 1956 izvedla prvo žrebanje. Komisiji je načeloval načelnik Odbora za gradnjo ZLATOROG pri PZS tov. Dolinšek Lavoslav ob navzočnosti predsednika PZS tov. Fedorja Koširja in sekretarja tov. Fetih Mirka. Pri žrebanju sta sodelovala še člana tega odbora tov. Kržan Edi in Lavrič Rado ter zastopniki PD, in sicer tov. Peršič Slavko za PD Ljubljano-matičico, tov. Škorjanc Joža za PD PTT ter tov. Banovec Tomaž in Jure za PD Železničar.

Iz vrečke, ki je vsebovala skoraj 5000 različnih števil, je pionirka Majda Košir potegnila 27 števil. Sreča se je nasmehnila lastnikom naslednjih kuponov:

1. kupon št. 011 510 — prodan v Ljubljani — 14-dnevno bivanje v kateri koli planinski postojanki — časovno po izbiri;
2. kupon št. 003 369 — prodan v Kranju — 10-dnevno bivanje v domu na Komni;
3. kupon št. 021 022 — prodan v Soštanju — 10-dnevno bivanje v domu pri Treh kraljih;
4. kupon št. 024 201 — prodan v Ljubljani — 8-dnevno bivanje v Ruški koči na Pohorju;
5. kupon št. 009 218 — prodan v Laškem — 7-dnevno bivanje v Ribniški koči na Pohorju;
6. kupon št. 012 573 — prodan v Ljutomeru — 7-dnevno bivanje v Mozirski koči na Golteh;
7. kupon št. 021 019 — prodan v Soštanju — 7-dnevno bivanje v Tičarjevem domu, Vršič;
8. kupon št. 011 983 — prodan v Ljubljani — 7-dnevno bivanje v domu pod Tolstim vrhom;
9. kupon št. 020 887 — prodan v Soštanju — 7-dnevno bivanje v Tončkovem domu na Lisci;
10. kupon št. 011 333 — prodan v Ljubljani — 7-dnevno bivanje v domu na Lubniku;
11. kupon št. 011 279 — prodan v Ljubljani — 7-dnevno bivanje v domu na Mrzlici;
12. kupon št. 011 223 — prodan v Ljubljani — 7-dnevno bivanje v koči na Kalu;
13. kupon št. 024 738 — prodan v Ljubljani — 7-dnevno bivanje v domu na Šmohorju;
14. kupon št. 008 954 — prodan v Trbovljah — 7-dnevno bivanje v koči pri izviru Soče;
15. kupon št. 020 728 — prodan v Soštanju — 7-dnevno bivanje v koči na Pesku;
16. kupon št. 020 748 — prodan v Soštanju — 7-dnevno biv. v Kocbekovem domu, Korošica;
17. kupon št. 024 734 — prodan v Ljubljani — 7-dnevno bivanje v koči na Pristavi v Javor-niškem rovtu;
18. kupon št. 024 735 — prodan v Ljubljani — 6-dnevno bivanje v Poštarski koči na Vršiču;
19. kupon št. 011 569 — prodan v Ljubljani — 6-dnevno bivanje v domu pod Storžičem;
20. kupon št. 017 393 — prodan v Ljubljani — 6-dnevno bivanje v koči v Jermanovih vratih;
21. kupon št. 005 576 — prodan v Hrastniku — 5-dnevno bivanje v domu na Krvavcu;
22. kupon št. 003 891 — prodan v Ljubljani — 5-dnevno bivanje v domu na Krvavcu;
23. kupon št. 003 202 — prodan v Kranju — 5-dnevno bivanje v Aljaževem domu v Vratih;
24. kupon št. 000 467 — prodan v Bohinju — 5-dnevno bivanje v domu pod Veliko Kopo;
25. kupon št. 017 436 — prodan v Ljubljani — 5-dnevno bivanje v Vojkovi koči na Nanosu;
26. kupon št. 017 405 — prodan v Ljubljani — 3-dnevno bivanje v domu na Veliki planini;
27. kupon št. 019 270 — prodan v Senovem — 2-dnevno bivanje v koči na Sveti Gori.

Številke izžrebanih kuponov so bile objavljene v št. 156 Slovenskega Poročevalca z dne 5. VII. t. l. in v št. 152 Ljudske pravice z dne 30. VI. 1957.

Vabimo planince, ki so v posesti izžrebanih kuponov, da jih zaradi nakazila predlože pisarni PZS v Ljubljani, Likožarjeva 9, poštni predal 214, najkasneje mesec dni po tej objavi, ker bodo sicer v smislu čl. 5 Pravilnika o žrebanju dobitki zapadli.

Pripominjamo, da so prišli v poštev za žrebanje le tisti kuponi, ki so jih društva do 20. t. m. prodala in s PZS obračunala, ostali bodo žrebani v jesenskem roku. Zato naj se lastniki neizžrebanih kuponov, preden jih bodo zavrgli, informirajo pri PD, če ne pridejo morda v poštev pri II. žrebanju.

Zaradi jasnosti objavljamo vse številke, ki so prišle v poštov pri I. žrebanju in katere, ne glede na to, ali so bile izžrebane ali ne, ne pridejo več v poštov pri naslednjem žrebanju. Te so:

000351—000370, 000450—000500, 000601—000605, 000651, 000658, 000672, 000673, 000675, 000676, 000679, 000698, 000699, 000851—000859, 001051, 001052, 001074, 002901, 002902, 002903, 002915, 002924, 002925, 002935, 002951, 002952, 002975, 002977, 002984, 002997, 003001—003138, 003151—003169, 003201, 003202, 003221, 003227, 003251—003500, 003501—003550, 003551—003574, 003577, 003580, 003584, 003585, 003589, 003590, 003599, 003600, 003651, 003656, 003668, 003669, 003671, 003688, 003689, 003693, 003751—003800, 003801—003850, 003851—003892, 003893—003894, 003899, 003901—003930, 003935, 003947, 004401—004450, 004901—004905, 005351—005356, 005451, 005452, 005501, 005502, 005503, 005513, 005516, 005525—005527, 005538, 005550—005650, 006251, 006901, 006902, 006903, 006904, 006906, 006915, 006916, 006918, 006919, 006920, 006922, 006930, 006931, 006937, 007101, 007103, 007201, 007203, 007204, 007205, 007210, 007234, 007243, 007501—007508, 008951—008954, 008982, 008983, 008997, 009051—009060, 009201—009305, 009313, 009316, 009333, 009351—009400, 009601—009606, 009609, 009613, 009625, 009636, 009637, 009651—009663, 009665—009667, 009669—009677, 009684—009687, 009693, 009694, 009696, 009697, 009698, 009701—009703, 009708, 009714, 009723, 009727, 009741, 009751—009850, 009950—010000, 011001—012000, 012150—012200, 012451, 012452, 012454, 012455, 012457, 012459, 012462—012465, 012469—012474, 012476, 012479, 012482, 012483, 012487, 012489, 012494—012496, 012500, 012551—012557, 012562, 012565, 012567, 012570, 012573, 012580, 012581, 012597, 012599, 012600, 012651—012655, 012657, 012660, 012663—012668, 012673—012675, 012679, 012683, 012686, 012689, 012690, 012693, 012701—012704, 012717, 012718, 012722—012724, 01251—012800, 012851, 012852, 012901—012919, 014001—014007, 014012, 014013, 014015, 014016, 014018, 014019, 014023, 014027, 014028, 014030—014032, 014034—014038, 014040, 014043, 014044, 014046—014048, 014201, 014801—014808, 014850—014868, 016151—016158, 016160, 016163, 016168, 016171, 016177, 016190, 016701, 016751—016755, 016758, 016762, 016772, 016785—016787, 016795, 017151—017217, 017220, 017224—017228, 017246, 017251—017357, 017362, 017365, 017370, 017371, 017373, 017374, 017377, 017349—017381, 017384—017386, 017388, 017389, 017392, 017393, 017395, 017401—017450, 017451—017500, 017551—017580, 017582—017585, 017587, 017589, 017592—017594, 017596—017600, 017601—017650, 018251—018450, 018451, 018452, 018477, 018480, 018484, 018491, 018493, 018651—018700, 018751—018755, 019051—019063, 019065—019069, 019072, 019073, 019080, 019083, 019084, 019172, 019175, 019177, 019200, 019213, 019230, 019251—019253, 019263, 019267, 019270, 019273, 019276, 019288, 019451—019453, 020451—020473, 020701—020750, 020851—020900, 021001—021050, 021456, 021465, 021484, 021551—021565, 021567—021569, 021574—021581, 021585, 021594, 021596, 021597, 021600, 021651—021660, 021677, 022555—022569, 022572, 022580—022589, 022598, 022602, 022615, 022619, 022623, 022630, 022631, 022641, 022646, 022647—022650, 023001—023006, 023013, 023014, 023017, 023019, 023021, 023023, 023024, 023027, 023029, 023033, 023037, 023050—023056, 023059, 023062, 023063, 023067, 023068, 023076, 023078, 023079, 023080, 023082, 023084, 023088—023090, 023098, 023101—023109, 023113, 023115—023117, 023120, 023121, 023123, 023125—023130, 023134, 023135, 023136, 023138, 023141, 023142, 023144, 023149, 023151, 023152, 023161, 023162, 023175, 023183, 023199, 023401—023433, 023438, 023606, 023619, 023650, 023652—023661, 023751—023757, 023951—023964, 023976—024000, 024001—025000.

Planinci, pohitite z nakupom kuponov za gradnjo našega doma ZLATOROG, kajti prihodnje in morda poslednje žrebanje bo že jeseni letos. Tudi dobitki za to žrebanje predstavljajo veliko vrednost, saj bo ponovno izžrebanih najmanj toliko dobitkov, kot pri prvem žrebanju in to za zimsko brezplačno bivanje v gorah. Zato ne odlašajte z nakupom teh bonov, za nje pa zainteresirajte tudi svoje prijatelje in znance.

Kupone dobite pri vseh PD in v vseh planinskih postojankah po 100 dinarjev.

ODBOR ZA GRADNJO ZLATOROGA PRI PZS

Triglavske cvetke

TONE VRABER

Teško bi še kje našli na tako majhnem ozemlju, kot je Slovenija, tako mnogovrstno rastlinsko odejo. Nižinski in višinski gozdovi, barja in močvirja, kraške košenice in kamenišča, vlažne soteske in sončna dolomitna pobočja, alpske trate in skale, melišča v gorah in ob morju, najraznovrstnejša geološka podlaga, podnebne razlike od morja do najvišjih vrhov, vse to in dejstvo, da se prav na našem ozemlju stikajo mnoga florna območja, oblikuje domače rastlinstvo v njegovem bogastvu in pestrosti.

Bogastvo naše flore je bilo vzrok, da so se začeli botaniki že zelo zgodaj ukvarjati z njenim proučevanjem. Prvi raziskovalci so bili tujci, vendar smo dobili že zgodaj tudi odlične domače poznavalce slovenskega, posebno kranjskega rastlinstva (Franc Hladnik). Najslavnejši botaniki, ki so delovali pri nas v klasični dobi botanike, so bili Scopoli, Wulfen in Hacquet. Scopoli je v dveh izdajah dela »Flora carniolica« (1760 in 1772) odkril botaničnemu svetu kranjsko rastlinstvo. To delo je bilo prvo te vrste v tedanjem avstrijskem cesarstvu. Wulfen se je ukvarjal predvsem z rastlinstvom Koroške (Flora norica phanerogama 1858). Našo alpsko floro je raziskoval zdravnik in naravoslovec Baltazar Hacquet. Kot odkritelja in poznavalca naših gora nam ga je v lepi monografiji predstavil Josip Wester (1954).

Hacquet je v času svojega delovanja na Kranjskem prehodil velike dele slovenske zemlje. Na potovanjih se je zanimal za kamenine, živalstvo, ljudske šege ter noše in ne nazadnje za rastlinstvo. Da bi sestavil litološko karto Julijskih Alp, jih je prehodil po dolgem in počez. Botanična opazovanja na teh potovanjih je zbral v latinsko pisani knjigi »Plantae alpinae Carnioliae«, ki je izšla na Dunaju l. 1782. Ker je bil edini botanik, ki je razen Scopolija hodil po teh krajih, je našel več do tedaj nepoznanih rastlin. Štiri od njih je imenoval po Triglavu, na katerega se je kot drugi in tretji povzpел.

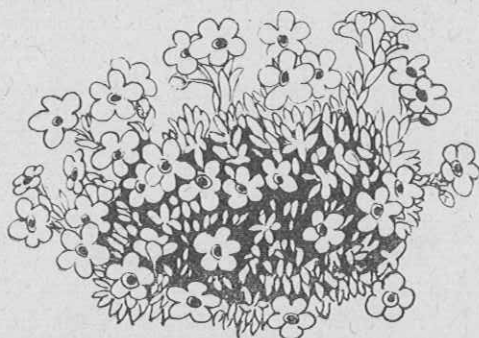
Planince, ki hodijo mimo njih, razveseljujejo z živimi barvami in jih spominjajo na moža, ki jih je odkril botaničnemu svetu. Moj namen je opisati te štiri rastline.

Triglavska roža ali blesteči peteroprstniki (*Potentilla nitida* Torner, *P. terglouensis** Hacquet. sl. 1) je med njimi že zaradi pravljice o Zlatorogu najbolj znana. Je pritličen polgrmiček, ki raste v grušču in skalnih razpokah naših najvišjih vrhov ter se razrašča v obsežne blazine. Štejemo jo v družino rožnic. V tleh je zasidrana z debelo, olesenelo in razraslo koreniko, iz katere poganjajo do 5 cm visoka stebelca s trojnatimi listi. Sestavljeni so iz treh narobejajčastih ali ozkoklinastih lističev, ki so na koncu navadno trizobi. Steblo in listi so pokriti z blestečimi belosvilnatimi dlakami, ki jih varujejo pred premočnim izhlapevanjem. Tako ima vsa rastlina srebrn videz, čigar lepoto

* Hacquet piše Triglav po bohinjski izgovarjati Terglou.

Sl. 1 Triglavská roža

Sl. 2 Triglavská neboglasnica

še povečajo veliki živorožnati cveti, ki se razcvetijo na koncu vsakega stebila. Triglavská roža cveti v juliju in avgustu, posamezne cvete pa najdemo še konec septembra. Večkrat ima triglavská roža tudi bele cvete, tako da jo nepoznavalec lahko zamenja s podobnim belocvetnim Clusijevim peteroprstnikom (*Potentilla Clusiana* Torner), ki raste na enakih mestih, se pa že po peternatih, nesvilnatih listih zanesljivo loči od nje.

Triglavská roža je endemična v skrajnem severnem delu Apeninov in v Južnih Apneniških Alpah. V zahodni polovici svojega areala raste v Morskih, Dauphinéjskih in Savojskih Alpah. Dalje se pojavlja zopet vzhodno od Komškega jezera in sega do reke Adiže. Ponovno jo najdemo v Pusterski dolini, od koder sega čez Karnijske in Ziljske Alpe v Karavanke in Kamniške Alpe z najbolj vzhodnim nahajališčem na Grintovcu. Raztrganost rastnega ozemlja triglavške rože ima svoj vzrok v ledeni dobi, ki jo je uničila na vmesnih bivališčih, in v njeni navezanosti na apneno podlago.

V Julijskih Alpah je pogostna in raste v triglavski, škrlatiški, razorski, jalovski, kaninski in krnski skupini. V Karavankah jo najdemo na Kepi, v Kamniških Alpah pa na Storžiču in na Grintovcu. Navadno ne sega pod 2000 m. Na planini Krstenici nad Bohinjem sem jo našel izjemoma že v višini 1700 m. v »plemeniti«¹ družbi pekoče koprive, lisaste mrtve koprive in enoletne latovke.

Še izrazitejša visokogorska rastlina je triglavská neboglasnica (*Eritrichum nanum* (Amann) Schrader, *Myosotis terglouensis* Hacquet) iz družine srhkolistnic (sl. 2). Podobna je spominčici (*Myosotis*), od katere pa se loči predvsem po blazinasti pritlični rasti. V skalne razpoke se pritrja z razvejeno lesnato koreniko. Iz nje rastejo do 3 cm visoka stebelca, ki so združena v gosto stisnjeno oblo blazinico. Listi na stebelcih so majhni, ozkolopatičasti in na gosto posejani z belimi dlakami. Cveti so nebesnomodri (ime!), z živorumenimi goltinimi luskami in belo venčno cevjo. Pojavljajo se v avgustu.

Triglavská neboglasnica je arktično-alpska vrsta, saj uspeva na Kamčatki, v Sibiriji in na Uralu, od koder je med ledeno dobo pripotovala čez Karpate v Alpe. V Zahodnih in Centralnih Alpah raste na silikatni kristalinski podlagi, v Dolomitih in Jugovzhodnih Alpah pa na apnencu. V naših Alpah se pojavlja nekoliko redkeje kot triglavská roža, raste pa v Julijcih, Grintovcih in Karavankah.

Prvotno Hacquetovo znanstveno ime je obdržal triglavski svišč (*Gentiana terglouensis* Hacquet, sl. 3). Za svoje prebivališče si izbira droban,

Sl. 3 Triglavski svišč

Sl. 4 Triglavski dimek

že ustaljen gruč in skalovite nizkotravnate alpske trate. Blazinice triglavskega svišča so sestavljene iz posameznih gostoolistanih poganjkov. Lističi so jajčasti in se značilno strehasto krijejo, po čemer ga lahko na prvi pogled ločimo od številnih drugih zastopnikov rodu *Gentiana* v naših Alpah. Iz listne rožice se dvigajo posamezni, zelo kratkopecljati cveti, ki so temnomodri in podobni cvetom spomladanskega svišča (*Gentiana verna*). Vsa rastlina je visoka ca. 5 cm. Sorodni pritlikavi svišč (*Gentiana pumila*) raste večinoma po bolj travnatih in vlažnejših krajih v Alpah in ima ozkosuličaste liste, ki se ne krijejo.

Triglavski svišč uspeva v višini 1900—2700 m. Njegov areal je omejen na Wallis, Tessin in na Jugovzhodne Apneniške Alpe. Pri nas ga najdemo razmeroma pogosto v Grintovcih, Karavankah in Julijcih.

Tipičen endemit Vzhodnih Apneniških Alp je tudi triglavski dimek (*Crepis terglouensis* [Hacq.] Kerner, *Leontodon terglouensis* Hacq., sl. 4). Vezan je na apnenec in je v Severnih Apneniških Alpah (Dachstein, Allgäu, Berchtesgaden itd.) pogosten, v Švici se pojavlja le posamič, v Južnih Apneniških Alpah pa raztreseno v Dolomitih in v Sloveniji. Naseljuje ustaljen, drobnejši gruč na južnih in na jugovzhodnih pobočjih Triglava proti Mišeljki dolini in Zg. Krmi. V Grintovcih je znan samo s Skute, kjer ga je našel R. Justin.

Planinci, ki hodijo na Triglav v poznem poletju (avgust, september) mimo »Planike«, ga prav lahko spoznajo. V gruču se ukoreninja s kratko koreniko. Nizko steblo je pokončno, navadno enocvetno ter pod koški odebeljeno in črnodlakavo. Škrbinasti listi so zbrani v pritlični rožici. Cveti se združujejo v velike koške, ki so po grobi primerjavi najbolj podobni regratovim. So zlatorumeni in skoraj dvakrat daljši od črnodlakavih ovojkovih listov. Po teh znakih se triglavski dimek uvršča v družino košarnic.

Ko smo se tako seznanili s »triglavskimi« cvetkami, bi rad še obnovil mlajšim že nepoznano zgodbo rastline, ki jo je Hacquet imenoval *Scabiosa trenta*, po Trenti, kjer jo je našel. Njenemu opisu je dodal tudi sliko. Čeprav so »trentarski grintavec« za njim iskali mnogi botaniki, ga ni nihče več našel. Tržaški botanik Tommasini je opozoril Kugyja na to uganko, upajoč, da bo imel mnogoobetajoči mladi ljubitelj rastlin in gora morda več uspeha. Svoje iskanje Kugy opisuje v posebnem poglavju knjige »Iz mojega življenja v gorah«. To poglavje z naslovom »*Scabiosa trenta*« je eden najlepših opisov mladostnega iskanja in hrepenenja, kar jih imamo v književnosti. Kugy je prehodil vse Julijce, večkrat je mislil, da je že rešil »kraljično iz stoletnega sna«, pa je bil končno vedno razočaran.

Pozneje je botanik Kerner dokazal, da je Hacquetova *Scabiosa trenta* identična s kraškim grintavcem *Cephalaria leucantha* (L.) Schrad., ki na Krasu ni redek. Hacquet je našel le nekaj primerkov, ki so zaradi višje lege nekoliko spremenili svojo obliko.

Trentske lepote Kugy ni našel, odkril pa je lepoto naših gora, ki ga niso nikoli več spustile iz svojega objema.

Na Triglavu čudovito rde Zlatorogove cvetke — triglavske rože, poleg njih odseva nebesna modrina v cvetih neboglasnic, sonce se blešči v zlatorumenih cvetovih dimka in v nasičeni modrini žare svišči v trajen spomenik prvemu raziskovalcu naših Alp — Baltazarju Hacquetu.

ANTON SVETINA

Triglav — simbol starih kranjskih grbov

»Na griču stolp, na stolpu zmaj, tako bi se na kratko glasil odgovor na vprašanje, kaj predstavlja podoba na pečatu oziroma v grbu mesta Ljubljane«. S temi besedami začenja akademik Milko Kos razpravo o »pečatu in grbu mesta Ljubljane« ter v nadaljevanju razprave dokazuje, da je Ljubljana imela prvotno pečat, na katerem sta obzidje in stolp plavala prosto v prostoru in nista bila, kot na kasnejših in na pečatu, ki je danes v rabi, postavljena na grič ali na gričevnato vzpetino. Nastanek tega starejšega pečata pa spada že v dobo, ko so na mestnih pečatih starejši način prostega »plavanja« mestnega obzidja in stolpov v prostoru že opuščali in arhitekturo začeli postavljati na gričevnato, skalnato ali kako drugo »pokrajinsko« podlago. V sredini 15. stoletja so stari ljubljanski pečat nadomestili z novim, ki ga je šteti že za grb mesta Ljubljane. Bistvena novost proti prejšnjemu pečatu je ta, da stoji obzidje s stolpom na gričevnati podlagi in da je vse skupaj vključeno v spodaj zaokroženi ščit.¹

Če natančneje pogledamo to gričevnato podlago ljubljanskega mestnega grba oziroma ščita, opazimo, da obstaja ta podlaga iz treh vrhov, katerih srednji je višji od obeh stranskih. To nam kaže že odtis večjega ljubljanskega pečata iz 15. stoletja, ki je hranjen v arhivu Narodnega muzeja v Ljubljani, še bolj natančno pa nam to prikazujejo slika ljubljanskega grba na naslovnem listu Vramčeve kronike iz leta 1578 (v Univerzitetni knjižnici v Ljubljani), relief ljubljanskega grba iz 15. stoletja, vzidan v desno stran presbiterija

¹ Milko Kos, Pečat in grb mesta Ljubljane, Zbornik za umetnostno zgodovino letnik XIX, zvezek 12.

stolne cerkve v Ljubljani, relief ljubljanskega grba na zvonu iz leta 1553 v stolpu na Ljubljanskem gradu, relief ljubljanskega grba iz leta 1589, ki je vzidan v pročelje hiše št. 20 na Bregu v Ljubljani (Cojzova hiša), relief Ljubljanskega grba nad Narcisovim vodnjakom na dvorišču magistrata, relief ljubljanskega grba med sgrafiti na dvorišču magistrata in relief ljubljanskega grba iz prve polovice 18. stoletja, vzidan na stopnišču magistrata.²

Ko gledamo to »pokrajinsko« podlago ljubljanskega grba, ki obstoji iz treh vrhov, katerih srednji je višji od obeh stranskih, se nam nehote poraja misel, ali ni naš Triglav kot najvišja gora na Kranjskem služil kot vzor za to pokrajinsko podlago. To domnevo potrjuje tudi primerjava z grbi, ki so jih podeljevali kranjskim in drugim plemičem razni vladarji, deželni knezi in njih pooblašenci.

Da bodo nadaljnja izvajanja bolj razumljiva, bom na kratko objasnil sestavo plemiških grbov. Srednjeveški grbi imajo kot osnovo ščit, ki je v večini primerov razdeljen po dveh sredinskih črtah na štiri skoro enake dele. Levi spodnji in desni zgornji del ščita sta enako slikana — s kako živaljo, drevesom, cveticami, tudi z moškimi ali ženskimi postavami ali pa enostavno z različnimi barvastimi črtami — ravno tako sta enako slikana desni spodnji in levi gornji del ščita. Nad ščitom stojita eden ali dva turnirska šlema (Turniershelbm), nad šlemom je v večini grbov krona in nad krono so zopet prosto stoječe slike iz obeh delov ščita v povečani obliki.

Do sedaj sem ugotovil te plemiške grbe, ki imajo v svojem ščitu naslikano tridelno goro:

1. Z listino z dne 7. IX. 1630³ je cesar Ferdinand II. podelil plemstvo Bertholdu Höffer za Salfeldt za zasluge, ki si jih je pridobil njegov stari oče v vojnah zoper Turke, kjer je padel, kakor tudi za zasluge, ki si jih je pridobil njegov oče in on sam v različnih vojnah in ob drugih priložnostih. V njemu podeljenem plemeniškem grbu beremo tole: »...Nemblichen einen quarterierten Schildt, dessen hinter vnter vnd vorder ober Veldung gelb oder goldfarb, in dessen Grundt auf einen grünen dreywühleten Berg der mitter die zween äusseren etwas überhöhet, ein über sich einwärts gekehrter, mit den Flüglen aufgethaner Adler roth ausgeschlagener Zungen...« V desnem sprednjem in levem gornjem delu ščita je torej naslikana zelena gora s tremi vrhovi, katerih srednji je višji kot oba stranska.³

2. Z listino z dne 20. XI. 1634 je cesar Ferdinand II. povišal Wolfu Jöchlingeru zu Pfanberg vnd Hartenstein, ces. tajnemu svetovalcu in nižjeavstrijskemu dvornemu vicekanclerju ter njegovemu bratu Dominiku, ces. svetovalcu in deželnemu vicedomu na Koroškem — oba sta bila člana štajerskih deželnih stanov — njihov dosedanji viteški plemiški stan v stan baronov (Freyherrn). V njihovem grbu beremo tole: »...In den andern baiden thailen aber in der Mitte über Zwerch ein weiss oder Silberfarber Strich oder Strassen, Im Grundt ein drey Pichletes in der mitte etwas erhöhtes Pergl, darob drey gelb oder goldtfarben, in der mitte ebenfahls mit einer gelb oder goldfarben Cron vmbgebene Traidt Eher...« Tu vidimo zopet goro s tremi vrhovi, katerih srednji je višji kot oba stranska.⁴

Ta listina je važna tudi za raziskovanje zgodovine celjskih grofov. Iz nje namreč izvemo, da je zadnji celjski grof Ulrik kupil blizu Dunaja ležeči grad Jochenstein. Ustrezni odstavek v tej plemiški listini se glasi takole:

² ibidem opis in ponatis navedenih slik in reliefov ljubljanskega mestnega grba.

³ Državni arhiv Slovenije v Ljubljani, zbirka plemiških diplom pod št. 37.

⁴ ibidem pod št. 41.

»...also dass Ihre vor Eltern, wegen deren zu Kriegs, vnd Friedens Zeiten gehabten, sonderbaren Verdienst, noch vor zwey hundert Jahren, von vnserm löblichen Hauss Osterreich das Vhndte zu selbigen Ertzherzogthumb nicht weith von vnserer Hauptstatt Wienn gelegene Schloss Jochenstain, samt Sparbach, vnnd deren dartzuegehörigen Herrlichkeiten, zu Lechen alss Ihr Stamm Hauss vill Zeit bewohnt vnd genossen, vnd sich davon die Jöchlinger zu Jochenstain genent vnd geschrieben haben, solang biss erst nach ableiben Ires Ehens, Vrehens, Hannsen Jöchlingers, Weillandt Ulrich von Cilli Vnnd zu Ortenburg solches anfangs khäuflich an sich gebracht vnd folgend bey Weylandt Kaayser Friderico, Christlichen Angedenkhens, alss Vormündern seines Vettern auch Christseligen Angedenkhens Ladislay Königs zu Hungarn vnnd Behaimb vnd Ertzherzogen zu Osterreich, mit gewisser Condition für aigentthumblich bekhomben hat...«

3. Z listino z dne 9. I. 1610 je nadvojvoda Ferdinand podelil plemstvo in plemiški grb Janžetu Malogrudič, služabniku in poročniku v trdnjavi Slun, za njegove zasluge v bojih zoper Turke na hrvaški in obmorski meji. V njegovem grbu je tale odstavek: »...mit namen ainen Schild in dessen Grund ain dreifacher grüener perg, der mitter die andern Zween überhöchent vnd sonsten der gantz Schild nach der leng in zween gleiche Thail vnnderschaiden, darunter der vorder himelblaw, darinnen vnd auf dem ainen thail des Pergs gegen der mitten Lini aufwertstehend die gestalt eines Fuxes seiner natürlichen farb mit offnem Maul vnd ausgeschlagener rotten Zungen, seinen schwantz zurück aufwerts schlagend vnd in dem vordern rechten fuss ainen grünenenden datl oder Palm Zweich zurückh vber sich haltend...« V grbu je torej prikazan trodelni zeleni hrib, katerega srednji del prekaša oba ostala dela.⁵

4. Z listino z dne 8. II. 1602 je podelil nadvojvoda Ferdinand Marku Kune, nadduhovniku Spodnje Kranjske in župniku v Krškem, za njegove zasluge, ki si jih je pridobil pri izvedbi protireformacije v Idriji, pravico do nošenja grba, ki je imel v svojem ščitu tale sestavni del: »...ain Plaw oder Lazurfarben Schildt im grundt desselben drey griene Puchlete Pergl, deren mitter die Andern zween überhöhet, ob denselben fürwerts gegen der Rechten Lini eines gekrönten Lewen gestalt, seiner Natürlichen farb, mit offnem Rachen vnd rotter Aussgeschlgnen Zungen vnd zurückgeschlagenen Schwantz...« Tudi v tem ščitu so naslikani trije hribčki, katerih srednji je višji od obeh stranskih.⁶

5. Z listino z dne 3. VI. 1613 je cesar Matija izdal Bartolomeju Bobič (Barthlme Wubitsch) diplomu za pravico nošenja grba za njegove zasluge, ki si jih je pridobil v večletnem bojevanju zoper Turke, posebno v boju pri Sisku, pri zavzetju trdnjave Petrinja in pred tem v bojih pri Bihaču, Kostanjevici in Kaniži. Opis njegovega grba se začneja takole: »...dies hernach beschrieben Wappen vnd Clainot Mit Namen ein schwartzer Schildt, im grundt desselben ein dreypüchleter Berg der mitter die eussern etwas vberhöhend...« V tem grbu se zopet pojavi hrib s tremi vrhovi, katerih srednji je višji od obeh stranskih.⁷

6. Z listino z dne 7. XII. 1643 je ljubljanski škof Oton Friderik izdal na prošnjo Zofije de Costa, vdove po pok. Pavlu de Costa, diplomu, s katero je potrdil, da spada rodbina de Costa med stare plemiške rodbine. Vdova je prosila za to potrdilo, ker so vse njihove originalne plemiške diplome zgorele.

⁵ ibidem pod št. 59.

⁶ ibidem pod št. 48.

⁷ ibidem pod št. 123.

Opis grba v tej diplomi je tale: »... als ein dreyfärbig Schildt, ein von vnten der Veldung aufwärts mit dem Spitz bis an die Kreislínie gekehrter gelb oder Goldfarber Spitz oder Sporn, Darinen auf einem dreiphleten in mitter etwas erhobenen grünen Perglein oder Hügel, Čosta, ein zur linken seite einwerst gewendter Amsel...« V tem grbu naletimo zopet na hrib s tremi vrhovi, ki je v sredini višji in ki je tu imenovan s »Čosta«. Zanimivo bi bilo ugotoviti, kje na slovenskem ozemlju se nahaja hrib s takim imenom.⁸

7. Z listino z dne 3. V. 1642 je cesar Ferdinand III. podelil plemstvo registratorju kranjskih deželnih stanov Nikolaju Hvalica (Qualitza) s temle grbom: »... hernach beschriebenen adelichen Wappen nemblichen das mit Namen sein soll: Ain quartierter Schildt, in dessen hinter vnter vnd vorder ober Veldung auf einem Dreypüchleten in der Mitte überhöchten grünen Pergl die gestalt eines Mannes... in denen baiden jedwedern schwartzen Veldungen aber auf ainem gleichmässigen dreypüchleten in der mitte überhöchten grünen Pergl ain zum grimen geschickter vnd mit einer königlichen Cron gezierter gelb oder goldfarber Löw...« V tem grbu naletimo kar v vseh štirih predelih štita na trovrhni hrib z višjim sredinjskim vrhom.

8. Z listino z dne 20. III. 1666 je potrdil Janez Kristijan vojvoda Krumavski in knez Eggenberški, pokneženi grof svete rimske države Gradiščanski, grof postojnski in gospod v Radgoni, Arnovžu, Strassu in Waldsteinu, višji dedni komornik Štajerske in višji dedni točilec Kranjske ter Slovenske marke, Janezu Pavlu Säger pl. Sargfeldt, upravitelju grofije Postojna, plemiško diplomo, ki jo je izdal njegovemu umrlemu očetu Ludviku Säger pl. Sargfeldt, skrbniku grofije Postojna, Janez Ulrik vojvoda Krumavski itd., umrli oče zgoraj imenovanega vojvode Janeza Kristijana Krumavskega. V opisu grba te diplome beremo tole: »... Nemblichen als dass mit Namen sein soll ein Quartierter oder in vier gleiche Theill abgetheilter Schild, zur Rechten oben vnd in den dritten zur Linckhen herunden zway schwartze Felder, darinnen in Jedem ein goldfarber oder gelber Löw ... in dem andern zur Linckhen oben vnd im Vierten zur rechten herunden ein weisses Feld mit dreyen Grünen Hüblein oder Perglein, deren in beiden das mitter etwas grösser als die andern vnd auff einem Stingl fünff aufwärts stehende Plaue Veldlilgen...« V tem štitu imamo prikazane tri gore, katerih srednja je višja od obeh stranskih.⁹

V ljubljanskem mestnem grbu in v vseh prikazanih plemiških diplomah vidimo naslikano goro s tremi vrhovi, od katerih je srednji višji kot oba stranska. Ljubljanskim meščanom kakor tudi navedenim plemičem je moral biti pri podelitvi grba pred očmi nek pokrajinski simbol, ko so izbrali za svoj grb hrib s tremi vrhovi z višjim srednjim vrhom. Morda je služil ljubljanskim meščanom pri tej izbiri za vzor ljubljanski grajski grič s sosednjim Rožnikom in Golovcem, bolj verjetna pa je domneva, da jim je bil za vzgled Triglav kot najvišji vrh vse pokrajine, ki jim je bila vidna. To smemo domnevati tudi pri izbiri simbola za navedene plemiške grbe, ker je po imenih sodeč večina prikazanih plemiških družin bila slovenskega ali vsaj jugoslovanskega rodu. To smemo skoro za gotovo trditi o Janžetu Malogrudič, o župniku Marku Kune, o Bartolomeju Bobič, o rodbini de Costa, o registratorju kranjskih deželnih stanov Nikolaju Hvalici, pa tudi o rodbini Säger pl. Sargfeld (Žagar?).

⁸ ibidem pod št. 19.

⁹ ibidem pod št. 100.

Upravičenost trditve, da je bila rodbina de Costa slovenskega pokoljenja, potrjuje njihovo ime, ker ime Costa ne more pomeniti drugega kakor slovensko hosto (kosta — chosta — costa). Morda so v srednjem veku imenovali Trnovski gozd z imenom Hosta? Ščit v grbu te rodbine se razlikuje od ostalih zgoraj prikazanih ščitov tudi v tem, da je razdeljen le na tri dele, medtem ko so ostali ščiti štiridelni razen ščita Janžeta Malogrudič, ki je dvodelen.

Domnevo o Triglavu kot simbolu srednjeveških grbov žal ni mogoče dokumentirati, ta načeta misel pa naj služi kot izpodbuda za nadaljnja raziskovanja v tej smeri.

Trikrat na Pršivec

M. LIPOVŠEK

Če bi me kdo takole mimogrede vprašal, kolikokrat sem bil na Pršivcu, bi mu rekel, da najmanj kakšnih dvajsetkrat. Toda večinoma sem hodil nanj z Viševnika, ki je lepa planina na prevalu severnozahodno pod vrhom. Trikrat sem pa prišel na vrh z vzhoda, naravnost iz Stare Fužine. Enkrat sam, dvakrat pa s Tonejem, mojim bohinjskim prijateljem. Da bi tretjič ne bil! No, pa ravno o tem bi vam rad pripovedoval.

Zadnjič mi je prišel pod roko Debeljakov imenitni spis o njegovi hoji iz Bohinjske Bele čez Gorjuše v Bistrico. Naletel sem na besedico »oket«. Ta »oket« ima važno vlogo pri mojih hojah na Pršivec. Je namreč pristen bohinjski izgovor za l a k e t in bi se fonetično pravilno pisalo takole: uokòt. Tako jo vsaj Tonej izgovarja in jaz se nanj zanesem.

Čez oket sva jo torej mahala — kdaj je to že bilo! — pred dvajsetimi leti in spremljala sta naju tista dva Hauptmanna, o katerih je Debeljak lepo zaokrožil narodno pesmico »pred havptmana stopila bom«. Dva sinova zagrebškega učenjaka, dva mladeniča, tudi že napol učena gospodiča, ki jim zavidaš, kako se od knjig meni nič, tebi nič dvigneta v hribe in nazaj prišedši zopet h knjigam sedeta.

Kdor ne ve, kje gre pot čez Vogar in Hebàt in komur je do lepih šetenj v višjem gorskem svetu, naj kar gre tamkaj po robu, kjer pod nogami kuha jezero svoje megle in v belem blesku gledajo vse bohinjske Spodnje gore sem čez, ves čas hoje. Ne veste, kako je tam lepo! Seveda — pozabil sem povedati, da smo hodili sredi zime, menda enkrat za božič, v najlepšem pršiču.

Toda če bi le vedel, kod smo šli! Tudi Tonej ne ve — to sva letos oba dokazala in presneto, če ne bi bila fanta od fare, ne vem, kako bi sedaj prišla iz tistega strašnega gozdnega in skalnatega labirinta ven.

Takrat, prvič, smo odlično našli. Samo to vem, da smo med velikanskimi skalami precej strmo gazili proti severu, potem pa krenili naravnost na vrh čez čisto spodobne strmine. Na vrhu smo bili zgodaj popoldne. Po nebu so se vlekle mrene in precej mrzlo je bilo, svetlobe po gorah pa tako lepe, da smo kar strmeli. No, potem po znani smeri na Viševnik, kamor »padeš« v nekaj minutah, če si tič, nato skozi »lorč« na Planino pri jezeru in nad Pungratom po zgornji poti čez Vogar domov.

Drugikrat je bilo najlepše. Bil sem sam. Dva znanca sta bila na Komni in šel sem ju iz Ljubljane obiskat. Jutranji Gorenjec me je potegnil do Bistrice, prijazen voznik pa do jezera. Bila je pomlad — najlepši čas leta, lep dan,

Vrh Pršivca

Foto M. Lipovšek

toplo sonce, po gorah še dovolj snega. Kaj bi pravil! Kdor hodi v gore, že ve, kako je to.

Pri sv. Janezu še malo nisem okleval. Kar samo me je obrnilo proti Stari Fužini in čeprav mi je bilo na klancih nad vasjo proti Vojam neznansko vroče, mi je srce kar poskakovalo od veselja, da sem spet na tej poti.

Kopen kolovoz za Hebatom me je peljal daleč pod Pršivčevo glavo. Ne vem, kje sem zavil v celo. Tam je bil sneg in po nekih hudih strminah sem prišel, seveda na smučeh, skoraj naravnost na vrh. To pa je bila druga, toplejša pesem, kakor za božič! Človek bi kar predel od ugodja, kakor maček. Pohlastal sem nekaj krljev pomaranče, pa spet na noge in na Viševnik.

Čeprav opisovanje hoje odtod na Komno ne spada sem, bom vseeno povedal nekaj besed o tem. Z Viševnika se na jug vleče krasen smučarski dol. Neštetokrat sem ga v družbi s tovariši presmučal in prehodil. Na eni strani ga zapira Pršivec s svojimi gozdovi in pragovi, na drugi strani pa dva čokata hriba: Vrtec in Rigel. Samo tisti, ki so tod večkrat hodili, se spoznajo v imenih in v svetu, ki vodi tu od zadnjega jezera nad Komarčo. Še za prve svetovne vojne so avstrijski vojaki zgradili prav od planine na Kraju, kjer so imeli celo mesto barak, precej široko pot po robu Komne mimo zadnjega jezera k studencu pod Riglom. Iz dola prideš po kratki, strmi hosti do plazu pri studencu. Tod je dostikrat kopno, ker je plaz strm in obrnjen čisto proti jugu. Potem gre pot še vprek skozi mlad bukov gozd do jezera, kjer je treba dobro vedeti, kje zavije okrog vode in se vzpne gori čez pečine. Razen tega vzpona ni nič hudega, ker gre smer nato vseskozi po robu, speljana po gredah. Svočas so bile tod klopi, da se je človek lahko usedel in občudoval Bohinjsko jezero pod seboj.

Na robu za planino Hebat

Foto M. Lipovšek

Tudi tedaj, drugič, ko sem bil tu, sem doživel prečudne barve. Ne morem pozabiti na rdečo steno Studorja in na čudno zelenkasto-modro nebo nad njo. To ni bila navadna večerna zarja. Ta je lepa in mila obenem. Takrat pa je bilo v zraku nekaj, kar te je objelo s tesnobo, kar ni bilo samo lepo, ampak tudi grozeče. Kdor hodi v gore bo vedel, da se je pripravljajlo slabo vreme. V temi sem prišel na Komno in drugi dan smo zares imeli hudo meglo in sneg.

Tretjič je bilo pa letos...

S Tonejem sva šla še v mraku iz Stare Fužine. Navsezgodaj je pricokljajal k meni v kuhinjo z Andrejčkom, svojim desetletnim sinčkom. Sprva sta hotela čez Suho, pa sta se premislila in mi prišla povedat, da gresta z menoj. No, prav. Pobrala sta jo naprej, jaz pa koj za njima. Pri križu, kjer gre kolovoz na Vogar, smo pogledali nazaj. Nad Poljanskim vrhom in okrog Raskovca je bilo vse rdeče — slabo znamenje. Pa za ta dan se nam še ni bilo treba bati.

Pot na Vogar menda poznate? Ko smo s težavo hodili po drsnem kolovozu, sem zagodrnjal, da ko bom jaz cesar, bom Bohinjcem tod naredil novo pot. Štiri vijuge so je, je pa že tako strma, da kar s spoštovanjem gledaš voznike, ki vlačijo po njej les. Da je tudi malo nevarna, sva — oj, bridko — skusila s Tonejem še tisti dan zvečer.

Gremo, gremo čez Vogar, po ledini, zvoženi poti in naprej na Hebat. Tam smo na ravnem trenutek postali in pojužinali, pa kar naprej v strm kolovoz, ki pelje na »okèt«. To je gozdnat rob, pomaknjen iz celega gorskega sklopa nad jezero in ima pač obliko lakti. Pot je vseskozi razgledna, tu in tam strma, pa lepa in dobro hodna. Bila je od drvarjev zvožena visoko gori v gozd. Ko smo

V strminah pod Pršivcem

Foto M. Lipovšek

prišli na cel sneg, smo navezali pod smučke kože in gazili naprej. Bil sem prvi, ker je oče Tonej pazil na sina. Pa ta se je odlično držal in hodil ko koza.

Naenkrat začujem, kako vpije Tonej za menoj, da grem napak. Ozrem se in vidim, da rineta nekam desno v gozd. Dobro, sem si mislil, vaju bom že še dobil. Gazim naprej, pot se neha, zavijem v gozd, ki je strm, gosto zaraščen. Vendar smo bili kmalu skupaj z onima dvema. Sedaj — kam? Jaz sem bil za to, da bi šli čim bolj po planem, čeprav je strmo. Tonej pa se je bal za sinčka, da bi pota v strminah ne zmogel, ter je predlagal, naj gremo okoli pod Vodičnim vrhom na rob in tam na vrh Pršivca. Res smo šli. Sprva v gozdnato kotanjo, kamor je držala pot. Iz nje v drugo, višjo, veliko in komaj pregledno. No, potem se je pa začelo. Sledov globoko zasneženih kolovozov ni bilo več, kajti tu se vse neha, tudi poleti. In smo šli — ne šli — pretepali smo se s snegom, strmino, z drevesi, borovjem, skalami. Sprva še nekam pošteno, »fair«, kot se reče — pa je kmalu Pršivec pokazal svoje zobe, da smo kar stokali od potegavščin, ki nam jih je zagodel. Ne, saj si ne upam povedati, kod smo blodili. Da smo rabili tudi po pol ure, da smo prišli po prečudnih vijugah na majhno višji rob, ki smo ga prej videli tako blizu, da bi kar skočili nanj. Plezali smo s smučmi po skalovju, potegovali se z rokami za borovje in smreke, snemali smuči, in do pasu v suhem, groznem snegu rili navzgor v strašne strmine, da smo potem, ko smo bili na vrhu, videli še hujše pred seboj. Neizhodna zmešnjava kotanj, globeli, pragov, skalnatih skokov in potuhnjenih brezen! Ob desetih smo zagazili v gozd in šlo je daleč čez poldne, ko smo bili še sredi te grozote.

Oh ne, saj ni bila grozota! Tako nepopisno lepo je bilo! Res, »matrali« smo se in skrbelo je posebno mene, ker sem moral onadva vendarle pripeljati po smeri, ki jo je fantek zmoget. Toda — mislite, da sem imel kaj na izbiro? Hočeš — nočeš smo jo rezali tam, kjer se je sploh dalo hoditi.

Toda kakšen divji svet, kakšna oblikovalna moč narave je tam gori! Iz daljave so gledale Bohinjske gore, še dlje Karavanke in Kamniške Alpe, v prosojnem zraku varljivo približane, vse sončne, tople. Po nebu prelepe mreže, bele, na sinjem, zamolklem nebu, ki je oznanjalo bližnjo odjugo. Z bližine nas je gledal Vodični vrh in presneto rad bi vedel, kod smo svojčas hodili nanj, ko nam je bilo danes vse tako tuje. Če bi le našli zvezni hrbet med njim in Pršivcem, pa bi bili na konju. Toda hrbet je tu udrta. Kar takole mimogrede ne najdeš prave smeri po njem.

Še nekaj hudih, hudih strmin je bilo pred nami. Na metre snega je viselo po strminah. Še dobro, da ga je bilo toliko. Saj v kopnem ne bi bili prišli skozi. Preveč je borovja in pot bi bila še enkrat težja.

Končno smo bili na nekem sončnem robu. Onstran se je svet nižal v gozdnato dolinico. Pršivec pa — ta se nam je smejal še vsaj kilometer daleč na jugu s svojo lepo, novo piramido...

Škripaje z zobmi smo mu dali slovo. Še misliti ni bilo nanj — ura je bila tri popoldne. Pet ur smo se motovili v tem peklenskem rajju.

Pod vrhom planje smo rezali globoki sneg do roba in čez imenitno strmino zdrveli doli k stanovom. Majhno zavetja smo dobili na prisojni strani ob neki koči. Tam smo pojužinali, pa koj dalje, ker nas je pozna ura podila. Ker nisva s Tonejem hotela peljati Andrejčka skozi »lorč« na spodnjo planino ob jezeru — zdelo se nama je prestrmo — smo smučali po dolinici pod Grivo naokrog. Tam sem na onem koncu zopet brihtno zavil na desno, tako da smo se — ker smo bili ta dan že navajeni — še malo motali po sneženem gozdu, končno smo pa le prišli na veliko pot pred Dednim poljem.

Toda ta je bila sveže zasnežena. V krasnem pršiču je šlo navzdol — kar naravnost čez vse klance in strmine. Nikoli se nisem toliko tako lepo smučal. In to kar naprej, nad Pungartom, po strmem kolovozu na Vogar — vse v svežem, neizgaženem snegu.

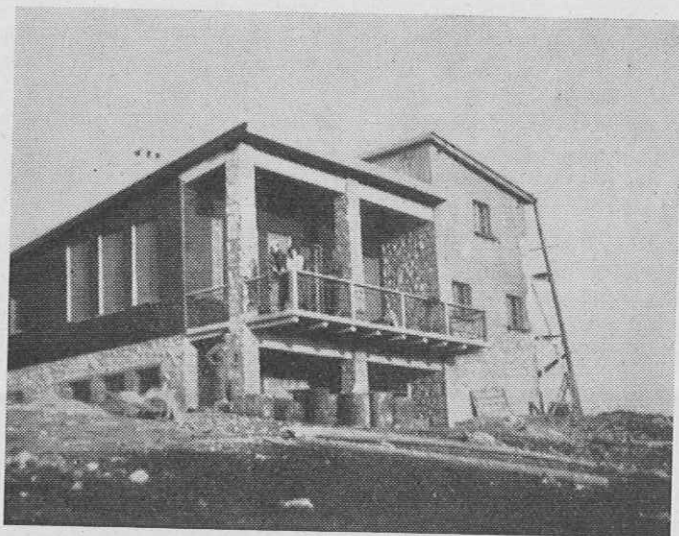
Visoko nad Suho gre pot. Onstran se dvigajo hrbti proti Krstenici in Stogom. Zadaj se vidijo visoke gore. Naenkrat so zažarele v ognju, Debeli vrh in Ogradi. Obstali smo in gledali. Nad Uskovnico je bilo nebo čisto zeleno. Izza grebena na jugu pa je sijal odsvit zarje s Spodnjih gora. Oh, še desetkrat grem na Pršivec skozi vse te gozdove in konte, da le še doživim gore tako kot nočoj!

Pri prvih stanovih na Vogarju je bil kolovoz zopet izvožen in leden. Peš smo šli navzdol v vedno gostejšem mraku. V Stari Fužini so se prižigale luči, mi pa smo bili še visoko gori. Čeprav se je vreme obračalo, je bil kolovoz še ves trd in drsen. V strminah naju je s Tonejem nekajkrat treščilo ob tla. Mene enkrat tako, da sem kar sapo lovil. Zviška sem se usedel, ker je stopinje kar zmanjkalo pod menoj. Smučiči so zaropotale po tleh — onadva sta pa obstala misleč, da je kaj hudega. Toda Andrejček, ta je storil bolj pametno. Majhen, kakor je, je kar počenil in spretno krmaril po kolovozu navzdol.

Že v temi smo prišli v Staro Fužino.

IVAN ŠAVLI

Na Slavnik

Koča na Slavniku (1028 m)

Ker rada zahajava v planine, sva se že sredi poletja na Vršiču odločila, da jo po končani sezoni mahneva na še nepoznano goro ob morju, na Slavnik. Z najino turo sta soglašala tudi Albin in Jaka in se pridružila. Določili smo dan odhoda ter kljub slabemu vremenu pripravljali svojo potno »kredenco«. Razveselilo nas je, ko je na dan odhoda posijalo poživljajoče sonce. Kolesa so zaškrpala in odpeljali smo se polni upov in tihe sreče novim planinam nasproti. Hlapon je smuknil 32-krat iz predora v predor, preden smo prišli drugič na most naše zveste hčerke planin, modre Soče. Potniki se ozirajo po policah, segajo po prtljago, pripravljajo se za izstop. Tudi mi izstopimo in gremo skozi postajo Nova Gorica na drugo stran. Oziramo se po okolici, a nekam tesno nam prihaja pri srcu: »Meja!«, naprej ne moreš. Dozdeva se nam, da je ta naša obmejna postaja podobna invalidu brez roke. Ob vsej naši meji ne pride tako do izraza krivična kupčija mednarodnih mešetarjev, ki kupčujejo z živo krvjo našega naroda, kakor pri Gorici. Ker ima vlak postanka 2 uri, odložimo prtljago v shrambo in gremo na Pristavo (Kostanjevico), pogledat grobnico francoskih kraljev. Po desetih minutah smo na hribčku Pristave, kjer je lep razgled po okolici. Na vogalu stavbe je vzdana kamenita plošča, ki nas pouči, da je bila narejena že leta 1623; da že preko 330 let gleda srečo, tugo in bol našega naroda. Ker je grobnica zaklenjena, gre Albin iskat vodnika.

V prvi in drugi sobi visijo na stenah nad dve sto let stari nagrobni venci, slike pokojnikov in pogrebcev. Ko prižge luči, gremo dalje po dolgem podzemskem hodniku, kjer se na koncu prostor razširi. Na vsaki strani so na nizkem podstavku položene po tri kamenite krste, kjer so hranjeni posmrtni ostanki francoskih kraljev. Njihova trupla počivajo v leseni, pločevinasti, stekleni in marmornati krsti. Da bi ne trohneli na tuji zemlji, so iz domačega kraja prinesli prst in jo položili pod rakve, da počivajo na lastni zemlji. Po razlagi vodnika so umrli zaradi kuge, ki je razsajala v drugi polovici sedemnajstega stoletja na Goriškem. Še dosti časa smo imeli do vlaka. Na vrhu smo na toplem, prijetnem sončnem ozračju gledali proti Gorici in Goriškemu gradu. Gledam in razmišljam, kako zob časa spremeni okolico. Na tem hribčku, kjer stoji Goriški grad, je začetek Gorice. S kraja je bila tu postavljena

skromna slovenska vas Gorica. Leta 1001 se v zgodovini v jeziku Slovencev prvič imenuje. V začetku 12. stoletja, ko so prišli Habsburžani in sezidali na vrhu te Gorice svoj grad, so se tudi imenovali Goriški grofje. Zaradi naseljevanja nemških fevdalcev je leta 1210 postala Gorica trg. Od 14. stoletja dalje pa mesto.¹

Zopet se vozimo po lepi Goriški. Kmalu za Volčjo Drago nas pozdravlja Gradišče, zraven brdo — nekdanje posestvo pesnika Simona Gregorčiča, z lepim razglednim stolpom. V tem stolpu je izražal svoja domotožja po domačih planinah v verzih »Pod trto bivam zdaj, v deželi rajsko mili, srce pa gor me sili, nazaj v planinski raj«. Pozdravlja nas tudi Trstelj s Stenkovo kočjo. Te gore imajo svojo zgodovino. Ko so leta 1805 prodirali Francozi po Italiji in preko Krasa ter prišli do Železnih vrat, ni bilo več ceste naprej. Postavili so vzdolž Stola, Gradišnice, Trušnika, Fajtovega hriba in Vremenice do Gorice vojaka pri vojaku. V eni noči je bila preko 10 km daleč narejena pot, da so lahko nadaljevali svoj pohod proti Avstriji. Še sedaj se ta pot imenuje Francoska in je dobro vidna.

Vlak drvi dalje, še 7 predorov in prikaže se nam Štanjel s svojim staroveškim gradom ali bizantinskim kastelom iz 7. stoletja. Izgleda kot trdnjava. Ta grad hrani v sebi pestro zgodovino Goriške in Krasa. Žal da propada.² Dalje se vozimo po hrastovem Krasu in pasemo svoj pogled levo in desno po okolici. Trda je skorja kruha v teh krajih. V Sežani presedemo v drugo garnituro. Zopet ropočejo kolesa. Vedno bliže smo svojemu cilju. Izbrali smo krajšo pot na Slavnik in izstopimo v Podgorju. Po okrepčilu v bližnji gostilnici smo začeli misliti na prenočišče, a žal jih v teh krajih ni. V pozni jeseni je, noči so dolge in mrzle. Ponoči jelen liže. Z Albinom sva začela pritiskati na kuhinjske kljuke, a vse zastonj, nikjer ni prostora. Končno se nas le usmili Filipičev oče, ponudi nam prenočišče v hlevu na stelji pri živini. V hudi lakoti je volku vsaka muha dobra. Zadovoljili smo se tudi mi, s tem kar smo dobili. Zvečer smo z zanimanjem občudovali domačo hčerko, ki je na istrski način predla volno. Vzame 1 m dolgo palico, na konec pritrdi šop volne, jo vtakne za pas in s komolcem stisne k sebi, z drugo roko spoji nit prosto visečega vretena v volno, vreteno neprestano vrti ter počasi razteguje volno, dela nitko in jo navija na vedno vrtečem se vretenu. Tako predejo istrska dekleta in žene, vedno na paši. Ta način preje zahteva veliko spretnosti in je bolj počasen in težaven kot z našim kolovratom. V topli kuhinji smo dolgo v noč kramljali z domačimi, dokler nismo odšli na odkazano ležišče.

Albin izbere prazne jasli za telička, ostali trije pa kup stelje v kotu. V hlevu smo se hitro naspali in v zgodnjih jutranjih urah, ko je še vse počivalo, šli na sprehod po vasi. Podgorje je staro naselje na meji Istre. Šteje 60 hišnih števil ter ima okoli 300 prebivalcev. Življenje je trdo. Osem je bila ura, ko smo odrinili po kameniti poti iz vasi vkreber. Kmalu nad vasjo se nam prikaže morska gladina. Na vsakem koraku se nam vedno bolj odpira panorama ob morju in nas očara s svojo lepoto. Po dobri uri hoje smo prišli na značilni mejni greben, na Slavnik 1028 m. Žal, da je bila kočja zaprta, ni bila še dograjena. Razgled je bil edinstven — čudovit, vse nekaj drugega kot v naših Julijcih. Pogled sega daleč naokrog, kot na dlani imaš pred seboj obmorsko letovišče in kopališče s svojimi mesti in zalivi ter razsežno Čičarijo. Na nasprotni strani nas pozdravljajo planinski velikani Učka 1396 m, Planik

Zgodovina Slov. Primorja in Istre.

¹ stran 51.

² stran 43.

1272 m, Lisina 1185 m, Tratenik 1243 m, Snežnik 1796 m in Nanos 1261 m. Kakor kristali se v daljavi niza venec Kamniških in Julijskih Alp in Tirolskih gora. Trst se le delno vidi, ker je za hribom. Postane pa tudi popolnoma razumljivo, zakaj je mecen našega Primoža Trubarja, tržaški škof Peter Bonomo v spomenici avstrijskemu cesarju že leta 1518 zapisal: Trst je predzidje Kranjske in njeno najnaravnejše izhodišče na morje.³ Slavnik je najlepši planinski razglednik in obmorski svetilnik, planincem gora in brodarjem morja. Graditelji so na lepem primernem prostoru postavili to novo zibelko planinstva. Na Slavniku uživaš gore in morje. Ko smo se naužili izredne lepote na Slavniku, smo z upanjem, da se še vrnemo, krenili po kolovozni poti med valovitimi grebeni proti Kozini. Vsepovsod vlada gorski mir, nikjer žive duše. Na sredi poti pa nam le pride nasproti možakar s koso na rami, ki ga povprašamo za pot. Res smo po treh urah hoje od kočje prišli tudi v Kozino oz. Hrpelje. Na vlaku smo si zaželeli, da bi si ogledali še Škocjansko jamo. Zato smo v Divači izstopili, ter po uri pešačenja po bližnjici prišli v Matavun, kjer smo dobili vodnika za v jamo.

Po celodnevni turi se nam je zahotelo prijetnega počitka. Dobili smo ga v hotelu v Divači. Drugi dan je pihala kraška burja s hitrostjo 100 km. Za ture ni bilo več primerno. Burja nas je odnesla proti domu.

Kdor hoče uživati gore, morje in čudo podzemlja, naj gre v Škocjansko jamo in na Slavnik.

Cmirove police

STANKO KLINAR

V naših bližnjih Julijcih je nekaj kilometrov dolgih stenskih masivov, v katerih prehajajo stene posameznih gora ali vrhov brez vidnejšega presledka druga v drugo. Tak masiv poteka od obeh Mojstrovk mimo Travnika do Jalovčevega kuloarja (blizu 5 km), drug, podoben, le mnogo bolj razgiban zaradi ostrih vrhov je nad Krnico, od Kriške stene mimo Gamzovca, Rogljice, Rakove špice do Škrlatice in še naprej mimo Rokava do Oltarja (preko 4,5 km), navidez ponižnejši je nad Krmo: oba Dražka vrhova s Toscem (preko 3 km), a najveličastnejši po svojih oblikah in prvi po svoji dolžini in višini je Triglavski nad Vrti. S 3 km dolgo Triglavsko steno se namreč veže preko Praga Cmir s svojo severozapadno steno, ki preko severnega raza Nad Kuhinjo špico preide v severovzhodno steno, tako da celotno ostenje od krnice za Cmirom do Luknje (1758 m) meri preko 6 km. Zadnji omenjeni stenski orjak pa se mimo vseh odlikuje tudi po tem, da je skoz in skoz opasan s krasnimi policami.

Nič ni lepšega, kot vdajati se omamnim načrtom o prečanju takega ostena, o tem, kako bi z enim samim obiskom posegel v vse velikanove kotičke od enega kraja do drugega, kako bi v eno samo pot zlil največjo mero lepote, ki jo je moč izvabiti gori. Ko sestavlja človek načrt za novo smer, plava v sladkih utvarah pričakovanja in to je čudovito! Sladkost spočetja leži v tem pričakovanju in želja, da se rodi nekaj močnega, zdravega, fantovskega. Uresničitev načrta je le zaključni štadij, le terminacija in zunanji dokaz tistega najglobljega hrepenenja, ki mu v vsakdanjem govoru pravimo želja po spoznanju goja, težnja po športnem udejstvovanju, in iz katerega se rode teorije o etiki ali celo o estetiki.

³ stran 59.

Cmirove police

Foto Klinar

Tako hrepenenje je gnalo skalaše v Triglavsko steno in od l. 1931 imamo v Zlatorogovih policah — zaradi njihove izredne dolžine, ki razkriva večino znamenitosti stene, in čudovite panorame — edinstveno smer. Naravna je misel, da naj bi doživel še Cmir podobno prečenje in bi bil s tem z eno samo orjaško smerjo povezan celoten sistem. Zveza med Cmirom in Triglavom naj bi potekala nekaj časa po Tominškovi poti in se na pripravnem kraju odcepila proti vstopu Zlatorogovih polic. Na vzhodu naj bi smer potekala krog in krog Nad Kuhnjo špice in se končala nekje v krnici za Cmirom. Na ta način bi bile povezane vse navpične smeri v ostenju in vsaka bi k pestrosti poti prispevala svoje najznačilnejše ali vsaj nekaj svojega najlepšega. »Cmirove police« — tako smo poimenovali smer potem, ko je stopila iz kalnih voda naših želja in načrtov na realna tla Cmirove stene — so resnično vsota najlepšega, kar nudijo posamezne samostojne smeri.

Pri sestavljanju načrta za prečenje tako razsežne stene sem se skoraj malo zdrznil. Kako tudi ne, ko sem pa v velikanu pred sabo ta hip spoznal tujca! Obema, Pavlu in meni, ni veliko koristilo, da sva poznala steno v zapadnem delu, kjer sva si pred dvema letoma utrla pot preko značilnih belih plati, vidnih od Aljaževega doma. Težave, tako se nama je zdelo, naju čakajo v Kuhnji in v severovzhodni steni in treba je bilo preplezati Jugovo smer ter raz Nad Kuhnjo špice, da se razgledava po neznančevem bogastvu in gostoljubnosti. Če bi ga kar takoj hotela obseči po policah od enega konca do drugega, bi naju utegnil zapeljati v kak trd kotiček in mimogrede prikleniti za eno noč na svoje mrzle sklade.

Neke sobote v zgodnjem septembru sem skočil v Za Cmir, da bi pregledal izstope (prečiti sva sklenila od Tominškove poti proti vzhodu), pa med odlomljenimi, visečimi skladi nisem našel ničesar, kar naj bi v lepem stilu zaključilo novo smer. Vrnil sem se praznih rok, z občutkom nezaželenega zaplečkarja. Že kar pri prvem pogledu neveseli izsledki! Ali je pametno vbadati se

s prehodi čez vse prostrano ostenje, če se pa ne bo dalo dostojno izstopiti? Pozabil pa sem, da je gora v vsakem oziru, predvsem v moralnem, nad človekom, v strukturi svoje zgradbe in v raznolikosti skozi letne in dnevne čase bolj domiselna od človekove fantazije. In kako skromna nagrada čaka snubca, ki se le malo ali skoraj nič ne potrudi. Naslednji dan je vstajalo prelepo nedeljsko jutro. S Pavlom sva počivala na onem značilnem zobatem grebenčku sredi Jugove smeri in se razgledovala po Triglavu in njegovi soseski. V enem samem, skoraj dvatisočmetrskem vzponu planejo donebesni giganti iz Vrat, da se oko zaman prizadeva, da bi jih z enim pogledom obseglo od podnožja do temena. Kot da so hkrati rasli iz tal, ko sva lezla v strmino. Čudovit je pogled proti zahodu, kjer sega nebo globoko med lene Pihavčeve boke in stolpičje Plemenic: tod je okno v trentarski svet in k Zapadnim Julijcem; odeti so v tenko, prozorno meglico, ki plava nekje daleč v opojni globini obzorja. Ta dežela je kot pravljica, ki nas pelje v čarobne kraje za devetimi gorami. In na onem bregu doline obrisi nasekanih vrhov in grebenov, lahkotnih kot ptičja perot. Tisoč metrov pod nogami mehki gozdovi, ki valove po dolini in se bijejo — razredčeni in zdesetkovani — s skalno strmalo. Rovti v njihovem zavetju — okrogle travnate jase s hlevi in svislimi — se vrste kot orjaške markacije do Aljaževega doma. Ves domač se vidi svet od zgoraj, ves kristalen kot starodavna povest, vreden velike ljubezni.

Tu sva sestavila načrt za prečenje. Stena je namreč iz Jugove smeri tako pregledna, da sva opustila turo čez severni raz Nad Kuhinjo in sklenila, da prvi ponovni obisk v to steno že velja novi smeri. Sredi zapadnega stebra se pri značilnem grebenčku odcepi gamsja steza po policah v Kuhinjo in tod sva odkrila edini naravni prehod v ta ogromni kotel pod strmimi prepadi. Ven držijo spet široke grede na severni raz nad Kuhinjo špice. Naprej proti izstopu se stena umakne za raz in se od tod ne vidi, a vedel sem od sobotnega obiska, da bova morala tam malo više v položno severovzhodno pleče, ki se tako lepo kaže proti Mojstrani. Tam bi prečke tekle precej visoko, vendar ne pretirano, saj je vrhnji del stene zaradi perspektive videti krajši, kot je v resnici. V duhu sem videl zvezo od tod na široko rušnato ramo, ki se kot mogočna terasa proži v Za Cmir in se poda aristokratskemu vrhu kot kraljevski hermelin. S tem bi izstopila kakih tri sto metrov pod vrhom, pod značilnim »oklepom« Cmirovih južnih plati. (Kasneje pa sva zaradi megle morala izstopiti malo više). — Tu je veljalo premisliti še pot od Tominškove poti do zapadnega stebra. Stala sva na tako razglednem mestu, da sva se na mah odločila za vstop pri nekdanjem Oknu, a nadaljna smer naju je stavila pred dilemo; direktno prečenje bi kmalu postalo silno izpostavljeno in sploh dvomljivo, a če ostaneva zvesta načelu naravnih in ne s tegi in škripci izsiljenih prehodov, bo utrpela smer močno krivuljo navzgor.

Nekaj dni za tem, ko sva skovala svoje sončne načrte v zapadnem stebru, sva jih šla preizkusit. Široke gredine so se vrstile v lepi ravni črti kakih dve sto metrov, tu pa sva se navpične in deloma prevesne stene zares ognila po grapastih kaminih, ki sva jih ogledovala že pri vstopu, in sva s tem dovolila novi smeri občutno vijugo navzgor. A kaj kmalu sva bila pri onem zobatem grebenčku v zapadnem stebru, kjer sva prejšnjo nedeljo uživala čudovit razgled. In to, da se da po ovinku hitreje priti, je tudi nekaj, sva si mislila.

Pavel je še vedno rahlo dvomil o iskrenosti gamsje steze, ki se tako lepo sledi proti Kuhinji, jaz pa sem menil, če gamsi tod hodijo, kaj naj bi naju skrbelo in njegovih pomislov nisem več resno jemal. Toda nazadnje je bilo

Pod vrhom zahodnega stebra, ki je videti od Aljaževega doma kot vrh Cmira. Panoramo tvorijo od leve na desno Dolkova in Rakova špica, Škrlatica, Spodnji in Visoki Rokar ter Oltar

le res, da so naju učili gamsi spoštovanja do svojih steza. Po razbiti, »mehki« in zračni polički sva se priplazila iz grape na zagruščeno gredino. Gamsi! Ne bi bil verjel, da pridejo tod čez, če ne bi šel sam po njihovih sledeh. In to je prav njihov pristop v Kuhinjo, saj se čez nekaj metrov na gruščnati gredi steza spet pokaže! Navzgor raste petstometrski nedotaknjena stena Nad Kuhinjo špice, v obliki obrnjenega trikotnika, ki se proti vrhu grozljivo širi in z zapadnim in severnim stebrom oklepa Kuhinjo tako tesno, da je le severno obzorje na Rokavskih grebenih nekoliko bolj odmaknjeno. Tako je mrk in resen ta kot, vase zaprt in grozljiv.

Od nekdanjega Okna na Tominškovi poti do Kuhinje sva rabila okrog štiri ure. Stena je zahtevala samo orientacije in z le-to sva bila od zadnje nedelje dobra prijatelja. Bolj trda je bila le okrog severnega raza in po severovzhodni steni, ker se megla ni hotela dovolj hitro klati. Zato nisva iskala nižjega izstopa, ampak sva na pripravnem kraju zavila v Cmirov hrbet, ki v zagruščenih in odlomljenih plateg visi proti Vrbanovi špici.

Megla je bila črna in negibna, kot bi v melanholični kontemplaciji za nekom žalovala. Ko sva se na meliščih v Za Cmiru izmočala iz njenih mehkih vezi, je bilo najino razpoloženje njenemu močno podobno. Sumljiva ravnodušnost nama je čepela v dušah. Zaradi težav verjetno, ki so neprecenljiv vir navdušenja in planinske samozavesti, a sva nanje le na dveh kratkih mestih naletela. Mislila sva, da bodo Cmirove police Zlatorogovim enakovredne in, ker naju niso mogle zadovoljiti v tolikšni meri, kot sva pričakovala, naju je premagala malodušnost.

Vendar pa sva se hudo varala. Kadar človek tiplje skozi meglo, le redkokdaj govori o lepotah in veselju. Končala sva vendar pot, ki drži krog svetlih razov in razglednih stebrov ter skozi zaprte grape in temačne krnice, zdaj v soncu in pripeki, zdaj skozi ledeni hlad večnega snega, a se je iztekla tisti dan mimo najinih računov v temi opoldanske megle. Resnično, doživetja pridejo za človekom in so mu hrana in vzpodbuda za nadaljnjo podjetnost. In če Cmirove police v plezalskem oziru ne pomenijo mnogo ali v ekstremističnem pojmovanju nemara celo nič, so vendar krasna višinska pot krog in krog Cmira. Več tukaj tudi nisva mislila doseči.

Poleg takih subjektivnih občutij pa imajo Cmirove police pomen v tem, da predstavljajo smer, ki v nekem smislu podaljšuje Zlatorogove police, v tem smislu namreč, da pojmujeemo Triglavsko in Cmirovo steno kot enoten stenski masiv. Taki se nam obe ogromni steni tudi pokažeta, ako ju opazujemo izpod Luknje ali izpod Dolkove Glave. A kljub temu Cmirove police le niso kak privešek ali podaljšek Zlatorogovih polic. Njihova dolžina (2500 m) jim daje vsó pravico samostojne smeri.

Naravni prehodi v Cmiru potekajo takole:

Tik pred nekdanjim Oknom na Tominškovi poti po zelenem žlebu levo nazgor na rob grape. Nekaj metrov navzgor in po širokih gredinah 200 m proti vzhodu do značilne vrste grapastih kaminov, ki potekajo v levo navzgor. Še skozi dve vrsti kaminov do gredastega dela stene. Po policah 50 m proti vzhodu, nato sestop 100 m po skrotastem terenu nad stolpom do široke, z rušicami porasle police, ki drži v grapo. Sestop po grapi 50 m in naprej po skrotastem terenu še 50 m. Povprek do daleč vidnega zobatega grebenčka v Jugovi smeri, od koder je mogoče slediti gamsjo stezo v Kuhinjo. Na mestu, kjer se odpre pogled v Kuhinjo, stoji možic. Prehod iz grape na gredino v Kuhinji omogoča težavna, krušljiva in zračna, vendar kratka prečka (4 m). Čez drugo grapo in po policah na severni raz Nad Kuhinjo špice in po njem nekaj časa navzgor. Pod navpičnim delom raza (možic) v levo (kakih 70 m nad izrazito glavo v severnem razu) in povprek čez severovzh. steno krog več robov do značilne prižnice v jugovzh. rebro (možic). Po rebro navzgor in še dalje v levo čez skrotje, prodišča in strme stopnje v krnico Za Cmirom.

Ocena: II, z mesti III v kaminih in v Kuhinji:

Čas: 6 ur.

Dolžina smeri: 2500 m.

Vzpon izvršila 13. sept. 1956 Pavel Baloh in Stanko Klinar iz Mojstrane.

Spomini na poletje

VALENTIN CUNDRIC

Včasih moj spomin
zaide za pobeglo ptico k barju,
pa tam ni več veselih dni,
megla se dviga v težkem kolobarju
nad najine poti.

In ločje pod stopinjo mojo
se ne zgane, mrtvo spi —
pogreznjeno v samoto svojo,
pobrateno s sivino dolgočasnih dni...

6. Tinjan

Leta 1912. je izdala tržaška podružnica SPD Knafeljčev zemljevid »Tržaškega okrožja« in na njem je bila mimo drugega vrisana tudi markirana pot od Boršta in Boljunca ob Glinščici na Mali Kras, Socerb in Osp z vzponom na Tinjan in sestopom v Dekane. Pot, ki sem jo ubral 24. junija lani, se je pričela na koncu te nekdanje markacije. Hodil sem na Tinjan torej v obratni smeri. Iz Kopra sem se potegnil z avtobusom do Dekanov, živahne istrske vasi z okoli 700 prebivalci, ki je dobila po osvoboditvi nižjo gimnazijo, tovarno ključavnic in veliko Fructusovo hladilnico. Okoličani ji pravijo Pasja vas, Dekančani pa tega imena ne marajo in dokazujejo, da je dobila njihova vas ime po fevdalnem gospodu de Caniju. Verjetno bo pa le res, da je ime Pasja vas starejše in pristnejše.

V Dekanih je bila leta 1868 ustanovljena prva čitalnica v Istri. Delovala je do leta 1926, ko so jo fašisti dokončno zatrli. Obnovili so jo komaj lani in bo čez 12 let že lahko slavila svojo stoletnico. Pač lep dokaz slovenske narodne zavednosti, ki tudi pod fašizmom ni klonila. V razliko od Šmarij, ki leže daleč v notranjosti, v Dekanih tudi skoraj ne slišite italijanske besede, čeprav so na bolj prometnem kraju in bliže Trstu. To sem ugotovil ob več obiskih in tudi tokrat, ko sem se za trenutek ustavil v veliki in prijazni združni gostilni ter opazoval mlade fante, ki so igrali biljard. Kakor nikjer v istrskih vaseh, pa tudi tu človek ne dobi tople hrane.

Po bežnem okrepčilu v gostilni sem se napotil iskat pot, ki naj bi me po markaciji iz leta 1912 pripeljala iz Dekanov na Tinjanski vrh. Zavil sem brez povpraševanja mimo nedovršenega zadružnega doma, v katerem je bila do nedavnega začasno nastanjena tovarna ključavnic »Lama«, in prispel po nekaj minutah v sotesko Dekanskega potoka. O poti kmalu ni bilo več govora, samo še o stezi. O markaciji izpred 44 let seveda tudi davno že ni več duha ne sluha. Zanesti sem se torej moral na svoj lastni orientacijski čut, ki me navadno še nikoli ni pustil na cedilu. Po krivenčasti stezi sem se zložno vzpenjal precej strmo navzgor med mladim hrastičjem, ki prerašča precej na gosto ves spodnji del pobočja. Kakor na Planjavi, tudi tu ni nikjer pravega drevesa. Sekira mu ni dovolila, da bi se razkošatilo. Vendar mi je nudila tudi ta nižja rast prijetno zaščito pred soncem, ki mi je kar dobro ogrevalo hrbet.

Obdelane zemlje je na pobočju malo, pač zaradi tega, ker je močno strmo. Le kje pa kje sem opazil kak manjši terasasti vinograd, ob katerem raste nekaj češenj, višenj, smokev in mandeljnov. Pač pa sem prišel na nadaljnji poti med nenavadno visoke grme rumeno cvetoče žuklje, da takih v naši Istri še nikjer drugje nisem zasledil. Z njihovim obilnejšim nastopom se je pričela vegetacija tudi na splošno spreminjati. Vedno več je bilo vmes brinja, trnja in raznega grmovja ter rastlinstva, ki je značilno za severnojadransko gmajnsko makijo. Za malim naseljem Kolombini, ležečim na podolžni polici nekako na sredi pobočja, do katere drži po drugi izpeljavi ozka vozna pot, je postal ta pojav še dosti izrazitejši. Ob raztresenih terasah, ki pričajo, da so bile nekoč posajene s trtami, je bilo precej s plodovi bogato obloženih oskurževih dreves, ki na sever ne segajo čez ožje primorsko ozemlje.

S pojavom makije in sledeče ji prave gmajne mi je bilo vedno težje ohraniti pravo smer. Steza, ki me je prej varno vodila po potočni soteski in ob njenem robu, kjer so v vsakem grmu prepevali slavčki, se je tu pričela cepiti

na več stezic. Pred njimi sem se ustavil in se ozrl navzdol. Pod seboj sem zagledal Dekane, kakor da zapolnjujejo dno Rižanske doline, čeprav stoje v resnici na pobočju in rahlo položni ter neravni terasi. Onstran doline so se sončile vasi in vasice po nižjih in višjih gričih proti Marezigam, a na jugozahodu mi je obstal pogled na lesketajoči se gladini Koprškega zaliva s Koprom.

Dalje sem se povzpел kar po gmajni navzgor, ne da bi iskal steze in stezice, in se kmalu znašel na razriti vozni poti med kamnitimi obrobniimi zidovi. Pripeljala me je na večjo in položnejšo vozno pot, in kakor da se je pred mano dvignil gledališki zastor, sem se znašel pred razgledom, ki me je zares osupnil. Pod menoj je na severni strani hriba ležala vsa tržaške kotlina s Trstom in morjem pred njim. Od tega tako naglo odkritega razgleda se nisem mogel kar tako ločiti. Sedel sem ob poti pod rešeliko z že zorečimi plodovi, si prižgal cigareto in se vdal razkošju prekrasne panorame. Ko sem se spet dvignil, sem že čez nekaj minut dosegel prve tinjanske hiše. Ker sem bil oznojen in je od Krasa sem pihal vetrič, sem vprašal prvega domačina, ki sem ga srečal, če premorejo v njihovi vasi gostilno. Povedal mi je, da že nekaj časa ne, da pa lahko stopim z njim na kozarec vina v bližnjo hišo. Vabilo sem z veseljem sprejel. Zlasti tudi še zato, ker bi bil z vaščani rad rad malo pokramljal.

V mali kmetovi kuhinji se je kmalu zbralo nekaj Tinjancev in razvil se je prav prijeten razgovor. Presenetilo me je zlasti to, da zelo dobro poznajo zgodovino svoje visoke vasi. Na gornjem koncu, kjer doseže popolnoma samostojno iz dolin rastoči hrib višino 371 m (domačini pravijo, da jih je v resnici 372) in je torej za 9 m višji od druge naše najvišje vasi v obmorski Slovenski Istri, 363 m visokega Pomjana, je stalo v predzgodovinskih časih gradišče s 500 m dolgim okopom, od katerega se ga je okoli 320 m ohranilo še do danes. (Za gradišče uporabljajo v Istri izraz kaštelir; iz latinskega castellarium.) Pozneje je stal tu srednjeveški grad, zdaj pa je na njegovem nekdanjem mestu leta 1704 sezidana župna cerkev. Okoli nje stoječe hiše so bile v drugi svetovni vojni uničene in mole kvišku samo še njihove gole stene brez streh. Počasi se tudi te krušijo. Sezidane so bile iz kamenja kakor trdnjave, in take so na Tinjanu tudi vse še preostale.

Vas stoji previsoko, da bi okoli nje še uspevale južne kulture, veliko pa je češenj, med katerimi so bile mnoge še obložene s sočnimi temnimi plodovi, hrušk in jablan. Poleg vrtov so tu le še travniki in pašniki ali gmajne. Vinograde in skromne njive imajo Tinjanci niže doli na položnejšem svetu. Med domačini je pa bila zakoreninjena slaba navada, da so očetje delili svojo zemljo med vse sinove, zato so jo nazadnje tako razparcelirali, da ni ostalo nikomur nič več prida sveta. Zaplatarji so morali hoditi po vsakdanji kruh v Trst. Tja so zahajale vsak dan z mlekom, maslom, jajci in raznimi pridelki tudi ženske. Gostitelj mi je povedal, da je hodila njegova pokojna teta nad 40 let vsak dan v Trst. Doma je ostajala samo ob nedeljah in praznikih. Težko je bilo tedaj življenje na visokem Tinjanu. V Trstu zaposleni so se po vojni večinoma izselili in prepustili svoje zaplate preostalim, ki zdaj laže žive.

Narečje, ki ga govore Tinjanci, je sorodno onemu v dolinskih Dekanih in sosednjih vaseh, vendar ima tudi nekaj posebnih prizvokov. Tujih besed ne mešajo vanj toliko kakor ponekod drugod. Na svoji osamljeni višavi so ohranili mnogo starega, pristno slovenskega. Vendar so nepričakovano razgledani in poučeni o mnogočem, kar presega vaško povprečje. Morda jim je dal širino prav ta čudoviti razgled na vse nebesne strani. Mirno namreč lahko zapišem, da vidi človek s Tinjana vso obmorsko Slovensko Istro na tej in na oni strani

sedanje državne meje, pa zraven še ves Trst in Tržaški zaliv, a ob prav čistem ozračju še italijansko obalo s Furlanijo in Dolomiti. Ta razgled presega vse druge v obmorskem pasu, in kdor še ni bil na Tinjanu, ni videl tega našega prelepega ozemlja od nikoder tako neposredno in celotno zaokroženega.

Če se ozremo proti vzhodu, leži v globini nad 300 m pod nami mikavna in svojevrstna Osapska dolina, pregledna v celoti samo od tu. Na vznožju velikanske prepadne vdorine stoji okoli cerkve položno nanizani Osp. Malo južno od njega zija v steni pod polico pri Kostelcu druga taka, samo manjša prepadna vdorina. Obe sta porušeni nekdanji podzemeljski jami in iz prve izvira Osapska reka, ki dobiva svojo vodo po podzemlju nekje izpod Čičarije in Poslavniške planote, izteka se pa v morje v Miljskem zalivu. Ob vrhu doline sta stara, med vojno popolnoma požgana, in nova, nato sezidana Gabrovica. Vzhodno od Osapske doline se sivé za kostelsko polico grebeni prelomnice med apnenčevim Krasom in flišno Istro s Socerbom kot dominantno.

Proti jugovzhodu se odpira pred nami vsa gorenja Rižanska dolina, od pobočnega Črnega kala do Zanigrada, v njenem vzhodnem ozadju pa stoji Slavnikovo pogorje, mimo katerega se modrí v daljavi Učka. Na južni strani ždi nad srednjim delom Rižanske doline na vrhu nižjega griča zgrajena vasica Rožar s cerkvenim stolpom na sredi. Malo desno naprej leže že opisani Dekani. Onstran doline se dvigajo drug za drugim v notranjost celinske Istre vedno višji griči, prek in prek posejani s hišami, zaselki in vasmí, prav na skrajnem jugu se pa odraža od obzorja vitki stolp cerkve v še slovenskih Hrvojih. Bolj jugozahodno zakriva pogled proti področju Buj in obali pri Umagu ter Savudriji 404 m visoka Planjava. Na njenem vzhodnem sedlu stoji kakor samotno gnezdo gručasti Pomjan.

Na jugozahodu se odpira spodnja Rižanska dolina z morjem ob koncu in Koprom ob njem. Pogled hiti mimo Bertokov in Škocjana na Markovec nad Semedelo, Donat in Malijo nad Izolo in ostale hribe proti Sečovljam in Piranu, ki padajo na severno stran do morja pri Izoli in Strunjanu. Od Izole je vidna samo severna, polotočna polovica, Piran pa v celoti zakriva Strunjanski polotok. Onstran Kopskega zaliva leži na zahodu kakor na reliefnem zemljevidu ves Miljski polotok z Ankaranom na naši in Miljami na tržaški strani. Na njegovem znižanem korenu se belé Spodnje Škofije, više nad njimi proti Tinjanu so pa še Srednje in Gornje. Na severneje ležečem vzporednem grebenu sta vasi Plavje in Badiha. Za njima se razprostira od Žavelj do Miramara Trst, ki se v ozadju vzpenja proti Opčinam in Bazovici. Na severovzhodu sta tik onstran sedanje meje vasici Mačkovlje in Prebenek, a nad njimi ždi orlovsko gnezdo Socerb. Krog je sklenjen. Temu enakega razgleda s tako nizkega vrha še nisem odkril.

Po slovesu od Tinjancev in razgleda sem prispel po strmo padajoči stezi navzdol na sedlo stranskega hrbtišča Tinjanskega hriba z vozno potjo, uporabno tudi za trpežnejše avtomobile. Od tam sem se še enkrat ozrl na Osp. Ves leži popolnoma osamljen v globoki dolini med strmimi pobočji Tinjana in Socerba in pada od sedla pod Črnim kalom naglo proti Trstu. Le dva kilometra pod vasjo reže dolino državna meja. Kakšen nestvor!

S to ugotovitvijo sem krenil po poti proti Badihi. Kos poti mi je zakrival pogled na Trst greben odcepnega hrbta, pod katerim sem hodil, kmalu nato se je pa povzpela pot na vrh in se nazadnje celo prevalila na severno stran. Skoraj tričetrt ure sem nato hodil vzdolž Trsta. Tako se mi je zdelo, kakor da bi gledal s Šmarne gore Ljubljano, samo da je tu razdalja dosti krajša in je na žaveljski in škedenjski strani razločno vidna vsaka tovarna, vsaka hiša in

vsaka ladja v industrijskem pristanišču. Vzdušje mesta čuti človek kar neposredno. Od nikoder, ne z Miljskih hribov ne s Socerba, ni pogled na Trst tako lep in popoln, kakor s Tinjana in s te poti.

Sonce se je odmikalo proti zahodu in je lepo poševno obsevalo Trst, pobočje Tinjana, vas na vrhu in vasice pod njim. Mimo Badihe sem se kmalu nato znašel v čedni vasi Plavje, znani po povrtinini, s katero je nekoč zalagala tržaški živilski trg. Le še mala dolina, in pričenjale so se Spodnje Škofije, razpoteegnjene ob široki asfaltirani avtomobilski cesti iz Trsta v Koper. Dobili smo jih s Plavjem in Badiho ter še nekaterimi vasmi na Miljskem polotoku šele leta 1954 po sporazumu z Italijo. V njih se močno čuti bližina velikega mesta. Vse vzdušje je že predmestno. To se pozna zlasti tudi po hišah, velikem motornem prometu in po ljudeh. Po tem vzdušju se razlikujejo Spodnje Škofije od vseh drugih naših vasi v Istri. Čeprav se je veliko domačinov, samih Slovencev, izselilo čez novo mejo, kjer so imeli staro zaposlitev, se to vzdušje ni izgubilo.

Niže doli proti Trstu je pri Orehu obmejni cestni blok. Tu je glavni prehod meje med Italijo in Istro. Tu čez vozijo vsi redni in izredni naši in tuji avtobusi, avtomobili in druga motorna vozila. Posebno veliko je kotačev (Vesp, Lambret). Odkar je urejen mali obmejni promet, je na tej lepi cesti vedno velika živahnost.

Prepoln nepozabnih vtisov s poti iz Dekanov čez Tinjan do Spodnjih Škofij, za katero sem porabil le tri ure prav zložne hoje ter dve uri oddiha na Tinjanu in na razglediščih, sem krenil v eno izmed dveh spodnješkofijskih gostiln, da počakam na tržaški avtobus. Tudi v njej je bilo živahno, zlasti med igralci briškole, med katerimi sem opazil tudi znanca iz Kopra. Prvi avtobus me je pustil na cedilu. Bil je prepoln, da bi sprejel še koga, pa je le nekaj minut za njim pripuhal drugi, dosti bolj gostoljuben od prvega. Z njim sem bil čez pičle pol ure v Kopru, kjer so se na obali pri pristanišču pravkar prižigale neonske svetilke. Zdaj gledam vsak dan na visoki vrh Tinjana in navdušujem zanj vse ljubitelje lepih razgledov.

Če bi imeli ta hrib n. pr. Švicarji, bi zgradili nanj vzpenjačo, na njegovem vrhu pa restavracijo ali celo hotel. Mi bi morali poskrbeti vsaj za novo markacijo in stalno gostišče za domačine in tujce. Morda bi bilo mogoče obnoviti v ta namen eno izmed sedaj razpadajočih hiš pri cerkvi. Ali se za to ne bi zavzelo nemara prav SPD?

Smeti

LEOPOLD STANEK

*Iskal sem te
v strmi steni samotnega konca
iskal
na dnu izpraznjenih čaš
ljubezni
in morja deklških oči
iskal
v breznu slednjih omam.*

Zaman.

*Še v brezupu
strtih src
najti te ni.*

*O vredno te je
dolgo dolgo iskati.*

Zlati jubilej PD Škofja Loka

LOVRO PLANINA

Planinci so že od nekdaj radi zahajali v Selško dolino, ki je ena najlepših predalpskih dolin ter nalikuje v spodnjem in zgornjem delu Kokrski, v srednjem pa Savinjski dolini. Začenja se pri Stari Loki pod Lubnikom ter sega kakih 24 km do vznožja Porezna, Hoča in Lajnarja, do Petrovega brda. Alpski značaj ji dajejo strmi vrhovi Lubnika (1027 m), Jelovice (1300 m), Vancovna (1084 m), Hoča (1614 m), Lajnarja (1500 m), Slatnika (1550 m) in Ratitovca (1671 m), ki jo obrobajo.

Tiste čase, ko se je bil narodni boj za naše gore in planine, so se zavedni moške zbrali dne 24. januarja 1907. leta na Češnjici, sprejeli po pripravljalnem odboru sestavljena pravila in jih predložili c. kr. deželni vladi v odobritev. Takoj se je vpisalo 17 članov. Tako se je ustanovila nova podružnica SPD za škofjeloški okraj s sedežem v Železnikih. V odboru podružnice so bili: Anton Pfajfar, Josip Demšar, Ivan Stupica, Franc Šmid, Juri Karlin, Fran Sever, Fran Demšar in Gabriel Thaler.

Odbor je takoj sklenil nabirati nove člane in markirati pota:

Iz Dražgoš čez Jelovico na postajo Štenge in na Rakitovec; iz Železnikov na Porezen, iz Podbrda v Sorico in Ratitovec; od Sv. Lenarta v Sv. Valentin, Javorje in Poljane; iz Selc k Sv. Lenartu. Zanimivo je, da so v začetku imenovali Rakitovec, naslednje leto pa že Ratitovec.

Odborniki so bili kaj pridni, saj so med letom markirali 9 potov in namestili 20 orientacijskih tablic, ki jih je, poudarjajo, lično izdelal Karlin, župnik v Sorici. B.1 je Škofjeločan, doma v Plevni na Suhi, in se je bavil s slikarstvom.

Dne 27. septembra 1908. leta so priredili v Selcih veselico v prid novi planinski koči na Ratitovcu, na kateri so sodelovali selški pevci in akademiki, ter so nabrali prostovoljnih darov 100 K. Na veselici je navduševal ljudstvo za planinstvo dr. Krek.

V januarju 1909 je dobila podružnica dovoljenje od ravnateljstva verskega zaklada zaznamovati pot iz Ratitovca preko Jelovice do železniške postaje Soteska v Bohinju.

Odbor je uspešno deloval, nabiral člane in zbiral denar in material za kočo na Ratitovcu. Tako je izkazal v začetku leta 1922 že 21 967,40 K gotovine. Odbor se je v nekaj letih tudi deloma menjal: načelnik je ostal skozi leta Pfajfar, Demšar je bil njegov namestnik, nanovo pa so prišli v odbor Lotrič Franc, Pintar Lovro in kot tajnik dr. Rudolf Andrejka, vladni tajnik v Ljubljani. Ker je bilo v članstvu vedno več Ločanov, so v odbor kooptirali kot njihovega zastopnika dr. Jerala Franceta, odvetnika iz Škofje Loke. Ker je bila večina članstva iz Škofje Loke, je bil v nedeljo dne 2. aprila 1922 v Škofji Loki občni zbor ter so bili poleg starih odbornikov še na novo izvoljeni živinozdravnik dr. Čeh in učitelj Zupančič iz Škofje Loke.

Članstvo je takole naraščalo:

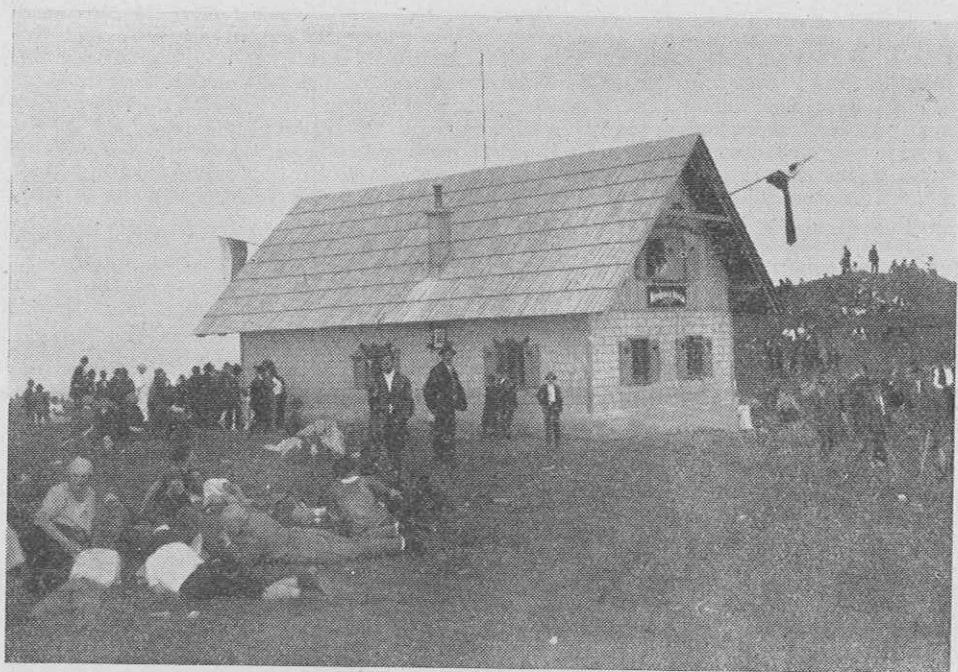
Leta 1919 je bilo 26, leta 1920 32, leta 1921 36 in leta 1922 115 članov.

Gozdna uprava cerkvenih gozdov v Bohinjski Bistrici je dala brezplačno 120 smrekovih debel potrebne debeline na planini Pečana za zgradbo koče na Ratitovcu. Sorčani so prevzeli posek in spravilo tega lesa na stavbišče, svet za kočo so Torkarji podarili, zemljiško-knjižni prepis pa je brezplačno uredil dr. Jerala Franc.

Vsi odborniki so pridno sodelovali pri delu za kočo, vso težo pa je prenesel dr. Andrejka, ki je kot tajnik vse reševal, prosil razne zadrage in posameznike za material in denarno pomoč ter povsod urejeval.

Na seji dne 27. decembra 1922 je poročal blagajnik Thaler, da je v blagajni 57 000 din in vloženi v hranilnici v Železnikih. Na tej seji so tudi oddali celotno zgradbo Koče na Ratitovcu tesarskemu mojstru Šparovcu iz Selc. Na seji dne 2. aprila 1923 pa so ugotovili da bo veljala stavba 200 000 din, ker je pa nabranega šele 30 000 din, bodo druge pridobili z zvišano članarino, z nabiranjem darov in končno z najetjem posojila. Trdno pa so sklenili, da mora biti koča na Ratitovcu pod streho do konca avgusta 1923. Odborniki so si delo razdelili takole: dr. Andrejka naj s pomočjo dr. Megušarja preskrbi pri Trboveljski družbi 2000 kg cementa, deske za barake naj na stavbišče preskrbita Lotrič in Weber, apno pa preskrbi poštar Pintar na Torki. Šumska uprava v Bohinjski Bistrici pa je v oddelku »Bohinjka« dala že posekanih 10 debel v debelosti 35 cm po 200 din za strešne škodlje.

Na občnem zboru dne 8. julija 1923 v Tavčarjevi gostilni v Selcih je poročal tajnik dr. Andrejka, da se je članstvo pomnožilo od 115 na 187, da je med temi 89 Škofjeločanov, 24 iz Železnikov, iz Selc 20, z ustanovnimi skupaj 191 članov. Nadalje je poročal, da so brezplačno naklonili stavbni material naslednji: Ministrstvo za

Slovesna otvoritev koče na Ratitovcu v nedeljo 9. avgusta 1925

šume in rude les na Ratitovcu, Trboveljska premogokopna družba in Jadranska banka cement, Stavbna družba v Ljubljani opeko, Industrijska družba na Jesenicah žeblje, tvrdka Jos. Rojina v Ljubljani izdelavo oken in vrat.

Na seji dne 4. novembra 1923 poroča tajnik dr. Andrejka, da je izposloval pri SPD subvencijo 40 000 din za kočo. Poročal je tudi, da imajo že 20 postelj, in sicer sta dve na Prtovču, 8 pri Kemperlu na Češnjici, 3 pri Thalerju v Železnikih, 1 pri Demšarju na Češnjici. Prvikrat se omeni na seji 27. apr. 1924, da bi se prepustila koča z vsem dolgom Osrednjemu odboru SPD v last in uporabo.

Za oskrbnico v novi Koči so najeli Luznar Franico iz Dragoš št. 23 za mesečno plačo din 500 in pomočnika 15-letnega Šmida iz Podlonka za din 250. Dne 9. avgusta 1925. leta je bila slovesna otvoritev koče, katere se je udeležilo nad 600 ljudi. Vsa slovesnost se je končala že ob treh popoldne, ker so morali oddaljeni turisti oditi in je tudi zmanjkalo vina in piva, ker se niso nadejali take udeležbe. Čistega dobička je bilo 7800 din. Na seji dne 8. septembra se je poročalo, da je slavnostna otvoritev koče uspela tako v moralnem kot v materialnem oziru nad vse pričakovanje. Blagajnik poroča, da je še 41 000 din dolga. Ker je pa ta dolg zaradi obrestovanja narastel do občnega zbora dne 25. oktobra 1925 že na 43 000 din ter se tesarskemu mojstru še dolguje na delu 7000 din, se zopet predlaga, da naj se prepusti vse skupaj s kočo in dolgom O. O. S. P. D. v Ljubljani v last in upravo. Dne 18. aprila 1926. leta pa se je vršil občni zbor, ki je na predlog blagajnika Šmida sklenil prepustiti O. O. S. P. D. v Ljubljani kočo z vsem pripadajočim svetom in inventarjem v trajno last in proti prevzemu vseh obveznosti v znesku 50 000 din. Predlog je bil soglasno sprejet.

Na seji Osrednjega odbora SPD v Ljubljani 21. aprila 1926 je zastopnik podružnice dr. Andrejka po daljšem razgovoru dosegel, da je O. O. S. P. D. to ponudbo v celoti sprejel.

S tem odstopom je postala podružnica brez dela in cilja. Zato so se pričeli razgovori s člani iz Škofje Loke, da bi oni prevzeli podružnico. Res se je vršil občni zbor dne 12. maja 1929. leta v Škofji Loki. Podružnica se je preimenovala v Škofjeloško podružnico SPD s sedežem v Škofji Loki. V odboru so bili: dr. Jerala Franc, dr. Andrejka Rudolf, Plestenjak France, Žebre France, Šuštersič Franc, Planina Lovro, Demšar Franc, Planina France in Pintar Lovro.

Odbor je najprej mislil na postavitev koče na Blegašu. Ker pa so zaradi utrdbenih del nastale ovire, je odbor svoj načrt preusmeril in na svoji seji dne 28. junija 1930 sklenil zgraditi kočo na Lubniku. Takrat je štela podružnica 102 člana in imela 6669 din vložnih v Mestni hranilnici v Škofji Loki. Osnutek za kočo sta napravila odbornika Potočnik Janez in Planina Lovro, načrt pa je izgotovil Ogrin Anton, stavbenik v Škofji Loki. Proračun za zgradbo je znašal din 50 000. Za 11 000 je bilo že nabranega materiala, 5000 din naj bi se zbralo z nabiralno akcijo, 11 000 din bi prispeval odbor iz blagajne, 13 000 din bi krili iz raznih podpor in nabiralne posebne akcije. Tako bi ostalo še nepokritega 10 000 din, to pa bi krilo posojilo, ki bi ga žiriral odbor.

Dne 4. oktobra 1931. leta je umrl predsednik dr. Jerala in je prevzel vodstvo njegov namestnik dr. Andrejka. Sklical je redni občni zbor dne 30. maja 1932, na katerem je bil izvoljen nov odbor pod predsedstvom Franceta Dolenca. Ta odbor je kočo zasilno dogradil in jo slovesno otvoril dne 26. junija 1932. Takrat je imela podružnica 59 članov. Mesec dni po otvoritvi je blagajnik na odborovi seji poročal, da je na koči še 17 531 din dolga. Od tega je bilo z menico podpisano od odbornikov pri Mestni hranilnici kritih 13 000 din, ostali znesek pa je predstavljal neporavnane račune. Občni zbor 17. maja 1935 je izvolil stari odbor, le tajništvo je prevzel Leopold Erjavec.

V letu 1936 je odbor izdal v 2000 izvodih zemljevid našega območja, ki ga je izdelal France Otujac. Cena mu je bila 6 din za komad. Občni zbor 15. marca 1937 je izvolil za predsednika Feliksa Hafnerja. Ker je dotedanja oskrbnica koče na Lubniku Triplatova odpovedala službo, je odbor 3. maja oddal oskrbništvu Viljemu Pečarju. Odbor pod predsedstvom Feliksa Hafnerja je delovalo do 6. oktobra 1939, ko je Hafner zaradi prezaposlenosti funkcijo odložil. Nadaljnje delo podružnice je do občnega zbora leta 1940 vodil njegov namestnik inž. Srečko Šabec. Takrat so bili na občnem zboru izvoljeni v odbor: Ivan Mlakar, inž. Srečko Šabec, Martin Savnik, Avgust Potočnik, Viktor Žagar, Franc Traničar, Igor Guzelj, Jože Krašovec in Janko Sicherl, vsi iz Škofje Loke. Odbor se je zanimal za ureditev alpinetuma na Lubniku, za pridobitev še ene gostinske sobe v koči, za premestitev drvarnice in stranišča na primernejše mesto itd.

Dne 28. marca 1941 se je vršil zadnji občni zbor pred drugo svetovno vojno. Po nemški okupaciji je odbor oskrboval kočo na Lubniku še do 19. oktobra, ko je domači izdajalec pripeljal v kočo gestapo in nemško policijo, češ, da se tukaj zbirajo partizani. Nemci so kočo obkolili in napadli ter ubili sina oskrbnice Jožeta Pavlico in hudo ranili vnetega planinca mizarskega pomočnika Jožeta Vergota, ki je po težkih mukah umrl na Golniku dne 2. novembra 1941. Ker so Nemci v lubniški koči urejali svoj bunker, ki bi mnogo škodoval premikanju partizanskih kurirjev, je bila koča 1. maja 1943 požgana. V spisku vojne škode je bila škoda na nepremičnini in inventarju, ocenjena na 881 400 din.

Ceprav je vojna zahtevala toliko žrtev in raztepla člane in odbornike škofje-loškega planinskega društva križem po svetu kot izseljence, borce ali taboriščnike, so ti ohranili Lubniku vso svojo ljubezen in se kmalu po vojni 26. januarja 1946 zbrali na občnem zboru in izvolili v upravni odbor Planinskega društva v Škofji Loki za predsednika Tineta Omana, za namestnika Branka Šubica, za tajnika Martina Savnika, za blagajnika in gospodarja Avgusta Potočnika, ki pa je po nekaj mesecih funkcijo odložil in je bil namesto njega kooptiran v odbor Savo Sink.

Ko je odbor prosil glavni odbor Planinske zveze Slovenije v Ljubljani za podporo v znesku 250 000 din, ki bi krila začetne stroške pri gradnji koče, je ta na svoji seji 2. avgusta 1946, ko je razdelil za 2 milijona dinarjev podpor, prošnjo društva soglasno odklonil, češ da gre za novo zgradbo, ki s planinskega vidika ni važna. Kljub temu in čeprav društvo ni imelo drugega premoženja kot 40 vnetih članov, je odbor začel z delom. Najprej so se člani lotili potov, jih očistili grmovja, začeli zbirati les za gradnjo, medtem pa delali načrt za novi dom. Glavni odbor PZS je načrte večkrat odklonil, končno pa vendarle odobril predlog gradbenega tehnika Marijana Mastrla. Ko so začeli pospravljati ruševine stare požgane koče in pripravljati teren za novo stavbo, so brskali kar z rokami in znašali kamenje na kupe. Kmalu pa so dobili potrebno orodje in delo je bilo uspešnejše. Ker je sedanji dom večji, kot je bila stara koča, so morali veliko robu pod vrhom odstraniti. Vsako nedeljo so se zbirali planinci na udarniško delo, pridobivali nove člane in prijatelje ter tako z združenimi močmi spravili na vrh med drugim tudi motor in drobilec ter namleli iz razstreljenega kamnja 2000 m³ peska. Dne 31. avgusta 1949 je društvo dobilo prvo podporo: PZS je prispevala 179 729 din. Nadalje so prispevali PSZ, OLO Kranj, MLO Škofja Loka, tovarne, zadruga, razna združenja, sindikati, trgovska

Dom na Lubniku (1027 m)

podjetja, obrtniki in privatniki v letu 1950 489 969.— din, v letu 1951 1 235 297.— din, v letu 1952 1 264 920.— din in v letu 1953 550 235.— din, torej skupno 3 720 150.— din.

Udarniško delo se je nadaljevalo. Od blegoške ceste, do koder je bil mogoč prevoz z avtomobili, so udarniki znosili na vrh Lubnika vso opeko, deske in drugo gradivo ter sami opravili tudi vse betoniranje. Takrat je imelo društvo 600 članov. Pri delu pa so pomagali tudi člani obeh lovskih družin iz Škofje Loke in Zminca, obrtniki, vojaki, šolska mladina, razni sindikati in organizacije. Bodi omenjeno, da je bilo tisto nedeljo, ko so nosili na vrh stropnake in strešno ogrodje, na delu 130 udarnikov in da so bili nekateri trami dolgi do 12 m, da jih je moralo nositi tudi 10 udarnikov, ki so spravili še tistega dne na vrh vse gradivo. Tudi članice društva in ostalih organizacij, žene in dekleta so nosile, skladale in kuhale ter tako pomagale vsaka po svojih močeh. Poudariti je treba, da je društvo imelo in ima vso pomoč v PZS, v organih oblasti in v organizacijah. Ves čas gradnje so dajali vso pomoč tudi Nacetovi iz Breznice, kjer je bila v začetku akcije celo kuhinja za udarnike. Pozneje je bila postavljena na vrhu baraka in v njej peč, da so kuharice kar na mestu oskrbele udarnike s hrano.

Končno je treba omeniti, da so bili ves čas gradnje na čelu odbora kot predsednik Tine Oman, podpredsednik Branko Šubič, tajnik Martin Savnik, blagajnik Savo Sink, medtem ko se je gospodar menjal: Ob pričetku gradnje je to delo opravljal Janez Ravnikar, vso težo dela pa je nosil njegov naslednik Jože Čadež. Strokovno je vodil delo društveni član France Zontar, svoje markacijsko delo pa je vestno opravljal najstarejši odbornik Lovro Planina. Ob skromni slovesnosti je vzdal spominski kamen tedanji predsednik MLO Škofja Loka, društveni član, Ivan Brodar. Drugih odbornikov in članov ni potrebno posebej omenjati, saj je Dom na Lubniku dovolj glasna priča njihovega požrtvovalnega dela. Nazadnje so bili na vrhu Lubnika montirani še štirje reflektorji za razsvetljavo Doma, ki jih je društvu poklonila tovarna »Motor«. Za planinsko zastavo, ki jo je poklonila društvu PZS, je bil preskrbljen drog in montiran železni podstavek. Novi Dom na Lubniku je ob veliki udeležbi planincev in prijateljev planinstva v nedeljo dne 24. maja 1953 slovesno odprl naš rojak Boris Ziherl.

Delo na Lubniku pa po otvoritvi Doma še ni bilo končano. Pozneje je bila preložena še spodnja škarpa in tako pridobljen prostor za sončenje in če treba tudi

za plesišče. Višje pod vrh je bila prestavljena tudi baraka, kjer je sedaj shramba za različen material, poleg nje pa dozidan hlev za konja. S pomočjo LOMO Škofja Loka in z delom vojaštva tukajšnje garnizije je bil v Dom na Lubniku napeljan telefon. Slovesna otvoritev nove telefonske zveze je bila v nedeljo 12. decembra 1954. V Domu na Lubniku je bila urejena tudi skromna knjižnica, ki razpolaga s precej letniki Planinskega Vestnika in z raznimi drugimi planinskimi knjigami. Dne 15. maja 1955 je Planinsko društvo odkrilo na Lubniku spominsko ploščo prvima žrtvama nemškega fašizma Jožetu Pavlici in Jožetu Vergotu, ki sta bila ustreljena na vrhu Lubnika 19. oktobra 1941.

Med načrti PD Škofja Loka je v glavnem napeljava elektrike v Dom na Lubniku, ki je sedaj razsvetljen s pomočjo motorja in dinamama.

Gibanje članstva v zadnjih 10 letih je bilo takole:

V letu 1946 članov 88, v letu 1947 članov 62, v letu 1948 članov 219, v letu 1949 članov 500, v letu 1950 članov 750, v letu 1951 44 pionirjev, 90 mladincev, 445 članov, skupaj 589, v letu 1952 21 pionirjev, 63 mladincev, 298 članov, skupaj 382, v letu 1953 13 pionirjev, 87 mladincev, 378 članov, skupaj 418, v letu 1954 0 pionirjev, 83 mladincev, 341 članov, skupaj 433, v letu 1955 8 pionirjev, 89 mladincev, 364 članov, skupaj 461, v letu 1956 16 pionirjev, 78 mladincev, 376 članov, skupaj 470.

Še o obisku Doma na Lubniku:

V letu otvoritve 1952 4295 obiskovalcev, leta 1954 5616 obiskovalcev, leta 1955 4680 obiskovalcev, ter je vsa leta približno enako, le v letu 1956 je bilo slabše, ker je bilo zelo deževno leto.

Investicijska dejavnost PD Škofja Loka za Dom na Lubniku:

Prostovoljnih udarniških ur je bilo 33 565, subvencija PZS 2 523 900.— din, subvencija občine, podjetij itd. 1 877 612.— din, lastna sredstva 1 817 651.— din. Torej je veljala vsa zgradba in oprema 6 219 163.— din.

Planinskemu društvu v Škofji Loki k jubileju iskrene čestitke.

Na zelenem Pohorju

m l a d i p i š e j o

Sonce je že plavalo v zaton in od njega so bili oblaki nad Dravsko dolino kar nekam težki od gorečih barv, ko smo prispeli v Mariborsko kočo. Čakala nas je osamljena v večernem mraku. Vesela družba mojih tovarišev je pošteno prestrašila oskrbnika. Sedli smo in tarnali vsak svoje. Skratka, bilo je vse narobe, dokler nam ni gospodinja prinesla večerje. Potem smo se podprli, bili vse boljše volje in vse bolj veselih besed. Zunaj pa se je napravila noč. Skop lunin krajec, nebroj hladnih zvezdic ob njem, v dolini pa nebroj brlečih električnih zvezdic. Vetrič, hlad in molk. Tam nekje, kjer je bil podnevi Boč, je zleknen zaspal oblak.

Jutro nam je na steno skupnega ležišča poslalo svetel žarek, znamenje, da že vstaja. Vstali smo in se z njim odpravili na pot proti Arehu. Sonce je sijalo nad nami, kukalo med vejevjem bukev in krošnjami rjavozelenih smrek in risalo sence po umazani steni. Tam, kjer se odcepi steza proti Kraljem, me je pičila misel, da bi šli tja. Stožilo se mi je po lepi jasi z najvišjo pohorsko cerkvijo, po Velikem vrhu z majavim lesenim stolpičem in po Črnem jezeru, kjer so me nekoč krave skoraj nabodle. Prišli smo do Ruške koče, bili smo preveč ognjevit, zato se nismo hoteli ustavljati. Proti večeru smo prišli na obisk k slapu. V leseni drči, po kateri drži pot, je bilo še malo snega, tam zopet nešteti slapiči in redki tolmunčki.

Blizu koče nas je v Roglji pozdravil ponosni stolp. Njegovo tiho povabilo je bilo tako mikavno, da smo se s prvo silo odpravili proti njemu. Ta nova lepota Pohorja je zares očarljiva. Na vrhu... O, domovina! V meni je vse vrelo in mi širilo prsi; da bi moglo na dan, ali bi pelo kot pohorsko dekle ali bi donelo kot grom tvojih neviht...

Spustili smo se skozi gozd in za las ušli temi. Prišli smo v kočo, katere imena se sedaj ne morem spomniti, posedli okoli ognjišča in se spustili vsak v svoje misli. V svojem premišljevanju sem obnavljala spomine na naše dogodke in se spomnila tudi dogodka, katerega mi je pripovedoval očka; bilo je natanko tako v času NOB pri Treh kraljih:

Vrhovi Pohorja so se zlatili v vzhajajočem soncu. Smreke so šumele, kakor bi vedele za prihodnost. Po vrhovih drevos so žvrgoleli ptiči in oznanjali nov dan. Onstran grape je odjeknil strel.

Po ozki kameniti poti je stopalo nekaj ljudi. Ko so prišli bliže, je človek spoznal gestapovce z ujetim partizanom, ki je stopal pred Nemci. Bil je mlad, lep fant. Doma je bil nekje s Koroškega. V partizane je pribežal takoj po okupaciji Koroške. Črni lasje so se mu svetili v soncu. Na obrazu se mu je poznalo mučenje v zaporu. Kdaj pa kdaj ga je Nemec sunil s puškinim kopitom. Čeprav je partizan vedel, da ga peljejo v smrt, je stopal s ponosno dvignjeno glavo.

Kmalu se je izmed drevja pokazala jasa. Nemci so privezali partizana ob deblo bukve. Postavili so se v vrsto, namerili puške in na povelje sprožili. Jeknilo je in pok je odmeval od pečin. Sonce je vstalo izza Pohorja, ko so se morilci vračali od svojega zverinskega dela.

Moji poslušalci so se še bolj zatopili v svoje misli. Pohorje je res čudovito; polno lepote, radosti in trpljenja.

*Gemanja Bučinek
učenka Srednje tekstilne šole*

Društvene novice

SEVNIŠKI PLANINCI SO ODKRILI PLOŠČO NA VEL. KOZJU

Sevniški planinci so ponesrečenemu planincu tov. Jamšku Martinu, ki se je dne 18. maja 1956 smrtno ponesrečil na Vel. Kozju, odkrili spominsko ploščo na imenovanem vrhu. Bil je zelo agilen planinec, ljubil je planine in naravo. Mnogo je hodil v gore, ne samo na domače, temveč tudi na ostale planine širom po Sloveniji. Najbolj priljubljena točka mu je bila gora Vel. Kozje, kamor je najraje zahajal in od koder se ni več vrnil.

Slavnost pri odkritju spominske plošče je potekala nad vse častitljivo. Njegovi tovariši planinci, s katerimi je bil vedno v družbi, so v kratkih in lepih besedah orisali njegovo planinsko življenje. Iz vsega tega je bilo razvidno, kako ga sevniški planinci pogrešajo pri skupnem planinskem delu.

Po končani slavnosti so nekateri planinci ostali na Vel. Kozju in obujali spomine na lepe pretekle dni, katere so preživel z Martinom na Vel. Kozju. Ostali planinci so izkoristili lepo majsko nedeljo za izlet na Lisco.

C. J.

JOŽE KROF

Kot sin imovitega kmeta v hriboviti Šmarjeti nad Pliberkom na Koroškem je Jože že v rani mladosti vzljubil gorski svet.

Triletni vojaški rok je odslužil med visokimi gorami, v danes že razpadajoči, nekdanji mogočni avstrijski trdnjavi v Klužah pri Bovcu. Nato je nastopil službo v vznožju mogočnih Julijcev v jeseniški železarni. Skoro ves svoj prosti čas je posvetil goram. Pogosto so srečavali planinci nasmejanega samotnega gorohodca visoko na počivališčih v gorah. Nešteto krat je prehodil vse naše gore. Bil je tudi v avstrijskih planinah, na Velikem Kleku in v Tirolskih Dolomitih.

Poleg službe se je bavil še z vrtnarstvom in je bil soustanovitelj prve vrtnarije na Jesenicah. Bil je izvrsten botanik in je poznal vse planinske rože. V slovensko šolo ni hodil, naučil pa se je sam slovenskega pisanja in čitanja ter je dobro obvladal tudi nemščino in ruščino. Naročen je bil in je pridno bral vso planinsko literaturo, ki je izhajala pri nas. Ob narodnostnih bojih na Koroškem je bil vnet zagovornik materinega jezika in ga na slovenskih prireditvah nikoli ni manjkalo. Tu je nastopal tudi kot govornik.

Jožu Krof so bile gore, posebno še na stara leta, vse na svetu. Preveč lepote so mu nudile v življenju, da bi se jim mogel odpovedati. Pozimi, ko zaradi snega in mraza ni mogel več v gore, je zahajal na kopne vrhove na Primorsko. Pri številnih kmetih v teh hribeh je bil star znanec in so ga povsod radi prenočevali. Imel je še edino željo, da bi bil tudi v gorah pokopan.

Zaradi bolezni ga je zdravnik poslal na zdravljenje v Hrastovec v Slov. Gorice, kjer mu je dne 10. januarja 1957 v starosti 75 let smrt pretrgala nit življenja. Ni se mu izpolnila njegova zadnja želja. Njegovi posmrtni ostanki počivajo daleč proč od njegovih ljubljenih gor.

I. Šavli

ZAGREB—LJUBLJANA

Upravna odbora planinskih društev »Zagreb« in »Ljubljana-matica« sta na svojem prvem sestanku, ki je bil dne 19. maja 1957. na Lisci, prišla do naslednjih zaključkov:

I. Ugotovili so potrebo po stalni izmenjavi izkustev, po skupnem delovanju, po razširjanju in poglobljanju tovariških vezi med planinci obeh republik — vse z namenom, da se na ta način pospešuje društveno delo in planinstvo sploh.

II. Primerne oblike medsebojnega sodelovanja, po katerih naj bi se razvijalo skupno delo obeh društev, naj bi bile:

A. Organiziranje skupnih izletov, zamenjava propagandnega materiala in skupne planinske akcije.

B. Izmenjava izkustev v organizacijskih problemih društev in medsebojno sodelovanje.

C. Izmenjava gospodarskih izkušenj.

III. Nadrobno delo po gornjih sklepih naj bi se realiziralo takole:

1. Dvakrat letno, in sicer ob dnevih prvomajskih praznikov in 29. XI. naj bi organizirali večje skupinske izlete z večdnevним trajanjem, in sicer izmenoma v LR Hrvatski, LR Bosni in Hercegovini ter LR Sloveniji ob sodelovanju plan. društva »Treskavica« v Sarajevu, kot soinicatorja te medrepubliške planinske skupnosti.

2. Vsaj dvakrat letno naj bi se sestali člani upravnih odborov in aktivisti odsekov vseh navedenih društev na planini Medvednici in v Kamniški Bistrici.

3. Društva bodo izmenjevala programe izletov za članstvo in jih pripravila tako, da se na izletih članstvo raznih narodnosti medsebojno spoznava in zbližuje.

4. Obe društvi si bosta izposojali filme, diapozitive in posredovali izmenjavo predavateljev;

5. Organizirali bosta potujoče dokumentarne fotografske razstave, ki naj vzbujajo zanimanje za manj obiskane planinske predele. Poskusilo naj bi se najprej z razstavami fotografij Medvednice in Komne.

6. O bistvu in pomenu planinske transverzale je treba poučiti čim širše množice planincev.

7. Obe društvi naj bi izmenjevali propagandni material, ki bi se lahko uporabil za kratka predavanja v radiu, za članke v časopisih in sploh za obveščanje javnosti o delu planincev.

8. Koristno naj bi se uporabila izkustva o načinu upravljanja društev in njihovih strokovnih odsekov, stremeč pri tem po poenostavitvi dela, zlasti pa po decentralizaciji z namenom, da se za društveno delo zainteresira čim večje število članstva.

9. Povezava odsekov obeh društev, ki je priporočljiva in izvedljiva posebno za alpinistične, mladinske in foto-odseke, bo medsebojno sodelovanje obeh društev še bolj tesno povezala.

10. Ugotovilo se je tudi, da društva ob požrtvovalnosti članstva s prostovoljnim delom pri upravljanju planinskih postojank in drugih delovnih akcijah v gorah ne dosežajo samo lepih uspehov v materialnem pogledu, ampak takšno prostovoljno delo vpliva vzgojno glede na odnos do društvenega imetja in zbližuje članstvo; zato je priporočljivo, da prostovoljno delo še naprej pospešujemo.

11. Medsebojno sodelovanje planinskih društev sosednjih republik vsekakor koristi razvoju planinstva, razen tega pa prispeva mnogo k poglobitvi bratstva in edinstva narodov naše domovine.

S. Peršič

SKLAD DOMA ZLATOROG

Stanje sklada za gradnjo ZLATOROGA pri PZS dne 12. VI. 1957	841 823 din
Zbrano od 13. junija 1957 do 12. julija 1957	215 968 din
Skupaj	1 057 791 din

Skupni sklad za gradnjo ZLATOROGA izkazuje dne 16. VII. 1957 41 857 827 din, od tega znaša prispevek PZS 3 200 000 din.

PLANINCI, ne pozabite, da je žreb 27 planincem omogočil letos vsakodnevno prijetno brezplačno bivanje v gorah in da se tudi vi lahko uvrstite med te srečneže, če boste hitro kupili za 100 din bon za gradnjo Zlatoroga, ki jih dobite v vseh planinskih postojankah in pri vseh PD. Zatorej ne odlašajte z nakupom teh bonov!

PRISPEVKI ZA ZLATOROG

Nabiralna akcija: PD Celje 1000 din, PD Bohinj 890 din, PD Gornji grad 2600 din, PD Laško 5800 din, PD Ljutomer 6300 din, PD »Kum« Trbovlje 1700 din, PD Hrastnik 10 500 din, PD Trbovlje 3100 din, PD Brežice 1300 din, PD Kranj 16 100 din, PD Gozd Martuljk 1510 din, PD Ziri 100 din, PD Maribor 860 din, PD Kamnik 800 din, PD Zerjav 5000 din, PD Bovec 900 din, PD Bled 2000 din, PD Trbovlje 1300 din, PD Sentjur 3000 din, PD Senovo 200 din, PD Ravne 700 din, PD Skofja Loka 60 din, PD Majšperk 2600 din, Svent Mara 3200 din, Fetih Mirko 800 din. Prispevki od članarine za čas od 1. I. do 30. VI. t. l. 86 070 din, vpisnine za čas od 1. I. do 30. VI. t. l. 54 505 din in znakov PZS za čas od 1. I. do 30. VI. t. l. 3073 — skupaj 215 968 din.

Iz planinske literature

Toni Hiebeler: Abenteurer Berg, založba Engelhorn, 284 strani, 29 fotografij, Stuttgart 1957, z uvodno besedo Waltherja Flaiga. Knjiga je posvečena soplezalcu Uli Wyssu, ponesrečenemu v severni steni Eigerja.

Pred nami je samoizpoved ekstremnega alpinista mlajše (27 let) povojne generacije. Z izredno kritičnostjo, humorjem in skromnostjo, ki so lastni le velikim ljudem, opisuje avtor pot od svojih prvih korakov v gore tja do Walkerjevega stebra v Grandes Jorasses, ves nemir, doživetje in zorenje mladega alpinista. V morju nemške planinske literature se odlikuje ta knjiga po svoji izredni svežosti ter neposrednem iskrenem pripovedovanju brez slehernega poveljevanja.

Knjiga ima štiri dele: Mati pripoveduje, Domače gore, Tuje gore in Visoke gore.

Hiebeler ni literat. Abenteurer Berg je v dobršni meri tudi zrcalo nemške oziroma avstrijske povojne mladine, ki si sama utira pot v strme prepadne stene.

Knjiga je slavospev goram, polna doživetij in vredna branja. -c

Glas Djerovice, novine Planinarsko-smučarskog društva »Djerovica« iz Peči. Pred seboj imam nekaj zvezkov tega glasila planincev in smučarjev iz Kosmeta, od jeseni 1955 do januarja leta 1957, urejuje ga Velimir Premović, izdaja pa ga društvo »Djerovica« z namenom, da popularizira Prokletije in planine Avtonomne kosovsko-metohijske oblasti. Tradicije planinstva segajo v dobo med obema vojnama, ko se je v Peči 1. 1938 ustanovila posebna podružnica Srbskega planinskega društva. Štela je 30 članov in prirejala izlete na Koprivnik, Volujak, Hasanov Vrh, Štedim in Rusolijo. Podružnica je opravila tudi prvo markiranje iz Peči preko Gubavca in Belopoljskih stanova na Krš-Cvrlje (2460). Med vojno je seveda planinstvo zamrlo, konec 1. 1948 pa se je ustanovila planinska sekcija pri športnem društvu »Budućnost« v Peči. Imela je prvo leto samo 30 članov, samih študentov, naslednje leto pa že 70 članov. Adaptirali so planinsko smučarsko kočjo na Bogagu 1. 1950 pa so se osamosvojili in si dali ime po Djerovici in se včlanili v Planinski zvezi Srbije, ki se je ustanovila 1. 1948. Društvo je ustanovilo svoje skupine po vseh šolah v Kosmetu in prireja sleherno leto vrsto skupnih izletov,

člani so izvršili več lepih zimskih tur, razvija se fotografija, 1. 1957 pa so odprli dostojen planinski dom na Slanih Poljanah. Društvo splošno sodeluje s črnogorskim planinskim društvom v Ivangradu, kajti del Prokletij leži v Črni gori. Samostojna društva so nastala tudi v Rožaju, Tutinu in Novem Pazaru. L. 1953 so priredili skupni izlet na Triglav in na Julijce. L. 1952 so se vrgli na sistematično markiranje. Snujejo tudi svojo GRS, kajti Prokletije niso brez plazov, ki jim tu lepo pravijo »otrg«. Danes ima društvo 600 članov in je na glasu kot najboljše srbsko planinsko društvo.

Glasilo izhaja vsaka dva meseca v obliki tiskanega biltena na 8 straneh in prinaša članke o markiranju, favni, flori, zgodovini planinstva, opise tur, o zaščiti prirode, prinaša pa seveda društvene novice in propagando, s katero vodi in usmerja društveno delovanje. Za transverzaliste pa bo gotovo najmikavnejši članek Predraga Pašića, člana PD »Železničar« Beograd, ki je prvi prehodil slovensko transverzalo. T. O.

Appalachia, Boston, december 1956. — Ta zbornik ima kakor prejšnja leta zelo pestro vsebino, ker vsebuje poleg člankov tudi zelo veliko drobiža in literarnih ocen (seveda samo anglosaških del); v prijetno spremembo in kot nekako koncesijo povprečnemu bralcu pa priobčuje tudi serijo humorističnih risb pod naslovom Iz plezalčeve skicirke. — Od člankov, ki utegnejo zanimati evropskega bralca, je omeniti članek K. A. Hendersona, ki opisuje ture po Islandiji, »deželi, kjer je skompiliral Saemund Modri starejšo Eddo, deželi Vikingov, od katerih je Erik Rdeči odkril Grönland in njegov sin Leif Ameriko, deželi z najstarejšim parlamentom na svetu Althingom iz leta 930, prednikom veliko kasnejše angleške Magne Carte.« Opisuje izlet iz Reykjavika na ledenik Hopjekull in ognjenik Malo Heclo. — The Right Reverend R. McConnel Hatch, sufraganski škof dieceze Connecticut, je velik prijatelj živali in v zelo čustvenem članku opisuje svoje doživljanje kot tabornik in srečanja v gorah s črnimi racami, bobri, jeleni in drozgi. — Kakor v zadnji številki londonskega Alpine Journala (PV 1957/4, str. 228) se nahaja v tem ameriškem listu opis izleta v odročno himalajsko dolino Lahul, samo od drugega avtorja, Franka Solarija, člana iste male odprave petih belcev. Kakor kje v Švici da je ta pokrajina, a okoliški vrhovi merijo 6000—7000 m. Podobnost bi bila še večja, če bi ne bilo v dolini

riževih polj in belih lis ovčjih čred. Planinske livade so polne cvetja, planik, encijana in aster. Zanimivo je, da je sprejeto za planiko nemško ime Edelweiss. Posrečeno nam predstavlja enega izmed obeh Šerp, bivšega budhistovskega novica, ki ob kuhanju porridgeja (ovsenega močnika) med brnjenjem primusa opravlja svojo jutranjo molitev, tisti večno se ponavljajoči »Om mani padme hum«. Odprava je dosegla višino 20 430 č. Imela je s seboj 2 nosača, 18 ponijev, oslov in mul. Stroški za pot iz Londona in nazaj, všteti veliko izdatkov za film, so znašali na osebo 450 funtov = 1260 dolarjev.

Istoimenski klub izdaja tudi svoje mesečno poročilo, ki pa obsega izključno društvene zadeve.

dr. Pr.

Mazama, Portland, Oregon, december 1956. — Istoimenski klub šteje letos 1086 članov in jih pričujoči zbornik našteva po imenih, poleg tega pa poroča o številnih izletih in outingih društva. Zato ostane za literarne prispevke bore malo prostora. Ne da se pa reči, da bi bili ti malo vredni. Kakor v Himalaji tako tudi v Andih iščejo ljudje samotnih, malo ali čisto neznanih pokrajin in dolin. Tako nas vodi F. D. Ayres v Cordillero v Vilcabambo v južnem Peruju in pravi, da jih je pač mnogo prišlo iz Cuzca do sloviti inkovskih razvalin Machu Pichu, od koder so pač mogli videti sloviti Salcantay in njegovo soseščino, a bolj na zapad je šel malokdo. Predmetna odprava je potovala iz Cuzca ob reki Urubambi in dalje v povsem neznano dolino ob reki Huadaquina in stopila na več vrhov, katerim je preiskrbelo imena. — Pod naslovom Entomologija nad drevesno mejo popisuje avtor J. G. Edwards življenje žuželk v višinah in utegne biti članek zanimiv za strokovnjaka. — Okrog Mt. Cooca, najvišje gore Nove Zelandije, so opisane zanimivosti te antipodske pokrajine.

Obiskali smo Tensinga, je članek J. R. Leacha, ki se bere kot članek o kaki kronani glavi. Tensing živi v Darjeelingu, ki je fashionabel indijsko gorsko letovišče in ima tam na breg prislonjeno hišo s tremi etažami in 6—8 sobami, dar njegove domovine Nepala. Tensing navdušeno v polurni avdienci pripoveduje o sprejemu pri kraljici in kaže svojih sedem medalij, »ki bi razveselile srce vsakega monarha,« kot meni avtor. Tensinga in njegovo ženo, ki se mu zdi nekoliko debelušna, je avtor natančno premeril in pretehtal. Dognal je namreč, da meri Tensing 5 čevljev in 6 do 7 palcev, torej idealna mera, ki jo daje Pre-

šeren svojemu fantu od fare s 5 čevlji in 5 palci. Tehta natančno 160 funtov, ne ve pa natančno, koliko je star, ker meni, da je rojen 1914, a mu pisec pri-soja le okrog 38 let. Ima lepe dohodke iz prodaje svoje knjige. Fotografija ga kaže v evropski planinski opremi, med katero spada seveda tudi zapestna ura, ki je na sliki dobro vidna. dr. Pr.

Iz ameriških planinskih revij — O vseh spodaj naštetih revijah smo poročali v zadnjih letnikih PV in tam tudi raztolmačili včasih za nas kar njih čudne naslove. V preteklem letu se organizacije, zelo številni planinski klubi, niso spremenile in tudi ne listi sami. Vsem je skupno to, da kažejo veliko cepljenje planinskih sil, ki jih izdajajo, da listi dajejo zelo veliko prostora klubskemu življenju, tistemu tipičnemu anglosaškemu izživljanju v klubih, ki pa ima pri njih tudi to dobro stran, da prirejajo zimske izlete, poletne campinge in številna predavanja in predvajanja barvnih fotografij. O vsem tem so pa potem njih publikacije, zlasti mesečne, polne poročil, ki pa za nas seveda ne morejo biti zanimiva. Značilno je zanje vse tudi to, da posvečajo seveda domačim goram vso pozornost in da v pričujočih letnikih ni skoraj nobenega poročila s Himalaje več.

dr. Pr.

Speleolog, časopis za speleologijo, izdaja Speleološki odsjek Planinarskog društva »Željezničar« v Zagrebu. Urejuje ga Slavko Marjanac skrbno in ambiciozno, skrbi za mednarodni plasman z resumeji v glavnih evropskih jezikih in z vzdrževanjem zveze in zamenjave s speleološkimi društvi in revijami po vsem svetu, tudi z Oceanijo (New Zealand), Avstralijo, Afriko (Tanganyika) in Azijo (Izrael, Libanon, Japonska). Med sodelavci ima speleologe iz vse države, priobčuje pa tudi članke tujih sodelavcev, tako n. pr. v št. 1-2 letnika 1957, ki jo imam pri roki, članek dr. Walterja Kriega, o problematiki alpskih velikih jam. Članek je izšel v nemškem jeziku, pridejan pa je résumé v hrvatskem jeziku. Gre mu predvsem za »genetsko časovno diferencirane etaže« v visokogorskem krasu. V slovenskem jeziku z angleškim povzetkom je izšel članek našega sodelavca Mirana Marussiga iz Ljubljane: »Nov način spuščanja in dviganja v brezni«. Marussig poudarja pomen Modčevega škripca za globoko alpinistiko (Pl. Vestnik 1933, str. 233, Pl. Vestnik 1955, str. 305). Ostali del lista napolnjujejo opisi jam, ki jih delavni člani naše speleologije neutrudno raziskujejo.

T. O.

Razgled po svetu

Ing. Fritz Moravec je bil odlikovan z nagrado Karla Rennerja zaradi uspehov pri vodstvu velikih avstrijskih ekspedicij, posebno seveda zaradi uspeha na Gašerbrumu II. Ing. Moravec je sin železničarskega kurjača in je star 35 let. Pri Avstro-Fiatu se je izučil za avtomehnika, nato pa nastopil pot izpopolnjevanja v strokovnih šolah. Kot vajenec je začel hoditi v gore in plezal v južnem Wienerwaldu. Ker je bil strokovno dober in dober učenec v strokovni šoli, je dobil štipendijo za inženirsko šolo. Čim jo je končal, je moral v vojsko k planinskim oddelkom in bil kot tak na Kavkazu. L. 1945 je bil v Franciji ujet, l. 1946 iz ujetništva izpuščen, nakar je bil nameščen v St. Pöltnu kot obratni inšpektor. Tedaj ga je gorniška pot vodila v Gesäuse. Leta 1948 je postal profesor na isti šoli, ki jo je sam absolvirал, na kar je leto za letom z motorjem obiskoval Zapadne Alpe v Švici in Franciji. Preplezal je vrsto težkih sten, najraje je imel strm led. To ga je privedlo v prvo avstrijsko himalajsko ekspedicijo l. 1954 pod vodstvom dr. Jonasa. Naredili so ogledno turo na Saipal, pri čemer je ing. Moravec nabral dokaj organizacijskih izkušenj. L. 1955 mu je TV Naturfreund zaupal vodstvo odprave v Ruvenzori, kjer je dal podse 27 vrhov, pet od teh po novih potih. V Afriko je vzel s seboj Dyhrenfurthovo knjigo »Na tretji tečaj«. Prijatelj, ki mu jo je dal, ga je opomnil, naj bere, kaj piše Dyhrenfurth o Gašerbrumu II. »Gašerbrum II ni lahek, vendar verjetno možen in relativno nenevaren«. Oktobra leta 1955 je predložil načrt predsedstvu ÖHG in v petih mesecih pripravil ekspedicijo za Gašerbrum II, kar je nedvomno kratek čas, posebno spričo avstrijske varčnosti, kakor se pravi.

Avstrijska gorska reševalna služba uvaja tudi letalsko in padalsko službo in vrši v tem smislu posebne vaje. V Švici so nabavili posebne komplete v nahrbtnikih, n. pr. Komplet A za ambulantno, B za transfuzijo, C za kirurgijo, tako varno zaprte in zavezane, da se lahko spuščajo s padali. Tako pakirane spuščajo s padali tudi aparate za narokozo, operacijsko mizo, pulmotore (za oživiljanje), sanitetne kovčke, nosila, reševalne sani, aparate UKV, skratka vse, kar je treba za takojšnjo učinkovito pomoč na mestu nesreče. Brzina je pri reševanju vse. Če kje, velja tu: Dvakrat da, kdor hitro da. Za te stvari imajo

velika skladišča v Vorarlbergu in v Vzhodni Švici. Letalska in reševalna služba je sestavljena iz mož, ki so obenem dobri gorniki. Eno ekipo tvorijo zdravnik, dva saniteja, pasji vodnik in radiotelegrafist. Od 15. decembra do 31. marca je tako moštvo vsako soboto in nedeljo v 24-urni pripravljenosti s tem, da v tem času zdravnik svoje pomočnike poučuje v prvi pomoči in asistenci. Ekipe so stalne in se izmenjavajo v dveh mesecih. Ker pa je stvar draga, more letalsko in padalsko pomoč alarmirati samo deželna vlada ali okrajno glavarstvo.

Kongres gorskih meteorologov, četrti po vrsti, se je lani septembra vršil v Chamonixu. Udeležilo se ga je 110 meteorologov iz 14 držav. Poslušali so vrsto referatov in sklenili, da bodo med seboj še tesneje sodelovali.

Lucien Devies in Henry de Ségogne, dva vidna francoska alpinista, sta postala častna člana Alpine Cluba »zaradi dolgoletnih zaslug za alpinizem«. Alpine Club je »doyen« planinskih društev in častno članstvo v njem ni majhna stvar, obenem pa priča o prijateljskih odnosih med angleškimi in francoskimi planinskimi organizacijami. CISA (Commission Internationale de Secours Alpin) je zborovala jeseni l. 1956 v Pontresini pod vodstvom dr. Campella. CISA združuje GRS šestih držav in deluje neodvisno od UIAA. Na zborovanju je bilo zelo zanimivo poročilo podpolkovnika Curieja o uporabi helikopterja pri gorskem reševanju. Mednarodni stiki GRS so se začeli utrjevati l. 1955 v Münchenu in v Bolzanu.

Cesto Louisa Lachenala po sklepu občinskega sveta ima mesto Annecy in to v središču. Odprta je bila 2. decembra 1956. Pri otvoritvi je bil navzoč predsednik CAF Maurice Herzog, Lachenalov tovariš na Annapurni.

Herzogova knjiga »Ekspedicija na Annapurno« je doživela izredno lep sprejem po svetu. Lani je dobila nagrado Hansa Christiana Andersena 1956. Priznala ji jo je mednarodna žirija za otroške knjige v Stockholmu. Knjiga je imela tekmece iz 11 drugih držav. Žirija je poudarila njeno vrednost za vzgojo otrok v duhu mednarodnega soglasja.

GHM (Groupe de Haute Montagne) je lani sredi poletja zborovala v Courmayeu. Ker je bilo slabo vreme, je zborovanje omogočilo, da so prvaki alpinizma obsedeli doma in sklenili na predlog Ricarda Cassina, Tonija Gobija, Herzoga in Ditterta, da bodo predvsem pospeševali prisrčne vezi med al-

pinisti različnih narodov. V začetku leta 1957 je G H M izdala svoj letni zbornik *Annales 1956*.

Pri sprejemu na čast ekspedicije Alberta Egglerja je bilo povabljenih nekaj stotin gostov. Sprejem se je vršil, kakor smo že poročali, v grand hotelu Dolder v Zürichu. Alpine Club je zastopal dr. Charles Evans, CAI dr. Ugo Vallepiana, dr. Bauer Nemško-himalajsko ustanovo FFM pa Jean Franco.

Vodnik Serge Coupé, ki ga pozna tudi naša alpinistična in planinska javnost iz spisov ing. Černičeve, je lani izvršil vrsto novih vzponov v masivu les Ecrins, v Pic Geny, v Aiguille orientale du Soreiller, Pointe Emma, Grand Clocher de l'Alpe, Ailefroide Occidentale, v Devolnyu Pic de Bure, v Vercorsu na Mont Aiguille (z 18-letno Anne-Marie Chenet). Vzponi so IV—V.

Severno steno Ortlerja (1000 metrov ledu) sta kot druga naveza lani junija preplezala Tirolca Knoll in Pflauser. Prva naveza, ki je to zmogla pred 25 leti 22. junija 1931, sta bila znani Hans Ertl in Franz Schmid iz Münchena. Tretja naveza, ki je uspela, je to steno preplezala lani 22. julija. V njej so bili znani himalajec Sepp Jöchler iz Landecka, dr. Neuner iz Innsbrucka in Sattler iz Waltensa. Plezali so 11 ur.

Sasso Cavallo ima eno najtežjih Cassinovih smeri. 12. in 13. marca 1956 sta jo v zimskih razmerah ponovila Giorgio Radaelli in Annibale Zicchi.

V Dolomitih je bila l. 1956 boljša sezona kot v Zapadnih Alpah. Najtežje ekstremne smeri so ponovile naveze različnih narodnosti. Mnoge med njimi so zabeležile po 10 ponovitev in to tudi najnovejše in najtežje, na primer severozapadna stena Cima Su Alto. Ta je toliko fenomenalna, da so v francoski reviji »La Montagne« vendarle zabeležili tudi vzpon ing. Nadje Fajdige in Anteja Mahkote, seveda s čudno transkripcijo in brez navedbe narodnosti (Mlle Nadia Faidiga et Anté Makkata — Liubljana, 1. 2. in 3. sept.)

Cesare Maestri je v Croz dell'Altissimo sam preplezal Oppievo smer v južni steni v 10 urah. 28. avgusta 1956 je v dežju sam sestopal po jugozapadni steni, visoki 1000 m, v smeri Mayer-Dibona v 3 urah in pol, medtem ko je za vzpon po Detassisovi smeri rabil 4 ure. Veverice so ponovile tudi vrsto smeri v Brenta in Cima d'Ambiez.

Marmolata je vpisala nov prvenstveni vzpon v jugovzhodnem stebru Punta Ombretta, 26.—27. avgusta 1956. Izvršila sta ga Toni Egger in Cesare Giudici.

Plezala sta 13 ur, porabila 80 klinov za 800 m ekstremne smeri.

Najvišjo steno v Dolomitih ima Monte Agner na severni strani (1600 m). Dne 24. julija 1956 jo je sam preplezal Marino Favri v 7 urah in pol.

George Livanos, avtor slovite ekstremne smeri v Cima Su Alto, je v severnem grebenu Civette, severno od Pandi Zuccheru, imenovanem Torre da Lago, s svojo ženo izvršil prvenstveni vzpon 1. in 2. avgusta 1956. Stena je visoka 550 m, porabil je 50 klinov, stopnja VI, spodnja. Smer v severozapadni steni Cima Su Alto je lani doživela že enajsto ponovitev: Armando Aste in Fausto Sussatti, ki sta imela slabo vreme in tri bivake, 24 ur plezanja; Donald Whillans in Peter Greenwood (zelo agilna angleška naveza), v 14 urah, z bivakom na vrhu; W. Philipp in R. Ruf (Dunaj) 31. avgusta in 1. septembra. Enajsto ponovitev sta opravila ing. Fajdiga in Ante Mahkota. O tem bomo še poročali.

Georges Livanos je od 10. do 12. avg. ponovil tudi jugovzhodno steno Torre Trieste. Porabil je 75 klinov, 28 jih je pustil v steni. V Torre Trieste so bile ponovljene tudi smeri Dell'Oro (v 21 urah, Brands in Ehleis iz Hamburga), smer Carlesso (Nothdurf in Eissler in Radaelli-Wohlschlag).

Velipa Cina (di Lavaredo) je doživela lani vandalsko »rekvalifikacijo«. Štiri veverice iz Cortine so izpulile iz njene severne stene, v katero so plezalci dvajset let zabijali kline, 110 klinov. L. 1955 so veverice podobno rekvalificirale Zapadno-Cino (Cima Ovest). To početje gotovo ni smiselno in moralno nič kaj na višini.

Hermann Buhl ne počiva na lavorkah. 1. avgusta 1956 je sam preplezal Auckenthalerjevo smer v severni steni Lalidererspitze v 3 urah. S Schmuckom je 24. septembra 1956 preplezal severno poč v steni Laliderer v 8 urah, ki ima doslej 8 ponovitev. Buhl sodi, da je to najčistejša ekstremna smer, ker gre za prosto plezanje.

Ekstremične smeri se delajo tudi v Pirenejih. Taka je prvenstvena smer, ki sta jo v južni steni Doigt de Pombie 10. junija 1956 naredila Jean in Pierre Ravier in Jacques Soubis, zadnjih 100 m z akrobatsko tehniko. Dalje prvi vzpon po severozapadnem stebru Pénémédaa (Bertrand in Zeni-Guido) in po severni steni Tour de Costerillou v Balaitousu, ki sta ga opravila vodnik Bertrand in Joseph Simpson.

Na Elbrus so leta 1956 usmerili svoje cepine Francozi, in sicer alpinisti iz St.

Etienne. André Parat in Emile Talon sta prišla prva čez severno steno Korma—Kuh, prečila sta greben Korma—Kuh—Salomonov prestol, naredila več smeri v Haft-hornu in kot prva preplezala severovzhodno steno Demavenda, v kateri sta trikrat bivakirala. Severni greben Demavenda so kot šesta naveza preplezali Berne, Duroux, Mounier in Norik.

V Pamiru sodelujejo ruski in kitajski alpinisti. O vzponu na Mustagh-Ato smo že poročali. 26. julija je nanj stopil Rus Beleckij, potem ko je startal iz taborišča V (7200 m). Mustagh-Ato meri 7450 metrov. 19. avgusta 1956 pa je šest Rusov in dva Kitajca stopilo na vrh Kungur Debe (ca. 7600 m). Morali so uporabljati tudi kline in druge plezalske rekvizite pa tudi kisik. Na Mustagh-Ato je l. 1894 skušal priti Sven Hedin, l. 1947 pa Shipton in Tilman nista bila daleč od vrha.

Na Ojos de Salado sta prva prišla 29. februarja l. 1937 Poljaka J. Wojszmis in A. Szczepanski. O tem, da bi bil ta vrh višji od 7000 m, ni govora, kakor so dognali v zadnjem času in je o tem obvestil svet tudi CAB (Club Andino Bariloche).

Ognjena zemlja je imela lani v gosteh številne znane Italijane. Po vzponu na Monte Sarmiento (2350 m) so prišli vodniki Luigi Carrel, Camillo Pellisier in Luigi Barmasse še na Monte Italia (2350 m) in Francese (2150 m).

Pierre Allain, znamenito ime francoskega alpinizma, je izdal knjigo »L'Art de l'Alpinisme« (umetnost alpinizma), ki ni samo učbenik, marveč izraz njegovih osebnih idej. Tri osnovne teme obravnava: presojanje, ekonomičnost in varnost alpinista. Po njegovem je najprej glava, nato šele trening in moč. Alpinistična filozofija Pierra Allaina se izraža najbolj v poglavju o izbiri smeri. Takole pravi: »Izbirajte si turo glede na eleganco in pomembnost in relativno varnost. Prvi cilj pri pohodu v gore je, da naveza pride cela domov, šele drugi pa je ta, da tura uspe.« Allain združuje previdnost in estetiko. »Zbirajte kakor skopuh svoje zaklade v samem sebi lepote Alp, obogatite se z dragocenimi spomini, ki bodo nekoč vstajali v vas, ko boste izčrpali radosti nad virtuoznostjo in triumfe tehnike.«

50-letnico francoskega smučanja so praznovali 5. januarja 1957 v največji slogi francoski smučarji in planinci (FFS in CAF Fédération Française de Ski in Club Alpin Français). Na slavnostnem banketu je bilo povabljenih 150 oseb.

Kot rojstno leto francoskega smučarstva štejejo l. 1895, ko je kapetan Widmann, skandinavski oficir v francoski vojski, s smučmi stopil na goro St. Guillaume. L. 1897 so bili v Grenoblu prvi boječi poskusi, da bi ustanovili smučarski klub. Leta 1904 je vojno ministrstvo v Briançonu ustanovilo smučarsko šolo pod vodstvom kapetana Bernarda. Leta 1906 je v reviji CAF izšla študija o smučanju, leta 1907 pa so bile v Briançonu in Montgenèvre že prve mednarodne tekme. 50. obletnice teh tekem so se letos spomnili Francozi. Smučanje je popolnoma spremenilo planinsko gospodarstvo, saj se je z njim planinska sezona podaljšala na vse leto. Proslave so se udeležili tudi nekateri smučarski veterani iz leta 1907.

Mednarodni tečaj za glaciologe je bil leta 1957 po sporazumu med dansko in ameriško vlado na Ice Cap na Grönlandiji severovzhodno od Tule. Tečaj je bil vojaškega značaja, udeležila se ga je tudi povsod pričujoča US Army, povabili pa so tudi Francoze. Zastopal jih je sekretar Znanstvenega komiteja CAF R. Millecamps in zastopnika francoskih polar. ekspedicij Lliboutry in C. Lorius.

Tom Bourdillon in njegov plezalni tovariš sta se smrtno ponesrečila na severovzhodnem grebenu Jägihorn na Dolini Batschieder 29. julija 1956. Bourdillon je bil star 31 let, po poklicu inženir angleške vojne industrije. V angleškem alpinizmu je veliko pomenil, saj je eden prvih Angležev, ki se je loteval brez vodnikov najtežjih smeri s tehničnimi sredstvi. Bil je dvakrat na Himalaji. Leta 1952 na ogledni turi okoli Čo-Oju in leta 1953 na Everestu. S Charlesom Evansom je bil to pot v jurišni navezi. Bil je to zelo pomemben vzpon, saj sta 900 m višinske razlike zdelovala z Južnega sedla po drugi smeri kakor vse ostale naveze. Imela sta poseben dihalni aparat, ki ga je izumil Bourdillon sam.

John Hunt je bil izvoljen za predsednika Alpine Cluba. Izstopil je iz vojske, da bi se pod patronatom vojvode Edinburškega posvetil mladinskim vprašanjem. Ko je bil konec l. 1956 v Parizu, ga je sprejel Lucien Devies, predsednik Himalajskega komiteja, obenem z vsemi šefi francoskih himalajskih ekspedicij.

V Mexiki gorsko reševalno službo močno usmerjajo v »preventivo«. Vsako soboto in nedeljo gredo na tvegane ture prostovoljne reševalne ekipe, ki opozarjajo novince in nepredvidneže na nevarnosti, ki preže na takih turah. Take ekipe delajo tudi na znani gori Popocatepetl. Gorske reševalne službe povsod na svetu se spopolnjujejo zaradi vedno

večjih množic planincev. Med najnovejše pojave spadajo tudi tekme gorskih reševalcev, ki jih vsaj na zapadu, razen v Avstriji, do zadnjega časa ni bilo.

90-letni Joseph Richard iz Lyona je spadal gotovo med najstarejše evropske planince. Lani je umrl; spominski članki govore, da je bil 67 let član CAF, predsednik lyonske sekcije, dalj časa tajnik in gospodar. Ukvarjal se je nekaj časa z industrijo svile, nato pa je bil dalj časa kinopodjetnik. Bil je med ustanovniki *Révue Alpine* leta 1894, francoska vlada ga je odlikovala s častno legijo, imel pa je tudi veliko zlato medaljo CAF. Predsednika pa je izgubila tudi sekcija Paris - Chamonix. Umrl je namreč André Dorival, star 70 let. 65 let star je bil nazadnje na Mont Blancu. Predsednik sekcije je bil od l. 1942 do 1951, ko je podal demisijo, v upravnem odboru FFM pa je bil od l. 1945 do 1953. Bil je obenem velik muzični strokovnjak, francoski ambasador muzike za inozemstvo, vendar je imel navado reči: »Med najlepšimi koncerti imam najrajši lepo turo«. Med pomembnimi gorniki, ki jih je izgubila Francija lani, je tudi Pierre Lory, sin znamenitega geologa Charlesa Loryja. Tudi Pierre Lory je dosegel 90 let. Bil je 31 let predsednik CAF v iserski sekciji. Bil je neutrujen organizator, propagandist, alpinist in znanstvenik.

Huagaruncho (5880 m) je dejala podse angleška ekspedicija pod vodstvom George Banda. Vrh stoji v Cordillera Blanca, nedaleč od slavnih rudnikov Cerro de Pasco. Ves teden je morala ekspedicija pritrjevati vrvi v zapadni steni in na zapadnem grebenu, da je zmogla težave v ledu in snegu. 15. avgusta 1956 so štartali iz taborišča I (4800 m) Bande, Kempe in Tucker, vendar so morali odnehati 150 m pod vrhom. Vrh sta dosegla 17. avgusta Streetly in Westmacott.

Cordillera de Veronica pa ima v gosteh francoskega alpinista Lionela Terraya. 15. marca 1956 se je povzpel na Veronica (5750 m) in ugotovil, da ne spada v skupino Vilcabambe, marveč da tvori svojo lastno skupino. Po težavnosti jo Terray primerja s smerjo Major na Mont Blanc, ki jo je pozimi prvi preplezal Artur Ottoz s Tonijem Gobbijem. Ottoz se je lani, kakor smo že poročali, smrtno ponesrečil v ozebniku Sentinelle Rouge v smeri Major. Zadel ga je ledena kloža.

Rakapoši se je lani uspešno upiral lahki ekspediciji, ki so jo sestavljali Amerikanci Dick Irvin in Robert Swift ter Angleži Mac Innes in Mike Banks.

Poskušali so po jugozahodnem grebenu in obrnili v višini 7200 m.

Pumasillo je masiv v Vilcabambi, v katerem so lani Amerikanci George Arnis, Fred Ayres, Graham Mattew, David Michael zavzeli pet vrhov (ca. 6000 m). V 45 dneh so imeli komaj 10 dni z lepim vremenom. Pokrajina je še močno neznanana, na karte se ni zanašati. Zato so Angleži (Band in drugi) naredili mnogo pota zastoj.

Severno steno Hochfenerspitze štejejo med najtežje ledene stene Vzhodnih Alp. Doslej je bila štirikrat preplezana, prvič l. 1946, zadnjič pa avgusta 1956 (Schauer in Schuster). Visoka je 1000 m, polna serakov, podobna severni steni Plan.

Novice iz smeri v masivu M. Blanc: Drugo zimsko ponovitev v Brenvi sta decembra 1956 izvedla Caseneuve in Du-fourmantelle iz Pariza; 25. in 26. dec. je Walter Bonatti izvedel tretjo ponovitev s poročnikom Silvanom Gheser iz Aoste. Naveza Vincendon in Henry je v smeri končala tragično. Bonattiju se je zdela njena varianta spriču slabih snežnih razmer preveč tvegana. Sledil je vremenski preobrat, italijanska naveza in francosko-belgijska sta morali biva-kirati, slednja 100 m pod italijansko. 26. decembra je Bonatti spodnjo navezo spravil k sebi. Skupaj so nadaljevali pot. Vincendon in Gheser sta že močno ozebla. Vreme se je zvedrilo, nad Mur de la Coste pa sta se navezi ločili, kajti Bonattiju se je zdelo pametneje, da pride do Vallota preko vrha Mont Blanca, kakor pa da bi sestopal po severni strani, zaradi obilice novega snega. Bonatti je ponoči dosegel Vallot, misleč, da mu Francoz in Belgijec sledita. Medtem sta ta dva doživela svojo agonijo na Grand Plateau, s katerega se nista ganila po 28. decembru. Kljub helikopterjem in kljub razburjeni javnosti reševanje ni uspelo. Italijana sta Vallot zapustila 27. decembra ob desetih; Gheser ni mogel obuti čevljev. Z ovitimi nogami je težko sestopal po ledeniku Dome. Bonatti je zdrknil v razpoko in se dve uri mučil, da je prišel ven. V zavetišče Gonella sta prišla po ponovnem bivaku 28. decembra ob pol petih. Reševalci so ju šele 30. decembra spravili v Courmayeur. Bonattiju ni bilo nič, Gheserja pa so spravili v bolnišnico zaradi ozeblin na nogah.

V Aiguile du Midi sta Bernard Pierre in Gaston Rebuffat naredila 150 m zelo težavne smeri z enim mestom VI. Pravi-jo, da bo to klasična prosta plezarija estetskega značaja.

Piero Ghiglione je še lani s pokojnim Arturom Ottozom izvedel dve kratki prvenstveni smeri v Aiguille Marbrées in Tour des Jorasses. Smeri sta v stopnje, kar je za 70-letnika lep uspeh.

Berchtesgadenska sekcija Alpenvereina tudi ne mendra samo v svoji ožji domačiji, marveč je letos na delu v Andih, v južnem Peruju, v Cordilleri Apolabamba in Vilcabamba. Vodi jo Hans Linde, z njim pa so še Hubert Kriss, Hans Richter, Hans Wimmer in mladinski voditelj Werner Karl. Vrnili se bodo konec septembra.

Dr. Herbert Tichy, eden srečnih himalajcev, ki mu je razmeroma poceni padel v naročje osemstisočak, je letos odpotoval v Ruvenzori v Centralno Afriko. Od tam pa se je spomladi vrnil neznani Romy Schurhammer, potem ko se po 15-urnem naporu zaradi novih snegov ni mogel povzpeti na Kibo.

Theodor Compton je posvetil svoje življenje slikanju alpske pokrajine. Njegove slike so popularizirale najvidnejše evropske planinske revije. Po rodu je bil Anglež, rodil se je 1867, vendar mu je Nemčija pomenila drugo domovino. Tudi poročil je Nemko in se naselil v Feldafingu na Bavarskem. Mnogo je potoval in v 50. letih likovnega delovanja naredil množico lepih gorskih pejsažev. Umril je l. 1921. Slavili so ga kot enega najboljših, nedvomno pa kot najbolj znanega alpskega slikarja.

Rudolf Schietzold je letos umrl v starosti 69 let. V začetku tega stoletja so ga šteli med najdrznejše alpiniste. Predvsem je rad plezal v Wilder Kaiserju, znan je bil po smeri v zapadni steni Totenkirchla. Bil je ud kluba »Gorski duh« (Berggeist). Slikal je najraje v Kaiserju, Wettersteinu in v Dolomitih. Tik pred smrtjo se je ukvarjal s sliko pokrajine okoli Misurinskega jezera.

Zimski vzponi so še vedno privlačni tudi v »obranih« stenah Alp. Tako je znani švicarski plezalni par Peter Diener in Max Niedermann v najtežjih okoliščinah kot prvi zmozel jugozahodno steno Eigerja. Pri sestopu ju je zajel vremenski preobrat, morala sta v viharju bivakirati pri -17°C , pri čemer je Niedermann močno ozebel. Severovzhodno steno Velikega Venedigerja pa sta konec decembra 1956 zmogla Hans in Harald Sutter iz Salzburga. Stena je težka.

Žrtve plazov v pretekli zimi so bile žal spet številne. Posebno konec februarja, ko je mnogo deževalo in snežilo. Na Seespitze je morala številna ekipa reševalne službe opustiti iskanje ponesrečencev, ponekod pa je reševalna služba

pravočasno posredovala. Pri koči Franz-Senn pa je bila pravočasna pomoč brezuspešna. Nekaj minut po pršnem plazu (Schneebrettflavine) so izkopali zadušene smučarje, ki jih ni bilo mogoče rešiti. V Karwendlu in drugod je lavinska služba močno napredovala. Posebno skrb posvečajo obveščevalni službi, zato so potegnili mnogo telefonske žice, zgradili so več plazolomov in vzdržujejo zaradi množice smučarjev stalne ekipe reševalcev na smučeh, ki so oboroženi z majhnimi, lahкими minometalci, ki, montirani na smuči, z minami prožijo nevarne opasti in nevarno obložena pobočja z zameti in opokami.

Za smučarski trening je ing. Schäfer izumil posebno napravo, ki avtomatično smučarja prisili, da se uri v modernem slogu smučarskega krmarjenja. Ni pa še podatkov, če se naprava obnese. Vsekakor pa je zanimiv detajl tehnizacije smučarskega športa.

V Avstriji je 170 000 hribovskih posestnikov, to je 10 % celotnega prebivalstva v Avstriji. Kakor v Švici tako tudi v Avstriji hribovci silijo v dolino. Avstrijska vlada se zaveda pomena hribovskih kmetij za turistično gospodarstvo in jim zato nudi poceni kredite za urejanje turističnih sob in postelj.

Plezalca iz Rovereta, Armando Aste in Fausto Susatti sta 11. avgusta vstopila v Bonattijevo smer v Velikem Kapucinu (3800 m). Radio je že razglašal, da sta izgubljena. Plezalca pa sta zaradi neurja 41 ur ždela v takojmenovanem drugem bivaku in sta vrh dosegla po 72 urah, potem ko sta odšla iz koč R. Torino. Ker sta računala s težavami, sta imela s seboj vse potrebno za 5–6 dni.

Ricardo Cassin je 14. avgusta 1956 pri 47 letih ponovil svojo slovito smer v severovzhodni steni Pic Badile iz pred 19 let. Smer je pomenila novo epoho v evropskem plezalstvu. Cassina so spremljali Osio, Mauri, ki je pravkar prišel z Ognjene zemlje, in R. Alde. Cassin se je navezal z Osiem in je smer ponovil v 10 urah, medtem ko sta Mauri in Alde prišla čez v 8 urah, ker sta zavila v Rebuffatovo varianto v višini 300 m. Stena je visoka 900 m, vsa v previsih zgornje šeste stopnje (VI+). Preplezali so jo julija 1937 Cassin, Esposito, Ratti, Molteni in Valsecchi. V 20 letih je smer doživela kakih 30 ponovitev in je seveda s klini precej naježena. Valsecchi in Molteni sta prišla na vrh le s pomočjo naveze iz Lecca in sta nekaj ur po »zmagi« umrla.

Ing. Piero Ghiglione je septembra 1956 plezal v severni Škotski in na He-

bridskih otokih. Razume se, da je nabral spet nekaj prvenstvenih vzponov in to celo kot capocordata, kot vodja naveze. Na Škotsko ga je povabil Alfred Gregory, s katerim je plezal v Alpah. Gregory je bil član Huntove ekspedicije na M. Everest l. 1953.

Sass Maor, direttissima, je bila ponovljena lani v 11 urah, kar pomeni doslej najboljši čas. Stena je visoka 1200 m, prvi jo je preplezal Solleder in je po težavnostih med V—VI.

Prvi gorski film je bil posnet l. 1907 in to v območju Treh Cin. Režiser in operater je bil Anglež — Ormeson Smith in je svojemu filmu dal naslov »The Three Tops«. Pomagali so mu vodniki Verzi, Barbavia in Damiano Dibona, vsi iz Cortine.

Aconcagua še vedno velja za najvišji vrh Južne Amerike. Njeno pravo višino je izmeril Geodetski inštitut univerze v Buenos Airesu in sicer trigonometrično, potem ko je natančno izmeril črto Mar del Plata in Laguna Horcones. Zdaj velja višina 6960 m, prej pa so dalj časa navajali 7021 m. Ze dr. Marmillo je prišel do manjše številke. Kako pa je z Ojos del Salado, ki mu je čilska ekspedicija prisodila 7100 m, se bo pa šele videlo. Verjetno je zraven tudi malo politike, ki tudi goram ne prizanese. Po zadnjih poročilih ni govora, da bi meril nad 7000 m.

Djerovica se na geografski karti Vojno-geografskega inštituta piše kot Djaravica. Vendar je pravilno ime, ki ga, na primer, Jončić izvaja od grške besede geront (starec) Djerovica, ker se tako imenuje ta vrh tudi pred 600 leti v Povelju Stevana Dečanskega iz l. 1330. V tem krajevnem ukazu se samostanu Dečanam poklanjajo poleg »vlaških in arbanaških vasi in katunov« tudi planine Sapatica, Turteš, Djerovica.

Prokletije imajo danes že več planinskih objektov. Pod Čakorom v Bjeluhi stoji dom »Jelenak« (1410 m) s 40 ležišči, zgrajen l. 1953. Na Slanih Poljanah stoji koča v višini 1520 m s 40 ležišči. Koča na Bogagu (1640 m) ima 12 sob za 70 planincev in stoji sredi lepega smuškega sveta. V gradnji sta še koči na Pločicah pod Djerovico in Koča pod Štedimom. Društvo »Djerovica« skrbi tudi za vodnike po Prokletijah in prireja vodniške tečaje. Markacije vežejo Peč in Dečane ob Ločanski Bistrici na Djerovico (2656), gredo od Peči do Rusolije (2318 m) in Štedima (2365 m). S Štedima drži markacija prego Črnega vrha, Volujka, Paklena in Ljevoše in spet druga preko

Hajle do koče na Bogag. Markirana je tudi pot iz Peči preko Mileševskega jezera do koče na Slanih Poljanah. Ta se cepi na pot preko Mileševca do Krša Čvrlje (2461 m) in pot preko Lumbardskih Planin in Žutega Kama (2522 m) do Starca (2384 m). Od tu se preko Jelenka spušča pot do doma v Bjeluhi. Krš Čvrlje je preko Koprivnika, Belopoljskih stanov in Gubavca povezan po markirani poti s Pečjo. Markiranje seveda še ni končano, osnova pa je narejena.

Dr. Jovan Cvijić se po pravici imenuje med prvimi srbskimi planinci. V »Glasu Djerovice« nam B. V. M. popisuje, kako je znani geograf, geolog in antropogeograf spoznaval Prokletije. Kakor da bi bral romantično zgodbo z Divjega zapada! Dr. Cvijić, zaslužni učenjak, je prodiral v te jugoslovanske pokrajine v takih okoliščinah, ki se nam danes zde skoraj neverjetne. L. 1898 se dr. Cvijić opravičuje, da ni mogel priti do natančnejših podatkov, ker je »Kosmet« oblast najmanjše državljanske varnosti na Balkanskem polotoku, turške oblasti pa so imele najmanj vpliva na lokalne politične razmere v tej oblasti. Niso mu pomagala priporočila centralnih carigrajskih forumov niti orientalska vljudnost višjih turških slojev, ki pa se niso smeli pokazati zunaj mest, v katerih so bili turški garnizoni. V Peč se je napotil iz Soluna, pomagali naj bi mu menihi iz peške patriarhije in veleposestnik iz Djerovice Riza-bej. Vendar to ni pomenilo dosti, kajti med turško oblastjo v Mitrovici in Arnauti ni bilo vse v redu, ker je med Dečanskim vojvodo in arnavtskim fisom Bitičem »padla kri«. Šele Sali-paša, višji turški oficir, mu je dal močno vojaško spremstvo (askere in suvarije). Z njim in s stalnim arnavtskim spremljevalcem Arbanasom Abdulom je prišel do Peči. Arnauti so mu svetovali, naj skrije karte in naj ničesar ne zapisuje, ker bi ga to utegnilo stati glavo. V Djakovici se je vendarle hotel orientirati s karto, na kar je arbanaški šejk takoj začel ščuvati vas zoper Cvijića in njegovo spremstvo. Ko je prišel končno v Peč, se je zgrnila okoli njega ulica, ker je nosil slammik. Gneče ga je rešil ruski Cerkez, mutaserif, prijatelj Sali-paše iz Mitrovice. Ko se je hotel vrniti skozi Rugovsko klisuro, mu je arbanaški poglavar Mula Zeka odklonil pomoč in moral je spet preko Djakovice v Prižren, od tu pa na progo Skopje—Mitrovica, ki so jo zgradili l. 1878. Tu je moral več dni čakati na vlak, ki je vozil le dvakrat na teden.

Društvene novice

Sestanek Koordinacijske komisije za alpinizem in GRS pri PSJ

Komisija je tokrat zasedala dne 2. VI. t. l. v Sarajevu. Vodil jo je njen načelnik tov. Bučer Tone iz Ljubljane, ki je hkrati zastopal tudi PZS, dalje pa so bili navzoči še zastopniki PZ Hrvatske, Srbije in BiH, medtem ko Makedonija in Crna gora nista poslali svojih zastopnikov.

Komisija je pregledala do sedaj opravljeno delo, nato pa sprejela vrsto zaključkov, ki naj poživijo delo v alpinizmu in GRS. Med drugim bo izdelala osnutek enotnega pravilnika za Gorsko reševalno službo. Osnutek bo izdelala PZS. Dalje je komisija sklenila priporočiti PZ Makedonije in Črne gore, da čimprej skliče sestanek komisije za GRS in alpinizem, na katere naj pozovejo tudi izkušene gorske reševalce in alpiniste. PSJ naj preko zveznih ustanov reši vprašanje dopustov za udeležbo na reševalnih tečajih. Postaje GRS naj se ustanavljajo na ogroženih terenih, ne pa okrog večjih mest. Komisija bo preko PSJ tudi priporočila vsem PZ, da v večji meri podpro delo komisije za alpinizem in GRS. PSJ naj izda po potrebi alpinistični bilten zaradi objavljanja tehničnih opisov prvenstvenih vzponov. Republiške komisije naj do konca leta zbero in pošljejo PSJ vse tozadevno gradivo, zbrano po republikah in gorskih masivih, zberejo naj se tudi podatki iz predvojnne dobe. Zbrano gradivo bo nato v biltenu obdelal tov. Paljaruci. PSJ naj prouči možnost nabave plezalnih vrvi, in sicer za PZ Hrvatske 50, Srbije 20, BiH 15 in Slovenije 110 komadov. PSJ naj poskrbi za potrebna denarna sredstva za organiziranje tečaja za vodje oziroma instruktore v alpinizmu in GRS in to zaradi enotne politike v vodstvu v vsej državi. Organizacijo takega tečaja je komisija naložila tov. Bučerju. PSJ naj tudi ponovno opozori vse republiške planinske zveze glede brezplačnega prenočevanja gorskih reševalcev v vseh planinskih postojankah. Komisija je soglasno sprejela enotni znak GRS za vse republiške planinske zveze po vzorcu GRS Slovenije, vendar s to razliko, da bo napis na znaku napisan v nacionalnem jeziku vsake republike. Komisija je tudi osvojila vzorec legitimacij GRS Slovenije kot enoten za vse republiške planinske zveze. Poedine PZ naj jih naročajo pri PZS. Potrebo po jeklenih vrveh naj republiške planinske zveze sporoče PZ Srbije, ki bo proučil možnost nabave ali izdelave v državi. Vzorec vrvi bo dostavila PZS. Komisija bo dostavila vsem republiškim planinskim zvezam poročilo o alpinističnem taboru na Magliču in gorsko reševalnem tečaju na Korošici z oceno poedincev.

I. zlet mladih planincev Hrvatskega Zagorja na Ivančici

PD Ravna gora, Varaždin in Ivančica, Ivanec sta pod pokroviteljstvom OK LMH na dan 9. junija t. l. organizirala na Ivančici (1061 m) I. zlet mladih planincev iz Hrvatskega Zagorja. PZS je poslala brzojavne čestitke.

Zimsko-alpinistični tečaj AO Univerza na Korošici

Alpinistični odsek PD Univerza je v času od 27. III. do 3. IV. t. l. organiziral zimsko-alpinistični tečaj na Korošici, katerega se je udeležilo 9 tečajnikov, vodstvo tečaja pa so tvorili tov. Aplenc Andrej, Janko Metod in Reya Ivo.

Tečajniki so pod nadzorstvom nastavnikov urili hojo po snežiščih, padce, varovanja itd., sondirali plaz in reševali s čolnom, zgradili iglu in v njem bivakirali, v prostem času pa so smučali. Tečaj je zelo oviralo slabo vreme in nov sneg.

IZ SEJNIH ZAPISNIKOV IO PSJ...

9. seja IO PSJ se je vršila 27. aprila t. l. v Beogradu. Dnevni red je obsegal delo PSJ od zadnje seje dalje, poročilo komisij, priprave za plenum PSJ in razno. Seja je vodil predsednik PSJ tov. Rade Kušić.

Predstavniki PSJ so sodelovali na dveh sestankih Komisije za odmor delavcev in uslužbencev v Centralnem svetu Zveze sindikatov Jugoslavije v družbi predstavnikov Prijateljev prirode, tabornikov, Počitniške zveze, Turistične zveze, Smučarske zveze in Drž. sekretariata za blagovni promet. Gre za to, kako bi te organizacije uporabljale planinske kočice. Glede na to, da bo skupnost tudi v letošnjem letu nudila organizacijam, ki imajo domove za odmor delavcev in uslužbencev, 600 milijonov dinarjev za investicije, naj bi vse republiške organizacije poslale poročilo o lanskih tozadevnih investicijah ter predloge in sugestije za potrebe in razdelitev letošnjih denarnih sredstev. IO PSJ je soglasno sprejel stališče predsednika in sekretarja PSJ, ki sta ga zavzela na teh sestankih, t. j., da soglašata z recipročno uporabo planinskih domov v času, ko niso zasedeni, da se zahtevajo od republiških planinskih zvez podatki o uporabi lanskeletnih investicij, kakor tudi plan za letošnje investicije, dalje sodi, da v bodoče ne sme vršiti razdelitev teh sredstev Turistična zveza Jugoslavije, temveč SZDL. Navedene organizacije naj koordinirajo propagando — v domovih odmora se lahko točijo alkoholne pijače, zaradi česar pa ne bodo oproščeni od taks. Turistična zveza naj izda brošuro o kampih.

IO PSJ je odobril tudi udeležbo jugoslovanskih reševalcev na mednarodnih tekmah v Zakopanah (Poljska).

Na predlog komisije za finance je IO PSJ sklenil, da so republiške planinske zveze dolžne čimprej plačati ostanek dolga za prežete članske izkaznice, ker bo moral PSJ v kratkem poravnati banki zadnjo anuiteto na posojilo. To velja predvsem za republ. plan. zvezo Srbije, Hrvatske in Slovenije. Prispevke za Himalajski fond za leto 1957 naj republiške planinske zveze odvajajo s članarino za to leto. Po sklepu skupščine PSJ so dolžne plačevati himalajski prispevek vse republiške planinske zveze od začetka 1956 dalje. Ker pa nekatere zveze oziroma društva tega sklepa niso v celoti izvajale, so dolžne te zveze iz svojih sredstev doplačati razliko med pobranimi prispevki od društev in zneskom, ki ga imajo odvzeti po stanju svojega članstva za to leto. Dalje je IO PSJ sklenil, da z razpoložljivimi sredstvi ostanka ukinjenega fonda o recipročni zamenjavi z nemško planinsko organizacijo organizira izlet v bavarske Alpe, katerega se udeležita po dva zaslužna planinca iz vsake republike, ki jih med najboljšimi izberejo republiške planinske zveze. Izlet naj bi se izvršil v začetku avgusta t. l., vodil pa bi ga tov. Dedakin Dimitrije. Dinarska sredstva, potni stroški in izdatki v zvezi s potnim dovoljenjem gredo v breme republiških planinskih zvez oziroma društev, medtem ko gredo stroški bivanja v Nemčiji v breme PSJ. Republiške planinske zveze so dolžne do 1. junija t. l. poslati PSJ prijave o svojih udeležencih. S tem bi bili nagrajeni najboljši planinci, hkrati pa bo likvidiran ta fond, kar je sklenil že plenum PSJ.

V zvezi z izdajo Vodnika po planinskih domovih FLRJ je PSJ sklenil, da se tiska v nakladi 10.000 izvodov. Vse republiške planinske zveze naj bi z zbranimi oglasi pripomogle

k čim nižji prodajni ceni Vodnika, ki se naj ne bi prodajal dražje od din 200.— za izvod. Eventualni dobiček tako zbranih sredstev naj bi se prihranil za nadaljnje izdaje. Celostranski oglas je bil določen na din 50.000.—, polstranski pa na din 30.000.—. Vse republiške planinske zveze naj bi prispevale oziroma zbrale skupno 50 oglasov. Dalje je bilo sklenjeno, da se bodo izdale dopisnice s slikami domov. Slike je v tušu izdelal akad. slikar J. Uhlik. PSJ bo nadalje izdal serijo brošur o planinskih masivih s sodelovanjem PD in planincev vse države in v jezikih ljudskih republik. Republiške organizacije in društva bi se naj obvezala, da te brošure v nakladi 2000 izvodov razpečajo med člani v dveh letih, v nasprotnem primeru pa ostanek odkupijo po lastni nabavni ceni. Sprejet je bil tudi predlog o razstavi planinskih fotografij, ki naj bi se izvedla najprej v Beogradu, nato pa na sedežih in v mestih ostalih republik. Republiške planinske zveze bi nosile stroške izdelave fotografij in kaširanja. PSJ pa bi poskrbel za panoje. Ostali režijski stroški naj bi se pokrili iz dohodkov vstopnine. Pri PSJ se ustanovi kartoteka planinskih filmov, ki naj posreduje te filme vsem republikam. Po dobjenih podatkih eksistira že okoli 30 planinskih filmov. Načelno je PSJ odobril izdajo reprezentančnega letnega zbornika in priročnika za izlete in taborjenje.

Na pritožbo PZS, da kopija filma »Reševalci«, ki jo je dobavil PSJ, ni uporabna, je PSJ sklenil, da bo še pri ostalih republikah preiskal, kakšne so njihove kopije, nakar bo podvel potrebne korake pri podjetju, ki je izdelalo te kopije.

Iz občnih zborov...

PD Prevalje. Občni zbor se je vršil dne 23. II. 1957 v dvorani gasilskega doma, dve uri prej pa je prav tamkaj izvedel svoj zbor tudi mladinski odsek tega društva.

Društveno delo je bilo zelo plodno, zlasti v mladinskem odseku, ki ga vzorno vodi njegov marljiv načelnik tov. Vauh Ernest. Ta odsek obstaja že drugo leto. V odsek je vključena mladina iz osnovne šole in nižje gimnazije ter nekaj mladincev, ki so že izven šole, vendar pa se še radi udeležujejo v delu tega odseka. Delo odseka v preteklem letu se je že precej razlikovalo od dela v prvem letu. Da so ostali v stalnih medsebojnih stikih, so se sestajali redno vsakih 14 dni. V celoti so imeli v preteklem letu 26 takih sestankov s skupno udeležbo 722 mladincev. Obravnavali so vse stvari, ki so se jim zdele potrebne, pozabili pa niso tudi na petje ter so se naučili marsikatero planinsko pesem. S skupinskimi izleti je odsek pričel že januarja s pohodom na Uršljo goro, na katero se je med letom povzpel še večkrat, dalje si je ogledal smučarske tekne, Poštarski dom in Sleme, obiskal Strojno in St. Danijel, izvedel dvodnevni pohod preko Pohorja ter organiziral prvi zbor mladih planincev Koroške na Plešivcu, ki je kljub slabemu vremenu dobro uspel z udeležbo preko 200 mladincev. Njegov največji lanskoletni sklep na prvem zboru planincev, da obiščejo Triglav, se mu je uresničil julija, ko je v dveh skupinah po 26 mladincev in mladinc stopil na naš najvišji vrh. V kratko odmerjenem času so mladinci prehodili ves teren od Vrat čez Triglav na Dolle v Trento in se čez Vršič vrnili domov. V avgustu so izvedli še skupinski izlet na Peco in v Olševo, v septembru pa več krajših izletov v okolico. Za zaključek so izvedli še

Na predlog PZS je PSJ s sodelovanjem TZJ pokrenil potrebne korake za vzpostavitev direktnih tranzitnih žel. vagonov iz področja Slovenske Koroške preko avstrijskega ozemlja na Gorenjsko.

PSJ je vzel na znanje poročilo Komisije za alpinizem in GRS, ki je obsegalo poročilo o zveznem začetniškem reševalem tečaju na Korošici in sklenil, da nagradi 10 inštruktorjev, ki so sodelovali na tečaju. Ugotovljeno je bilo, da zelo primanjkujejo določeni rekviziti, zlasti plezalne vrvi, za kar je komisija predlagala, da se nabavi v inozemstvu z deviznimi sredstvi, ki naj jih skuša preskrbeti PSJ. Sestanek koordinacijske komisije za alpinizem in GRS se bo predvidoma vršil 2. junija t. l. v Sarajevu.

V zvezi s pozivom planinske organizacije v Romuniji k udeležbi »Kupa prijateljstva« je bilo sklenjeno, da Jugoslavija ne more sodelovati v tem tekmovanju, ker naša planinska organizacija nima te discipline. Dalje je bilo načelno sklenjeno, da naše planinske organizacije oziroma skupine planincev smejo sodelovati na razstavi planinske fotografije, ki jo v Madridu organizira študentska planinska organizacija. Dovoljena je tudi zamenjava planinskih publikacij s špansko planinsko organizacijo. PSJ bo za vračilo obiska sovjetskih planincev povabil v goste skupino 10 planincev SSSR na 20-dnevno bivanje v naših planinah. Obisk naj bi prišel 26. do 27. julija t. l. z udeležbo na letu PZ Hrvatske. Plenum CO PSJ se bo vršil konec novembra ali decembra t. l. Republiške planinske zveze naj zaradi tega čimprej pošljejo PSJ izčrpn material o svojem delu.

dvodnevni pohod od Plešivca čez Sleme, Smrekovec na Raduho. Vseh udeležencev na skupinskih izletih je bilo preko 700. Težko pričakovani zimski tečaj za mladince so priredili v času letošnjih šolskih počitnic na Plešivcu. — Med letom se je članstvo v odseku kaj povečalo, tako da ima danes odsek vključenih 156 mladincev in mladink, torej 40 članov več kot v preteklem letu. Zaradi velikega števila mladincev v odseku so jih razdelili v dve skupini. Povezali so se z vsemi organizacijami v okraju, predvsem s šolskim odborom, društvom prijateljev mladine in s starši. Na splošno pobudo članov odseka so pričeli izdajati mladinski planinski list »Planine — naše veselje«, v katerega dopisujejo mladinci sami. Veliko zanimanje med mladinci vzbuja tudi planinska transverzala. Na novo so markirali iz Prevalj čez Leše na Jankovec novo pot, imenovano »mladinsko pot«. Mladinci so jo popolnoma sami uredili. Na Lešah so organizirali dan pomladi za vso mladino iz Prevalj, za praznik 1. maja pa so zakurili kres na Plešivcu. Mladinci so tudi samostojno izvedli planinsko štafeto za Titov rojstni dan z istega vrha.

Na področju propagande je društvo storilo korak naprej. Uspešno mu je, da je svojo postojanko založilo s kvalitetnimi razglednicami in posvetilo večjo pozornost tudi spoznavanju gorskih predelov izven njihovega področja s prirejanjem izletov v te kraje. Zanimivo je, da je v preteklem letu preko 100 planincev iz Prevalj obiskalo Triglav.

GRS postaja ima skrbeti za 6 obveščevalnih točk, ni pa imela v preteklem letu nobenih večjih primerov nesreč. Alpinistični odsek je izvedel 33 zimskih plezalnih vzponov v Raduho, v Kamniških Alpah in na Plešivcu ter 89 letnih plezalnih vzponov v Razorju, Spiku, Škrlatci, Križki steni, Prisojniku in Mojstrovki ter v Planjavi in Ojstri. V tem času je bilo preplezanih tudi 6 prvenstvenih smeri. Odsek je v preteklem letu kvaliteto precej napredoval, najuspešnejše pa se je

uveljavila naveza Peruš-Vidali. Odsek pa je marljivo sodeloval tudi pri ostalem društvenem delu in pri tem opravil 1967 prostovoljnih delovnih ur.

Lanskoletni sklep občnega zbora, da naj bi društvo začelo s pripravami za gradnjo spodnjega doma, niso mogli izvesti zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Oskrbovali so kočo na Plešivcu in zavetišče na Lešah, ki sta bili obe aktivni. Preteklo poslovno leto je društvo zaključilo z dobičkom 114.967 din. S prostovoljnimi delom je celokupno članstvo izvršilo 4003 delovnih ur v vrednosti 200.150 dinarjev.

Občni zbor so poleg predstavnikov sosednjih PD, množičnih organizacij in predstavnikov oblasti obiskali tudi podpredsednik PZS tov. Bučer Tone, načelnica mladinske komisije pri PZS tov. Mara Švent in tov. Zinauer Milan, ki so pred tem bili tudi na zboru mladincev.

PD PTT Ljubljana. Društvo šteje v celoti 611 članov, od tega 79 mladincev in 26 pionirjev, prirastek v preteklem letu pa znaša 20 članov. Delo propagandnega sektorja se je kar ugodno razvijalo. Tako so izvedli več skupinskih izletov na Grintovec, Govejk, v Tamar in od tod čez Sleme na Mojstrovko in Vršič in na Begunjščico. Za pionirje so organizirali izlet v Kamniško Bistrico, žal pa so se ga udeležili le 4 pionirji. Dvajsetčlanska skupina se je udeležila IV. zbora planincev poštarske Jugoslavije, katerega je organiziralo PD Sljeme Zagreb. Zveznega zleta v Prokletijah se je udeležilo 17 članov. Tu pa je društvo zadela težka nesreča. Nepričakovano so izgubili agilnega in dobrega planinca tov. Staneta Tomšiča, ki je omahnil v stenah Prokletij. Društvo mu bo ob letošnji obletnici nesreče dne 5. julija vzdalo na kraju nesreče spominsko ploščo. V dneh 26. julija do 2. avgusta se je po Bosanskih planinah vršil partizanski marš planincev poštarske Jugoslavije, katerega se je udeležila štirčlanska ekipa. Za zblíževanje med PTT aktivji je društvo povabilo na Vršič Prosvetno društvo Poštar. Poleg navedenih izletov pa so posamezne skupine izvedle izlete še na Kriško goro, v Aljažev dom v Vratih, Sv. Križ nad Jesenicami, na Mrzlico, Pohorje, Plešivec ter na Lisco, Kal. Partizanski vrh in Sv. Goro, na Turjak in Taborsko jamo, v Kamniško Bistrico ter na Mengesko kočo. O svojih vtisih z izleta v Prokletijah je tov. Ajzenkopf predaval v Trbovljah, Zagorju in Zidanem mostu. Vso pozornost pa je društvo posvetilo tudi kulturnemu razgledu svojih članov in v ta namen organiziralo nekaj samostojnih sklopičnih predavanj. Člani so tudi letos pridno nadaljevali s potjo po slovenski transverzali, 8 članov pa je transverzalo pričelo. Naročnikov na Planinski Vestnik imajo 55 in je tudi plačevanje naročnine še kar zadovoljivo. Za boljše popularizacijo svoje postojanke so preko PD Jesenice, ki je izdalo prospekt o Vršiču, objavili tudi sliko svoje postojanke z opisom tur in izletov. Ta prospekt so razposlali tudi v druge države širom po Evropi. K stroškom za izlete je upravni odbor prispeval 128.000 din.

Markacijski odsek je izvedel vse svoje naloge. Popravil in obnovil je jubilejno pot pod Zvoniki preko Kajzeljeve skrbine do Okenca v Zadnjem Prisojniku, obnovil markacije in namestil skrinjico za vpisno knjigo in očistil pot, ki drži z južne strani na Prisojnik navzdol proti Trenti do glavne poti Vršič—Mlinarica ter obnovil markacije do Kranjske planine. Izbojil je tudi pot preko skalnatih skokov in kršljivih delov steze v okolici Vršiča. Obnovil in popravil pa je tudi bližnjico od Poštarske koče do Kopsčarjeve (Jesenške plezalne poti).

Za vzdrževalna dela in investicije na Poštarski koči je društvo porabilo din 612.340.—.

Koča na Vršiču je dobro ohranila sloves, ki si ga je že pred leti pridobila, o čemer pa tudi pričajo mnoge vsakoletne pohvale in naraščajoč obisk. Bruto dobiček društva je znašal konec preteklega poslovnega leta 925.132 din, čisti dobiček pa 661.210 din.

Vodstvo društva je bilo tudi za nadalje zaupano dosedanjemu predsedniku tov. Zabelu Ivanu. V imenu PZS je zbor pozdravil tov. Godec Rupko.

PD Gorje pri Bledu. Društvo vključuje 504 članov, oskrbuje pa Dom Planiko pod Triglavom in Tržaško kočo na Doliču. Prvo je obiskalo okrog 3500, drugo pa nekaj nad 3000 planincev. Koči sta bili dobro oskrbovani, zasluga za to pa gre osebu postojanke in gospodarskemu odboru, ki si je mnogo prizadeval, da je zadovoljivo opravil to kočljivo nalogo. Ni namreč šala spravljati živila in pijske na 2400 m višine in to preko Trente oziroma Radovne skozi Krmo. Ker pa sta obe postojanki poslovali le slabe tri mesece, sta obe skupaj izkazale le din 18.754.— dobička. Društveni dohodki so znašali din 70.145.—, v čemer je vključen tudi izkupicek veselice, izdatki pa din 45.877.—, presežek je torej znašal din 24.268.—. Društvo tare investicijsko posojilo, ki ga je najelo pri PZS, katero pa spričo takih dohodkov ne more vračati. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, društvo v preteklem letu pravzaprav ni ničesar večjega investiralo, nujno pa mora nabaviti za postojanko na Doliču posteljnino, odeje in žimnice, za Planiko pa nov štedilnik, saj dosedanja datira še iz časa, ko se je postojanka imenovala po Mariji Tereziji.

Mladinski odsek šteje 97 mladincev in 49 pionirjev, ki so v društvo pristopili v glavnem šele preteklo leto. Skrb za delo mladinskega odseka je bila poverjena tov. Lipovcu Francu, ki se je kar dobro izkazal. Z mladinci je organiziral izlet na Lipanco, nato pa še dvakrat na Triglav.

Za društvenega predsednika je bil ponovno izvoljen tov. Klinar Matija. Za PZS se je občnega zbora udeležil načelnik Gospodarske komisije tov. Kavčič Rudi.

PD Ziri. Društvo šteje 167 članov, od teh 91 delavcev, 33 uslužbencev, 3 kmete, 15 dijakov in 25 iz ostalih poklicev. Na Planinski Vestnik je naročenih 22 članov in 5 mladincev na gimnaziji. Organizirali so 4 skupinske izlete, in sicer na Javornik, Predjamski grad, Postojna, Skočjanske jame in Socerb pri Trstu z udeležbo 35 članov, dalje na Stari vrh z udeležbo 35 članov, povečini mladincev, na Triglav z enako udeležbo ter na Stenar in Kriške pode. Da bi društvo tudi v zimskem času nudilo svojim članom potrebno razvedrilo, je v ta namen organiziralo dvoje planinskih predavanj, v začetku februarja pa je prišel med nje tudi naš znani alpinist Joža Čop, ki je omejenemu številu članov iz svojih bogatih izkušenj tolmačil tehniko plezanja. Nadvse pa je presenetilo članstvo predavatelj tov. Mirko Kambič, ki je s svojim prijetnim podajanjem ob barvnih posnetkih napravil na članstvo močan vtis. Dne 13. marca t. l. je društvo s pomočjo vodstva gimnazije sklicalo sestanek mladincev in gimnazij, katerega se je udeležilo 21 mladincev in mladink. Sklenili so, da bodo vključili v ta odsek le mladince iz tretjega in četrtega letnika gimnazije.

Društvo upravlja zavetišči na Mrzlem vrhu in na Vrsniku, dohodke postojank pa uporablja za prirejanje izletov. Markacijski odsek je na novo markiral poti Hotavljice—Blegoš ter Gorenja vas—Goli vrh.

Občni zbor je v imenu PZS pozdravila načelnica mladinske komisije pri PZS tov. Švent Mara.

Za predsednika društva je bil ponovno izvoljen tov. Lojze Kopač.

PD Slov. Bistrica. Občni zbor je pričel ob udeležbi ca. 200 članov po predvajanju filma o vzponih in lepota naših gor. Iz društvenih poročil posnemamo, da je društvo vključevalo v celoti 650 rednih članov, kar pomeni, da je od preteklega leta do danes na novo vključilo 150 članov in sicer 50 starejših članov, 30 mladincev in 70 pionirjev. Skupina v Šmartnem šteje 38 članov, v bližnji prihodnosti pa bodo tamkaj ustanovili tudi pionirski odsek. Skupina v Zg. Polskavi šteje 70 članov.

Pionirski odsek »bratov Uršič« vključuje 150 članov s plačano članarino. Imel je tri sestanke in dva pionirska izleta na njihovo postojanko pri Treh kraljih na Pohorju. Prvega se je udeležilo 70, drugega pa 45 pionirjev. Slednji je bil štiridnevni in so v svoji sredi imeli tudi pionirje skupine v Zg. Polskavi.

Alpinisti so izvršili 24 plezalnih vzponov, od tega polovico od IV. do VI. težavnostne stopnje. S podporo društva in PZS je odsek organiziral v Vratih osemidnevni plezalni tabor, kjer je v glavnem izvršil prej navedene plezalne vzpone. Odsek šteje 8 članov.

Obisk postojanke pri Treh kraljih je bil znatno boljši od lanskega leta, k čemur so znatno pripomogli šolski izleti iz Laškega, Maribora, Celja, Murske Sobote in Slovenj Gradca. Posebna zahvala gre tovarni Impol, ki je dala specialiste s potrebnim orodjem za prekrivanje strehe in obrtniku Podhraški Karlu iz Slov. Bistrice, ki je podaril društvu 14 m novih pocinkanih žlebov in temeljito ter brezplačno popravil vso kuhinjsko posodo. Velike težave je imelo društvo z oskrbniki. V gradnjo novega doma niso v preteklem letu ničesar investirali, ker za to niso imeli potrebnih finančnih sredstev. Promet postojanke je znašal din 1559 733.— in to samo od prodaje alkoholnih ter brezalkoholnih pijač, ker je prehrana še vedno v režiji oskrbnice. Pri prekritju Kekca in provizorične koče je članstvo izvršilo 812 prostovoljnih delovnih ur v vrednosti din 40 600.—. Zanimiva je ugotovitev lesnega odseka tega društva, da sedanja izmera gozdov, lasti PZS, ne ustreza izmeri parcele v zemljiški knjigi, t. j., da so nekateri mejniki na gotovih mestih tudi do 4 m globoko preostavljeni v škodo PZS, kar znaša približno 1 ha izgubljenega gozda. Ker meji na parcele PZS Gozdno gospodarstvo, je društvo z njimi že stopilo v stik in se dogovorilo, da bodo ves ta svet ponovno premerili in postavili nove meje.

Diskusija je v glavnem obravnavala malverzacije oskrbnikov, ki so pripeljale društvo do tega, da je začel v finančne težave, hkrati pa ustvarilo v članstvu nekako nezaupanje do društva. Zato so sklenili, da ustanove investicijski odbor, ki bo povsem ločeno od upravnega odbora zagotovil denarna sredstva za investiranje v novogradnjo.

Društvena uprava je bila ponovno poverjena dosedanjemu predsedniku tov. Černetu Ivanu.

PD Postojna. V letu 1956 je bila vsa društvena dejavnost v glavnem osredotočena na gradnjo pionirske koče na Pečni rebri nad Postojno. Trdna volja in veliko razumevanje raznih podjetij in ustanov je premagala vse ovire in težave, ki so jih imeli s pričetkom gradnje. Veliko so razna podjetja prispevala z raznimi dotacijami in brezplačnim materialom, člani sami pa so ustvarili s prostovoljnim delom razna dela v vrednosti 160 000 dinarjev. Pri tej akciji so se posebno odlikovali mladinci in pionirji. Manjša pa je bila požrtvovalnost starejšega članstva. Ne moremo pa iti preko vsestranske požrtvovalnosti, ki jo je pokazal društveni predsednik tov. Rozman Ivan. Koča je danes pod streho, vendar pa čaka društvo še veliko dela.

V Vojkovi koči na Nanosu so uredili ležišča, za kar so nabavili nove postelje, žimnice,

posteljnino in odeje. Za to so prejeli od PZS kredit v višini din 300 000.—. S tem, da bodo sedanje pograde zamenjali z udobnimi posteljami, se bo sicer nekoliko znižala kapaciteta postojanke, vendar bodo ta izpadek nadomestili s postavitvijo novih 10 ležišč v kletni sobi.

Postojanko stalno oskrbujejo, doseženi promet pa komaj pokrije režijo postojanke. Društvo je preteklo poslovno leto sicer zaključilo z izgubo din 3317.—, vendar pa je upoštevali, da znaša samo 3 % odpis drobnega inventarja din 61 793.—. Obisk postojanke se je napram prejšnjemu letu povečal za 25 %. Ta porast obiska gre predvsem na račun raznih šolskih izletov, ki v koči ne pustijo večjih dohodkov.

Pod vodstvom tov. Klemenca so markacisti obnovili na svojem področju transverzalo, prav tako pa tudi obnovili pot v Škocjan (Rakovo dolino), na Javornik in nekatera druga pota. Mladi markacisti pa so na novo markirali pot do novo zgrajene pionirske koče na Pečni rebri.

Alpinisti so organizirali dva alpinistična začetniška tečaja na Nanosu. Prvega se je udeležilo sedem pionirjev in trije mladinci, drugega pa 12 pionirjev in 5 mladincev. Ob zaključku pa je tov. Knez Konrad z diapozitivni predaval o ledenikih in njihovem delovanju, o Dolomiti in prvenstvenem vzponu na Mont Everest.

Mladinski odsek vzorno vodi društveni predsednik tov. Rozman. Zelo lepo je odsek izvedel prihod Dedka Mraza, ki je skromno obdaril vse člane odseka. Na Dan pomladi je društvo organiziralo izlet vseh pionirjev osnovne šole in dijakov nižje gimnazije v bližnjo okolico na kraj, kjer so pričeli kasneje z gradnjo pionirske koče.

Društvo je tudi v preteklem letu organiziralo na Nanosu tradicionalni planinski tabor, ki je klub slabemu vremenu še kar dobro uspel.

Članstvo se je znižalo sicer za 63, v glavnem zaradi ukinitev okrajja, ker pa je društvo na novo vključilo 49 članov in to predvsem mladince in pionirje, znaša padec le še 15 članov. Klub prizadevanju društva, da bi zvišali število naročnikov na Planinski Vestnik, jim to ni uspelo, nasprotno je število še nekoliko padlo.

V imenu PZS sta pozdravila občni zbor podpredsednik tov. Bučer Tone in načelnica mladinske komisije tov. Mara Švent. Slednja je zlasti čestitala društvu za uspešno delo z mladino.

Za društvenega predsednika je bil ponovno izvoljen tov. Rozman Ivan, v glavnem pa tudi ves ostali dosedanji odbor.

PD Jezersko. Iz skopih podatkov, ki jih zasledimo v zapisniku občnega zbora tega društva, je razvidno, da je v društvu vključenih 190 članov, torej 75 članov več kot v preteklem letu, kar je vsekakor lep uspeh društva. Od teh je 100 starejših članov, 15 mladincev in 75 pionirjev, kar je približno 25 % od celotnega števila občanov. Dokaj časa so posvetili tudi delu z mladino. S pionirji so izvedli več skupinskih izletov, za starejše člane pa le en sam izlet in eno skioptično predavanje. Društvo je sodelovalo s strelsko družino, žal pa ne s smučarskim društvom. Dasi je zanimanje za alpinistični odsek precejšnje, odsek le ni pokazal zadovoljivih uspehov. Predvsem bo moral odsek pritegniti v svoje vrste mlajše člane. Postaja GRS ima dva registrirana reševalca, od katerih je eden tudi opravil izpit iz prve pomoči. Markacijski odsek je popravil pot do Češke koče in do Zrela. Gospodarski odsek je s kreditom PZS instaliral vodovod v Češki koči, izvršil razna popravila in nabavil nekaj žimnic ter odej. Društvena bilanca izkazuje deficit v višini 7990

dinarjev. Na Planinski Vestnik je naročenih le 19 članov.

PZS je zastopal na občnem zboru tov. dr. Bojan Špicar.

PD Kobarid. Med uspehi, ki jih je društvo imelo v preteklem letu, je omeniti predvsem uspešno organizacijo skupinskih izletov. Tako se je izletu planincev iz Čedad na Krn pridružilo 35 planincev, izleta na Mangrt 25 članov, na Triglav, Bogatin in Stol ter na Matajur pa preko 160. V avgustu so povabili planince iz Čedad na Mangrt, domači in bovski planinci pa so jim bili vodniki. Na povabilo PD v Čedadu so se udeležili po italijanski strani izleta na Matajur. Poleg njihovih članov so se izleta udeležili tudi planinci iz Bovca. Planinski tovariši onstran meje so jih sprejeli zelo priščno in tovarniško.

Društvo šteje 109 članov, 12 mladincev in 27 pionirjev. Med letom je nekaj članov sicer odpadlo, vendar pa precej manj, kakor pa je pristopilo novih članov. Kobarška mladina se doslej ni posebno udeleževala v posejanju domačih gora, vse pa kaže, da si sama želi utreti pot v naravo. To sklepajo iz povečane udeleževanja v smučanju in vedno večjega zanimanja za skupinske izlete. V tesnem sodelovanju s TVD Partizan bo društvo organiziralo razne odseke in skušalo vanje vključiti čim več mladine.

Markacisti so obnovili markacije na poti Kobarid—Drežnica do vrha Krna, na trgu pa so namestili veliko orientacijsko tablo. Društvo je dalje določilo vodnike za inozemske planince po naših gorah in sodelovalo pri odkritju spominke plošče padlim borcem-planincem pod Krmom.

Njihov dom na Vrsnem je obiskalo 596 planincev, kar je nekoliko manj kot preteklo leto. Nabavili so nekaj inventarja za dom in društveno pisarno. Promet se je napram lanskemu zmanjšal za okrog pol milijona. Bruto dohodki so znašali din 415 436.—, čisti dobiček pa din 120 080.—, za 20 000 din manj kot preteklo leto. Finančno poslovanje doma ni bilo zadovoljivo, saj je izkazalo din 112 451.— primanjkljaja. Oskrbnica vzroka primanjkljaja ni znala pojasniti, čeravno je izključevala vsak vlom ali krajo. Oskrbnica bo morala škodo povrniti. V mislih imajo tudi postavitev okrepčevalnice ali kasneje planinskega zavetišča pod Stolum. Na željo ObLO pa naj bi društvo zgradilo planinsko zavetišče tudi v Drežnici.

Po podanih poročilih se je razvila živahna diskusija, v katero je posegel tudi delegat PZS tov. Bučer Tone.

Za društvenega predsednika je bil ponovno izvoljen tov. Fratina Mirko.

PD Koper. Društvo šteje 160 članov, glede na to, da pa prihaja v Slov. Istro še mnogo takih, ki so bili aktivni planinci tam, kjer so doslej živeli, društvo zadržno pričakuje, da se bodo njegove vrste v kratkem močno okrepile. Dejstvo, da živijo ob morju in precej daleč od visokih gora, ne bi smelo biti ovira delovanju tega društva. Sicer pa so blizu njih tri znane turistične točke: Slavniki, Vremšiča in Nanos.

Društveno delo zelo ovira pomanjkanje društvenih prostorov, nadaljnji vzrok, ki negativno vpliva na planinstvo v njihovem območju, pa so drage vožnje na avtobusih in težave s prevozi, zlasti pri povratku ob nedeljah večer, ko avtobusi turistov dostikrat ne sprejmejo. Društvo je organiziralo skupinski izlet na Platak, štirje člani društva pa so se udeležili tudi zveznega izleta na Prokletije in se vrnili preko Crne gore in Lovčena. V manjših skupinah so člani izvedli mnogo tur tudi po Zapadnih Julijcih in celo v Dolomiti. Alpinistični odsek ima pet registriranih članov, vodi jih tov. Sandi Blažina.

Tudi njegova delavnost je bila v preteklem letu precej pičla, člani so vsi iz Isole, izvedli so nekaj vzponov v Kamniških in Julijskih Alpah (II. in V. stopnje) ter en vzpon IV. do V. težavnostne stopnje v Veliki Cini v Dolomiti. AO upa, da bo v tem letu uspel prodreti med delavsko in dijaško mladino. Za prvo urjenje so stene nad Črnim kalom kot nalašč. Mladinski odsek, ki šteje le 7 mladincev in 2 pionirja ter propagandni odsek, nista delala po krivdi povsem neaktivnih načelnikov teh odsekov. Društvo počasi ustvarja svojo planinsko knjižnico, ki šteje že 40 knjig. Na Planinski Vestnik je naročenih 97 članov. Lani so izvedli večjo akcijo za naročnike, ki je le deloma uspela. Markacisti so lani markirali vsa pota na Slavniki, kamor drži sedaj pet poti in to iz Podgorja, Klanca, Kozine, Herpelj in Markovščine. Za podaljšek transverzale od vrha Slavnika do Kopa je društvo predlagalo dve varianti: preko Petrinj na Socerb — Osp — Tinjan — Škofije — Hrvatine — Valdoltra in po morju v Koper ali Slavniki — Podgorje — Podpeč — Hrastovlje — Vzroček — Rižana — Koper ali pa iz Rižane na Tinjan in dalje kot po prvi varianti. Prva varianta bi bila bolj zaželena, ker nudi prelepe razglede na Trst, vendar povzroča težave bližina meje. Med onimi, ki so že prehodili transverzalo, je tudi njihov član Franc Solar iz Isole, ki je prejel zato častni znak št. 2.

Gradnja koč na Slavniku je bila glavni del društvenega dela. Leta 1955 so koč v grobem stanju spravili pod streho in jo zaslon zaprli, poleti 1956 pa so najprej dokončali dva kletna prostora in pričeli obratovati. Doslej so v postojanko investirali že din 6 770 289.—. K obisku postojanke bo mnogo pripomogla avtomobilska cesta, ki so jo že pričeli graditi iz Herpelj proti Slavniku.

Za predsednika je bil ponovno izvoljen tov. dr. Viktor Vovk. V imenu PZS je občni zbor pozdravil tov. Hribar Stanko.

PD Slovenjgradec. Društvo oskrbuje koč pod Kremžarjevim vrhom in Dom pod Veliko Kopo. Prva je zabeležila 2190 obiskovalcev, Dom pod Veliko Kopo pa po vpisni knjigi 5100. Društvo je v preteklem letu Dom pod Veliko Kopo tudi elektrificiralo, za kar gre zahvala društvenemu gospodarju tov. Kralju Ervinu. Z njemu lastno iznajdljivostjo je društvo uspelo izvršiti to delo za 488 068 din, ki bi sicer stalo 1 001 940 din, če bi moralo društvo vse plačati. Razlika med postavljenim proračunom in dejanskimi stroški znaša 513 227 din. Plačilo za to nesebično delo in požrtvovalnost ter voljo pa jim je v tiho zadovoljstvo, da so izpolnili eno zadnjih želja pokojnega predsednika tov. Miloša Grmovška, da bi na tej priljubljeni planinski postojanki zagorela električna luč. Na predlog podpredsednika tov. Škerlovnika je zbor preimenoval Dom pod Veliko Kopo v »Grmovškov dom pod Veliko Kopo».

Popravlil je potrebna tudi koč pod Kremžarjevim vrhom. Ze v letu 1957 je društvo izvršilo določena popravila na agregatu in vodovodni napeljavi ter manjša druga popravila. Grmovškov dom pod Veliko Kopo je konec lanskega poslovnega leta izkazal dobiček v višini 108 455 din, koč pod Kremžarjevim vrhom pa izgubo 2734 din.

Pri zbiranju članarine in pridobivanju novih članov je bilo društvo letos v zastoju. Po stanju 4. XII. 1956 je bilo v društvu včlanjenih 405 članov, 35 mladincev in 221 pionirjev, skupno 661 članov. Močno planinsko doživetje pa so doživeli maja 1956, ko jim je znani alpinist Lojze Kraigher predaval o turi v Centralne Alpe in vzponu na Mont Blanc in Matterhorn. Težje je bilo s skupinskimi izleti, ker jim je primanjkovalo prevoznih sredstev. Izvedli so le dva skupinska izleta, in sicer na Pohorje, katerih se je udeležila predvsem mladina.

Na tem področju teče transversala od Črnega vrha skozi Slovenj Gradec do Kotuljke. Zaradi vključitve Poštarskega doma so opustili staro pot preko Raduš na Plešivec ter zaznamovali pot iz Starega trga mimo Sel, Poštarskega doma ter Kotuljke pod Plešivec. Posebno pozornost so posvečali tudi poti iz Dovž do Grmovskega doma pod Veliko Kopo, ker je tamkaj najlažji vzpon na Pohorje.

Z izgubo dolgoletnega in nadvse požrtvovalnega društvenega predsednika tov. Miloša Grmovška je nastala v društveni upravi velika vrzel, kajti težko bo društvo našlo človeka, ki bo s takšno ljubeznijo do prirode in planin žrtvoval vse, kar se žrtvovati more.

V imenu PZS je občni zbor pozdravil predsednik tov. Fedor Košir, načelnica mladinske komisije pri PZS tov. Mara Švent pa je govorila o delu z mladino. Za novega predsednika je bil izvoljen tov. Kožuh Janez.

PD Kokra. Občni zbor se je vršil dne 14. IV. 1957 v restavraciji Kamnoloma v Kokri. Navzočih je bilo 36 članov, PZS pa je zastopal tov. Zinauer Milan.

Društvo je bilo ustanovljeno šele jeseni 1956 in je torej šele v začetni fazi svojega razvoja. Da bi vključilo v svoje vrste tudi šolsko mladino, je navezalo stike s prosvetnimi delavci osnovne šole v Kokri in profesorji v Predvoru. V bližnji pomladi nameravajo obnoviti pot pod Taško, ki je zelo zanemarjena in na dveh mestih tako porušena, da je le za silo prehodna. Dalje pa bodo tudi obnovili pot iz Dolca v smeri Kočne, ki je sedaj zelo zapuščena, za planince pa velike vrednosti. Za potrebni material se je društvo že obrnilo na PZS. Obnovili bodo tudi vse opuščene markacije. Zbor je sklenil obnoviti obveščevalni točki pri Suhadolniku in Pustoti in ustanoviti alpinistični odsek.

Zbor je izvolil 14-članski upravni odbor pod vodstvom dosedanjega predsednika tov. Vreša Viktorja.

PD Tolmin. Proslavo, ki so jo za 60-letnico društva vključili v okvir kulturnega tedna Tolminske, so izvedli s slavnostnim zborom planincev v dvorani kina in gledališča v Tolminu ter z uspešno planinsko razstavo v prostorih osnovne šole v Tolminu. Slavnostnega zbora planincev se je udeležilo poleg zastopnikov PZS tudi več sosednjih društev. Pogrešali pa so izrazite predstavnike Posočja, t. j. Kobarid in Bovec. Na tem zboru je zastopnik PZS tudi izročil zaslužnemu planincu tov. Vidmarju Janezu častni srebrni znak, s katerim ga je odlikovala skupščina PZS.

Ostalo društveno delo je bilo usmerjeno v povečavo postojanke na Razor planini. Organiziran skupinski izlet na Razor planino, združen s prostovoljnim delom pri pripravi lesa, ki ga bodo potrebovali za to postojanko, je prav dobro uspel. Društvo je tudi že pripravilo pri postojanki okrog 120 stotov gašenega apna, za kar gre zasluga predvsem tov. Vladu Sorliju, ki je v mrazu in najhujši burji napravil nešteto poti na Razor planino. — ObLO pa je podaril 2 m² desk in okrog 100 m² heraklita v približni vrednosti din 40.000.—

Razstavo v Trenti so lani prenesli v Tolmin, ker so potrebovali material za razstavo, ki jo je uredil tov. Rudi Jereb v okviru kulturnega tedna. Nato pa so razstavniki material posodili PD Idriji in PD Bovec za njihovo razstavo. Nadaljnji obstoj stalne razstave v Trenti je društvo rešilo na ta način, da je ves razstavniki material prepustilo Bovecu oziroma Trenti, kamor tudi spada.

Zaradi precejšnje oddaljenosti jim dela velike preglavice oskrbovanje doma Jalovec v Trenti. Ker je tudi promet te postojanke minimalen, so sklenili, da poslopje vrnejo ObLO Bovec, inventar pa pridržijo za kočo na Razor planini.

Načrti za povečavo koč na Razor planini so tik pred dovršitvijo, društvo pa ima za okrog pol milijona dinarjev vrednosti že zbranega gradbenega materiala bodisi na sami Razor planini ali v Zadlazu. Kljub temu pa bi potrebovali še okrog enega in pol milijona dinarjev, da bi delo izvršili.

Društvo je v preteklem letu oskrbovalo kočo na Razor planini, okrepčevalnico v Tol. Ravnah in Dom Jalovec v Trenti. Dobiček vseh treh postojank je znašal din 36.454.—

Število članov je naraslo od 172 v l. 1955 na 241 v l. 1956. Društvo je vključevalo 60 pionirjev, 33 mladincev in 148 starejših članov. Na Planinski Vestnik je naročenih 40 članov.

Nato je sledila diskusija, v kateri so diskutanti v glavnem obravnavali adaptacijo koč na Razor planini in oddajo Doma Jalovec ObLO Bovec. Na očitke nekaterih diskutantov, da je bila Primorska doslej s strani PZS deležna le majhne finančne podpore, se je oglašil k besedi podpredsednik PZS tov. Bučer Tone, ki je obrazložil odnos društva do PZS in obratno za več let nazaj in ugotovil, da je bila vsa krivda le na strani tega društva. Kljub temu pa je PZS odobrila PD Tolmin 400.000 din za izgradnjo bivaka, tega kredita pa društvo ni izkoristilo. Načelnica mladinske komisije pri PZS tov. Šventova je društvu nujno nasvetovala ustanovitev samostojnega mladinskega odseka, saj tvorijo tretjino članov mladinci. Dala jim je tudi nekaj napotkov za reševanje mladine, vprašanja.

Za društvenega predsednika je bil ponovno izvoljen tov. Fili Janko.

PD Poljčane. Društvenega občnega zbora se je udeležilo le 24 članov. Medtem ko je društvo leta 1951 vključevalo še 350 članov, jih ima danes samo še 75. Popolnoma pravilna je ugotovitev društvenega tajnika, da je padeč članstva dosegel svojo skrajno točko in da je potrebno ugotoviti, v čem obstoji vzrok upadanja članstva. Ustanovitev planinskih skupin v Rogški Slatini, v Šmarju pri Jelšah in v Makolah bi zato toplo pozdravili.

Društvo je uredilo markacije iz Poljčan na Boč, težave pa imajo s potmi, ki držijo na Boč iz Šmarja, Kostrivnice in iz Rogške Slatine. V letu 1956 so jih sicer popravili, vendar so pa zopet potrebna popravila. Lansko leto so tudi uredili vozno pot na Boč, za kar so dobili iz gozdnega sklada 30.000 din finančne pomoči. Revijo Planinski Vestnik prejema le 6 naročnikov. Društvo upravlja Dom na Boču, katerega pa je hotelo zaradi nerentabilnosti izročiti kakemu drugemu finančno močnejšemu PD. V ta namen je PZS sklicala v Poljčanah sestanek in povabila tudi PD Maribor, vendar pa je bilo na sestanku sklenjeno, da ostane Dom na Boču še nadalje v upravi tega društva. PZS je bila prepričana, da bi z oddajo doma prenehalo tudi samo društvo s svojim delom.

Lansko leto je društvo elektrificiralo dom na Boču in v ta namen izdalo 41.523 din. Svoje dohodke črpa iz doma na Boču, kjer pa je promet v lanskem letu zelo padel. Ne upošteva dohodkov na dan 1. maja je znašal promet komaj 800.000 din.

Dotrajal je tudi razgledni stolp. V jeseni so ga toliko popravili, da se ni podrl preko zime, z dotacijo 160.000 din, ki so jo prejeli od Gozdne uprave in OLO Maribor, pa ga bodo lahko spet obnovili in usposobili vsaj za nekaj let.

PD Kočevje. Društvo se je v preteklem letu borilo z organizacijskimi težavami in je zato v glavnem reševalo le tekoče zadeve. Društvene posle je po odstopu predsednika in gospodarja, ki sta odšla na nova službena mesta, vodil društveni podpredsednik tov. Kalan Jože, ki je pred leti ustanovil društvo. Nezdravi pojavi v društvu so povzročili malo-
dušje in nejevoljo pri članih. Koča pri Jele-

novem studentu za Mestnim vrhom je bila prvi vzrok za tako malodušje. Ker društvo ni našlo primerne oskrbnika, ni pa tudi potrebe po stalnem oskrbovanju postojanke, so postojanko ob sobotah in nedeljah oskrbovali društveni funkcionarji. Nekateri člani pa so bili mnenja, da sme koča služiti le določenim skupinam ljudi. Tako napačno mišljenje pa je rodilo celo ostre nastope med samimi funkcionarji upravnega odbora, ko je dovolilo društvo bivanje v koči dijakom Gozdarske srednje šole v času njihove prakse v počitnicah. Med člani pa je tudi nekaj takih, ki se ogrevajo za to, da bi se PD ukinilo in kot planinski odsek priključilo Turističnemu društvu. Vzrok za to naj bi bile večje dotacije, ki jih prejema Turistično društvo.

Društvo šteje 112 članov s plačano članarino in je članstvo v primerjavi z letom 1955 nekoliko padlo. Ker društvu še vedno ni uspelo rešiti vprašanje društvenega prostora, kjer bi se sestajal odbor in člani, je povečava odbora s člani še vedno nekoliko šibka. Društvo je zabeležilo 394511 din prometa in zaključilo preteklo poslovno leto z aktivnim saldnom. Od ObLO Kočevje je prejelo dotacijo 100.000 din.

Za predsednika je bil izvoljen dosedanjí podpredsednik tov. Kalan Jože.

PD Bohinj - Srednja vas. Težišče dela tega društva je bilo osredotočeno na gradnji nove Vodnikove koče na Velem polju. Kočo so v surovem stanju spravili pod streho že l. 1955, lansko leto pa so izdelali obe kleti, stopnice iz kleti v podstrežje, dozidali vsa okna in izgotovili jedilnico, kuhinjo, sobo za oskrbnico in shrambo. V prvem nadstropju so izdelali 4 sobe nad jedilnico in položili slepa tla. Zunaj koče proti Bohinjskim vrtcem so zajeli močan studenec. Koča bo moderna in bo nudila ves komfort ter bo v ponos gradiateljem kot celotni planinski organizaciji. V postojanko so samo lansko leto investirali 2729.000 din, dolžni pa so ostali še nadaljnjih 1214.480 din.

V kočo na Uskovnici, ki jo je društvo odprlo pred dvema letoma, so lansko leto investirali 139.574 din. Izdatek se nanaša v glavnem na izboljšanje ležišč.

Manjše investicije, in sicer 38.823 din so vložili tudi v kočo pod Bogatinom, kjer so prebelili vse notranje prostore, prepletkali lesení opaž v jedilnici, popravili električno napeljavo in uredili ležišča. Statistika dokazuje, da se promet te postojanke veča iz leta v leto, promet te postojanke v zimski sezoni 1956/57 pa je bil celo za 48.000 din večji od lanskega prometa vseh treh postojank.

Društvo šteje 167 rednih članov, 11 mladincev in 11 pionirjev. Da je število včlanjenih mladincev odločno premajhno, je ugotovil sam predsednik tov. Štendler v svojem poročilu in nujno priporočil prihodnjemu odboru, da temu vprašanju posveti več pozornosti. Tesnejše sodelovanje bi bilo potrebno tudi s PD Boh. Bistrica. GRS postaja je intervenirala v 8 primerih in nudila potrebno pomoč.

V imenu PZS je zbor pozdravil in društvu čestital k doseženim uspehom tov. Živojin Prosenec.

Ustanovni občni zbor PD PTT Maribor. — Vršil se je dne 18. V. 1957 v prostorih pošte Maribor 1, navzočih pa je bilo od 297 prijavljenih 165 članov. Zbora so se udeležili tudi podpredsednik PZS tov. Bučer Tone, predsednik PD Maribor tov. ing. Degen Friderik in predsednik PD PTT Ljubljana tov. Zabel Ivan.

Uvodoma je mešani pevski zbor KUD-a Pošta zapel tri pesmi, nakar je otvoril zbor predsednik Inicijativnega odbora za ustanovitev tega društva tov. Prevorčnik Martin. Po sprejetju društvenih pravil je zbor z javnim glasovanjem izvolil 13-članski upravni in tri-

članski nadzorni odbor pod vodstvom predsednika tov. Kneza Staneta.

Poštarski dom pod Plešivcem, ki ga je društvu stavila na razpolago sindikalna podružnica okrajne pošte Maribor 1, je bil zgrajen v letih 1953-1955, zgradil pa ga je kolektiv bivše okrajne pošte Slovenj Gradec. Dom stoji ob glavni slovenski poti št. 1 in služi kot zelo primerna vmesna postojanka med Kremžarjevim vrhom in Plešivcem. Oddaljen je 1¼ ure iz Slovenj Gradca in ravno toliko iz Ravne na Koroškem. Dom razpolaga z dnevno sobo, lovsko sobo, točilnico, štirimi spalnicami, v katerih lahko prenoči 10 oseb in s skupnim ležiščem, kjer je nameščenih nadaljnjih deset postelj. Opremljen je v glavnem s pohištvo slovenskega narodnega sloga in ročno kovanimi kljukami, lestenci itd. Dom je elektrificiran, ima hladilnik, radioaparat in tudi lasten vodovod s prho. Telefonično je povezan s pošto Ravne na Koroškem.

PD Litostroj. Društvo je v preteklem letu zaznamovalo velik padec članstva, saj je izgubilo okrog 100 članov. Danes šteje še 268 članov, od tega 31 mladincev in 20 pionirjev. Zlasti je opaziti majhno število mladine, kateri bi morali posvetiti največjo skrb. Nekajkrat so skušali to stanje popraviti preko mladinske organizacije, kjer pa žal niso nikdar našli razumevanja. Kljub velikemu padcu članstva pa je ostalo število naročnikov na Planinski Vestnik še vedno isto. Pri 268 članih 120 naročnikov je vsekakor lepa številka in je to lep uspeh društva. Izmed mnogih planiranih skupinskih izletov je društvo izvedlo le štiri, in sicer na Crni vrh, Lubnik, Rat-tovec in na Sorico. V večjem številu pa so poedinci zahajali v gore. Pet članov je tudi začelo s transverzalnó potjo, ki jo bodo v tem letu verjetno zaključili.

Za postavitev postojanke so si izbrali Sorško planino, v višini 1200 m. Ta ima z dograditvijo nove ceste na Bohinj najlepše prihodnosti. Z izvedbo ankete in s sklopičnimi slikami, ki so jih prikazali na zasedanju delavskega sveta tovarne Litostroj, so vodilne forume zainteresirali za gradnjo v taki meri, da so pri njih naleteli na polno razumevanje in tudi že prejeli del finančnih sredstev za gradnjo. Društvo je prepričano, da bo v letu 1958, ko bo slavilo 10-letnico svojega obstoja, dom tudi že izročilo svojemu namenu.

PD Oplotnica. Društvo je v preteklem letu znatno izboljšalo svoje delo in to predvsem delo z mladino. Ceravno ima vključenih le 24 mladincev, kar je za ta kraj vsekakor premalo, je vendarle izvedlo z njimi pet skupinskih izletov na Pohorje, med tem enega dvodnevnega. Vsi izleti so bili z uspehom zaključeni. Dvanajst mladincev pa se je udeležilo tudi štiridnevnega smučarskega tečaja, ki ga je izvedel TVD Partizan. Društvo si prizadeva, da bi vključilo tudi kmečko mladino, pri čemer računa zlasti na pomoč Kmetijske zadruge. Število članstva je od preteklega leta ostalo neizpremenjeno. Disciplina nekaterih članov upravnega odbora ni bila ravno na višini, saj so nekateri izostajali od sej, ne da bi za to imeli upravičen razlog, eden od izvoljenih odbornikov pa se ni udeležil niti ene seje. Vse breme je zato v glavnem padlo na nekaj odbornikov s predsednikom Jurakom na čelu in je zato razumljivo, da se delo v društvu ni tako razvijalo, kot pa bi bilo potrebno. Za društvo pa je bil težak udarec tudi izguba tov. Jerman Marice, ki je bila od ustanovitve tega društva pa do svoje prerane smrti najagilnejša in najpogotnejša društvena delavka. Še nekaj dni pred svojo smrtjo je pokazala veliko skrb za izdelavo bilance in dajala navodila za delo v društvu. Prav z njeno osebnó pomočjo je društvo kljub vsem težavam in zaprekam dobro uspevalo.

Velike težave pa je imelo društvo v preteklem letu tudi z oskrbniki. Komaj je nekako uredilo zadevo z bivšo oskrbnico in nastavilo novega oskrbnika, že zopet se je pokazal občuten primanjkljaj v škodo društva, ki ga oskrbnik ni znal opravičiti. Sele z novo oskrbnico društvo pričakuje, da bo kos svoji nalogi. Društvo oskrbuje postojanko na Pesku, ki jo je v l. 1956 po vpisni knjigi obiskalo 3359 planincev, prenočevalo pa jih je 562. Vedno večji obisk pa terja od društva tudi izboljšanje postojanke, predvsem z opremo. Društvo namerava kočo tudi elektrificirati, za kar misli zgraditi lastno hidrocentralo.

Planinski Vestnik ima v Oplotnici malo naročnikov, v promet pa tudi ne gredo planinske edicije, ki jih je društvo vse vrnilo. V okviru društva bo deloval tudi turistični odsek pod vodstvom predsednika tov. Pozne Adija. Društvo je dalje sklenilo, da bo tedensko po enkrat poslovalo v pisarni ObLO, kjer bodo člani prejeli lahko vse potrebne informacije.

Društvo bo tudi v bodoče vodil marljivi predsednik tov. Jurak Stefan.

PD Šoštanj. Društveno delo je bilo živahno in razgibanano, temu primerno pa tudi uspehi. Razveseljivo je dejstvo, da je društvo v preteklem letu na novo sprejelo v svoje vrste 198 oseb, kar je vsekakor zavirljiv uspeh. V celoti danes vključuje 337 članov, 35 mladincev in 146 pionirjev. Delo z mladino je bilo lansko leto živahniješe kot prejšnje leto, premalo pa so imeli sestankov z mladino. Med pionirji se precej utrjuje in razširja hrepenenje po lepota naših planin, vendar so jim v preteklem letu dali premalo priložnosti in možnosti za planinsko udejstvovanje. Napravili so samo tri skupinske izlete z njimi, in sicer v St. Vid in na Plešivec. V sodelovanju z lovci so v okviru planinske lovskega tedna organizirali krasno uspešno razstavo, hkrati pa s predavanji in tečajji prikazali lepoto naše narave. Poleg raznih manjših izletov se je 16 mladincev in pionirjev udeležilo zveznega izleta v Prokletije. V posebno pohvalo društvu moramo omeniti, da so se člani tega društva doslej udeležili vseh zveznih izletov in da je bila njihova ekipa doslej še vedno najštevilnejša. Potovanje v Prokletije in njihovo doživetje je prav na pristrčen in originalni način opisal na obnem zboru društveni propagandist tov. Kojc Viki.

Društveno gospodarstvo je uspešno vodil tov. Dovšak Tone, ki je vedno skrbel, da je vladal v postojanki Andrejev dom na Slemenju vzoren red. Priznati je treba, da ima postojanka skrajno nizke cene in da so redke postojanke, ki bi se v tem pogledu mogle meriti z Andrejevim domom na Slemenju. Nostrojnost postojanke stalno izboljšujejo. Lansko leto so nabavili dva hladilnika »Tobi«.

V imenu PZS je pozdravil občni zbor sekretar tov. Fetiš Miro, ki je pohvalil njihovo delo in jim čestital k doseženim uspehom. Predlagal pa je ustanovitve mladinskega odseka, ki naj izvede svoj občni zbor.

Vodstvo društva je bilo ponovno zaupano dosedanjemu večletnemu zaslužnemu predsedniku tov. Stegnarju Andreju, katerega zasluga je, da društvo tako uspeva.

PD Ravne na Koroškem. Društvo je v preteklem letu izvedlo vrsto uspešnih skupinskih izletov. Tako je organiziralo po en izlet za člane v Juljske in Kamniške Alpe, katerih se je udeležilo 51 članov, po en izlet za mladince v Juljske in Kamniške Alpe, katerih se je udeležilo 59 mladincev in kar devet izletov za pionirje, in sicer dvakrat na Poštarski dom, ter po enkrat v St. Danijel, na Jankovec, na Uršljo goro, na Smrekovec, v Toplo, v Olševo in v Kamniške planine. Prvi dan so si ogledali Klemenškovo planino z bivakom pod Ojstrico, kjer so prespali, drugi dan pa

so prečkali pod Škarjami nazaj na slap Rinke na Okrešlju. V celoti se je teh izletov udeležilo 274 pionirjev oziroma mladincev in 42 vodičev. En član se je udeležil tudi zveznega izleta v Prokletijah. Tako številni skupinski izleti so jim bili omogočeni s pomočjo uprave Zelezarne Ravne, ki jim je stavila na razpolago avtobus po znanih ceni. Med izletniki so se tokrat prvič pojavili pionirji novoustanovljenega pionirskega odseka, ki šteje že okrog 80 članov. Članstvo se je dvignilo na 366 in je dvig članstva pripisati v glavnem na račun pionirjev. Društvo samo ugotavlja, da vključuje še vse premalo ljudi v svoje vrste, zlasti še, če se upošteva ogromno število dijakov in vajencev Met. industrijske šole. Za pohod po transverzali se je doslej odločilo 22 članov. Vsi so se za pohod vneto pripravili in že tudi prehodili dobren del poti. V ponos društvu je dijak Jeseničnik Stanko, ki je celotno transverzalo prehodil v 18 dneh in kot prvi na Koroškem za to prejel transverzalni znak št. 11.

Alpinistični odsek šteje 8 članov in enako število pripravnikov. Člani odseka so v letu 1956 skupno preplezali 45 smeri in to v Raduhi, Šmahorici, Juljskih in Kamniških Alpah. Odsek je organiziral na Koroški zimski in letni tečaj, dva člana pa sta se udeležila republiškega plezalnega tabora v Krnici. Za alpinistični odsek vzorno skrbi matično društvo, ki ne štedi sredstev za nabavo opreme in finansiranje tečajev. Odsek pa je doslej našel polno razumevanje za svoje delo tudi pri sindikatu Zelezarne, pri upravi Zelezarne, pri občini, kot tudi pri okraju. Tudi društveni proračun za l. 1957 izkazuje znatno postavko za potrebe alpinistov.

Obnovili so le nekaj napisnih tablic in na novo markirali pot Smučarska koča—Rožank—Kogelnik—Gozdarska koča—Poštarski dom, izvedli pa so tudi priključek Poštarski dom—Plešivec. Omembe vreden uspeh društva je v preteklem letu tradicionalna prireditve Planinski rej, ki je kakor vedno tudi tokrat v vsakem oziru prav lepo uspeša.

V diskusiji sta sodelovala tudi podpredsednik PZS tov. Bučer Tone, ki je zbor pozdravil v imenu Planinske zveze Slovenije, in načelnica mladinske komisije pri PZS tov. Mara Švent, ki je izrazila svoje presenečenje nad doseženimi uspehi mladine.

Zmagovalec transverzale tov. Jeseničnik Stanko je prejel od društva skromno darilce.

Ker se bo po sklepu zadnje skupščine PZS vršila prihodnja skupščina v Ravnah na Koroškem, se društvo že sedaj na to pripravlja.

Dan pred obnim zborom matičnega društva je izvedel svoj zbor tudi pionirski odsek tega društva. Poročilo o delu odseka je podal tov. Gradišnik Rudolf, referent za propagando PD, tov. Stor Miloš pa je razdelil nagrade najpridnejšim, najboljšim in najposlušnejšim pionirjem in pionirkam. Povečano sliko iz Logarske doline, kjer so se slikali s tov. načelnikom Gradišnikom Rudolfom na Okrešlju, so prejeli pionirji Kutnik Ivan, Suler Franc, Zakeršnik Karel, Matvoz Stefan, Rus Dragica in Bavče Lizika. Pionirji niso volili novega načelnika, ker so izrazili enoglasno željo, da naj bo tov. Gradišnik še nadalje njihov načelnik. Potem, ko je tamburaški zbor pionirskega odseka PD Prevalje odigral nekaj komadov, je tov. Gradišnik zaključil zbor.

PD Gornji grad. V preteklem letu je društvo posvetilo vse svoje sile gradnji doma na Menini planini. Dom je sedaj že tretje leto v gradnji, leta 1955 pa je bil v surovem stanju dograjen pod streho. Lansko leto so pričeli z izdelavo notranjih prostorov. Kletni prostori in pritličje je bilo izgotovljeno, opremiti pa jih je treba še s primernim pohištvom. Dosedanji stroški znašajo 4500 000 din,

od tega pa je društvo iz lastnih sredstev prispevalo 1600 000 din v denarju, gradbenem materialu in prostovoljnem delu, pri čemer se je zlasti odlikovala gimnazijska mladina.

Društvo je na novo markiralo pot iz Bočne na Menino, sicer pa je le popravilo že obstoječe markacije. Urediti nameravajo tudi zimske markacije. Število naročnikov na Planinski Vestnik je še kar zadovoljivo. Na nižji gimnaziji ima društvo 75 članov, ki so voljni društvu vedno in kjer koli pomagati. Njihova iskrena želja pa je tudi, da bi poleg planinskih izkaznic imeli tudi značke, ki bi v posameznikih vzbujale osebni ponos, da so člani PD. Zelje mladincev je podprla tudi načelnica mladinske komisije pri PZS tov. Svent Mara, ki je društvu priporočila, da popelje mladino tja, kamor si želi. V imenu PZS je zbor pozdravil podpredsednik tov. Bučer Tone. Za svojega predsednika je zbor ponovno izvolil tov. Tratnik Jožeta in mu s tem dal polno priznanje za njegovo doslej opravljeno delo.

PD Obrtnik Maribor. Delo upravnega odbora je bilo predvsem usmerjeno na gradbena dela na njihovi postojanki na Tuzlovem vrhu. Uredili so posebno izložbo v Gosposki ulici, v društvenih prostorih pa posebno omarico s fotografskimi posnetki z različnih izletov, ki jih je organiziralo društvo. Število članov so v letu 1956 dvignili za 48 %. Ob lanskoletnem občnem zboru je imelo društvo skupno 162 članov, na novo pa je bilo sprejetih 78 članov, od tega 63 starejših članov, 12 mladincev in trije pionirji.

Na Tuzlovem vrhu so zgradili vodovod, ki je osnova za nadaljnja gradbena dela. Za to je društvo investiralo 1800 000 din. Denarna sredstva je v glavnem prispevala Obrtna zbornica. Vodovod so otvorili na svečan način na državni praznik 29. novembra 1956. Članom, ki so s svojim delom doprinesli do izgraditve tega vodovoda, je društvo priredilo skromen družabni večer v prostorih začasne postojanke, tov. Sori Zori pa so izročili diplomu častnega člana. Kot nadaljnjo fazo njihove postojanke je upravni odbor začel postavljati dom. Dela so že v polnem teku.

Društvo je med letom organiziralo nekaj izletov na Tuzlov vrh, posamezni člani pa so v manjših skupinah in s svojimi družinami obiskovali tudi druge vrhove. Meseca oktobra so jih obiskali na Tuzlovem vrhu zagrebški obrtniki-planinci in jim v spomin poklonili bronasti odliček motiva iz Zagreba. Mariborski obrtniki so jim podarili cepin. Januaria letos pa je društvo organiziralo obrtniški ples, ki jim je prinesel 200 000 din čistega dobička. V zimskem času so izvedli na Tuzlovem vrhu tudi skijoling, ki se ga je udeležilo 20 članov. Vrednost prostovoljnega dela, ki so ga opravili člani na Tuzlovem vrhu, je ocenjena najmanj na 250 000 din.

Zlasti je zbor pozdravil gesto Obrtne zbornice, ki je na iniciativo tajnika zbornice pozvala okoli 24 obrtnih podjetij, ki jim ni treba več plačevati prispevkov v stanovanjski sklad, naj ta sredstva položijo kot svoj prispevek za zgraditev planinskega doma. Delovni kolektivi teh podjetij so sugestijo zbornice ocenili pozitivno in že dali pristanek za ta sredstva, prenos sredstev pa mora potrditi še OLO. Na ta način bo društvo prejelo za gradnjo doma ca. 1 300 000 din. Dalje so predlagali, naj bi društvo ustanovilo podporne člane, ki sicer ne bi spadali med aktivne planince, pač pa bi s svojimi prispevki krepili finančno jakost društva.

Za društvenega predsednika je bil ponovno izvoljen tov. Alojz De Corti.

PD Nova Gorica. Od 372 vpisanih članov je poravnalo članarino le 206 članov.

Gomiščekovo zavetišče na Krnu je obiskalo preko 1000 planincev, t. j. ca. 20 % več kakor v letu 1955. V koči sedaj po adaptaciji ni

vlage, potrebna pa bo posebna izolacija vrat v bunker, kjer je voda. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev društvo ni moglo opremiti koče s posteljino in kuhinjskim priborom.

Dom Klementa Juga je obiskalo preko 900 planincev, torej tudi za ca. 10 % več kot v letu 1955.

Dom Poldanovec v Lokvah — kot edini zimsko-sportni center na Goriškem — je stalno oskrbovan. Zaradi slabega upravljanja v preteklem letu (površnega poslovanja oskrbnika) dom kljub povečanemu obisku ni kril svoje režije. Iz tekočih dohodkov je društvo investiralo v dom preko 700 000 din, in sicer v greznico in popravilo gospodarskega poslopja ter ureditev notranjih prostorov. Postojanka ima dnevno redno avtobusno zvezo iz Nove Gorice, širijo pa se glasovi, da bo v sezoni urejena redna zveza Trst—Lokve.

Koča na Trstelju so oskrbovali le ob sobotah in nedeljah, obiskalo pa jo je preko 700 obiskovalcev. Iz tekočih sredstev je društvo obnovilo elektriko od vasi Lipe do koče, kar je društvo stalo 220 000 din. Popravilo je tudi vodovod.

Tudi koča Kekec na Katarini je oskrbovana le ob sobotah in nedeljah, obiskalo pa jo je preko 2000 gostov, v glavnem domačinov. V letošnjem in prihodnjem letu bo treba resno misliti na adaptacijo. V ta namen se je že v preteklem letu zgradila klet, kar je stalo preko din 300 000 din in jih je društvo krilo iz tekočih sredstev. Popravila se je tudi pot do koče preko Dambarja, kjer je sedaj možen prevoz z avtomobili. V popravilo ceste je društvo vložilo 135 000 din.

Razen koče Kekec, Doma Poldanovec so bile vse postojanke pasivne, kljub temu pa je društvo po prizadevanju nekaterih funkcionarjev zabeležilo finančni uspeh in ustvarilo dobiček 784 372 din.

Mladina je pod vodstvom prosvetnih delavcev izvedla vrsto uspešnih izletov predvsem na svoje postojanke, ostali člani in članice pa so v skupinah ali posamično obiskovali okoliške hribe, kakor tudi Julijske in Kamniške Alpe. Udeležili so se tudi izleta v Prokletije. Omenimo naj še veličastno proslavo in odkritje spominke plošče dr. Klementu Jugu v Solkanu, katero je društvo izvedlo z veliko udeležbo domačega občinstva in sosednjih PD. Število novih članov ni naraslo, kar je dokaz, da društvo nima dovolj kontakta z mladino. Napredovalo tudi ni zbiranje novih naročnikov na Pl. Vestnik. Društvo skrbi za redno razpečevanje planinske literature in tudi uspešno vrši akcijo za zbiranje sredstev za gradnjo Zlatoroga.

Markacijski odsek je obnovil le stare markacije, tako na Krn in v Lepeno, ni pa še namestil smernih tablic.

V imenu PZS je pozdravil občni zbor tov. Dekleva Janko.

PD Medvode. V uvod občnega zbora je zbor gimnazijcev-planincev zapel nekaj narodnih-planinskih pesmi, gimnazijka, članica PD pa je recitala pesem Mitje Šarabona »Očnica«.

Članarino je plačalo 383 članov, in sicer 85 delavcev, 22 kmetov, 82 uslužbencev, 127 gimnazijskih dijakov, 29 študentov in 38 oseb ostalih poklicev. Planinski Vestnik je izgubil nekaj naročnikov, kljub temu pa ga prejema še vedno 21 % članstva. Organizirali so 6 skupinskih izletov, in sicer dvakrat na Komno, enkrat na Triglav, Begunjsko, Vršič in Križko goro.

Na lanskoletnem občnem zboru je bilo delo alpinističnega odseka prikazano kot zelo pozitivno. Tudi po izvolitvi novega odbora je kazalo, da se bo delo nadaljevalo, saj je bil že sredi marca organiziran začetniški zimsko alpinistični tečaj, ki je trajal teden dni. Izvršili so vzpone preko Grla na Mojstrovko,

po Grebenu na Prisojnik, na Špik, Robičje, Sleme in Tamar, vadili so se v hoji z derezami, o uporabi cepina pri padcih, zaustavljanje na ledenih strminah itd. Vsak prosti čas pa so izkoristili za smučanje. Navdušenje je počasi popustilo in v poletju niso doživeli nobenih posebnih uspehov. Upravni odbor je to stanje večkrat postavil na dnevni red, vendar brez uspeha. Stanje se ni popravilo. Odsek tudi ni izkoristil finančne pomoči, ki mu jo je nudila Komisija za alpinizem pri PZS in matično društvo.

Delo z mladino je vidno napredovalo. Sklep zadnjega občnega zbora o nadaljnji razširitvi dela z mladino so imeli stalno v svojem delovnem programu. Poleg nešteti manjših izletov, ki so jih izvršili v popoldanskem prostem času v bližnjem okolico, so organizirali skupinski izlet na Smarno goro, na Polzevo, na Vršič in njegovo okolico, v Trento, na Govejk in Topol, dva dni so bili v partizanih in v pohodu napravili pot čez Studenčice in Sv. Jakob ter se spustili v Babni dol, kjer so se srečali s partizansko patruljo, v čast Dneva vstaje so organizirali pohod v Bosanske planine, za najboljše planince pa so organizirali izlet na Triglav, ki se pa žal zaradi slabega vremena ni mogel izvesti po programu. Januarja pa so priredili na Komno smučarski izlet. Mladina se na teh izletih z vse večjim razumevanjem odreke nezdravim in kvarnim tendencam samovolje in razposajenosti. Med tem ko so vodili pod zelo skrbno iniciativo tov. Jožeta mlade planince zadnji dve leti sami starejši člani, so v zadnjem času prepustili del odgovornosti njim samim. Mnenja so, naj bi se mladi člani naučili voditi organizacijo, katere člani so. Mladina se upira komandiranju, rada pa pokaže svoje ustvarjalne sposobnosti in zmoglosti, da nekaj sama vodi in razvija. Pri mladini tudi s polnim razumevanjem podpirajo kolektivne akcije. Najbolj široka taka akcija je bila v zbiranju zdravih želišč, predvsem borovnic. Mladi planinci so s polnim razumevanjem priskočili PD na pomoč. Sio je za finančno stisko, ki se je po uspelem njihovemu trudu zmanjšala za 20000 din. Take in podobne akcije, ki jih ne mislijo zanemariti, prav gotovo krepe zavest, da brez truda in prizadevanja ni sredstev, brez sredstev pa tudi ne more biti izletov, ki zahtevajo lepe denarce. Na izletih se vodijo zapisniki, v katerih se obravnavajo posebne zanimivosti, s katerimi se srečajo. Pretežni del sredstev, s katerimi razpolaga društvo, je šlo za delo z mladino, v številki 241966 din za taborjenja in izlete ter 141957 din za mladinsko glasilo »Planine mladini«.

Glasilo Planine mladini še vedno ni dosegla zaželenega uspeha. Mladi planinci namreč ne pokažejo volje, da bi v njej opisovali svoja doživljanja.

Delo gospodarskega odbora se je v glavnem odvijalo okrog Slavkovega doma na Golem brdu. Uredili so električno inštalacijo, deloma na novo prekrili streho, prepleskali in prebelili so skoraj polovico prostorov v obeh stavbah, postavili so na novo stranišče za izplakovanje, izvršili razne prezidave, nabavili nekaj inventarja itd., za kar vse so izdali 228407 din, s prostovoljnimi delom članov in mladincev pa so ustvarili 29223 din.

V imenu mladinske komisije pri PZS je občni zbor pozdravila načelnica tov. Švent Mara, ki je društvu čestitala k izredno uspešnemu delu z mladino.

PD Mežica. Društvo vključuje 464 članov, od tega je v letu 1956 na novo pristopilo 25 članov, 9 mladincev in 21 pionirjev. Vseh prostovoljnih ur je članstvo v preteklem letu izvršilo 2726 in to predvsem pri gradnji doma na Peci, nošnji materiala, deloma pri ureditvi planinskih poti, pri izboljšavi žičnice k po-

stojanki na Pikovem itd. Glavno delo društva je bilo pri domu na Peci. V zbiranju finančnih sredstev niso imeli posebne sreče. S prošnjami so se obrnili kar na 32 podjetij v Sloveniji in celo v Srbiji, toda povsod brez uspeha. Tako so bili navezani le na svoja lastna sredstva, delno pa so si pomagali s prodajo rezanega lesa. Za vrnitev dolgov so iz občinskega investicijskega sklada prejeli posojilo 500000 din.

Obnoviti in opremiti bi morali tudi postojanko na Raduhi. Ker pa niso imeli denarnih sredstev, so postojanko oddali v najem PD Solčava, ki so se obvezali, da jo bodo obnovili in v sezoni redno oskrbovali. Postojanka »Na Pikovem« v Podpeci, ki so jo doslej imeli v najemu, je skupno s ca. 2 ha zemljišča prešla v last društva. Tovorna žičnica, ki je bila zgrajena za redno oskrbovanje postojanke v dolžini 900 m, po izvršeni preureditvi redno obratuje. V postojanki kot v njeni dependansi je na razpolago 14 opremljenih postelj. Ostale njihove nižinske postojanke kot Grauf, Skrubelj in Puc so le okrepčevalnice in so jih prisiljeni voditi, da si tam ustvarjajo dohodke za gradnjo na Peci. Dela in truda imajo s tem upravljanjem mnogo, zlasti, ker vrše v glavnem vse na prostovoljni bazi.

Markacijski odsek je izvršil obnovo markacij na poteh na Peco in Raduho. Ni pa nadaljeval z gradnjo poti iz sedla Male Pece preko južne strani na vrh Pece.

Treh skupinskih izletov na Volinjec, Pikovo in Peco se je udeležilo od 23 do 50 članov, zveznega izleta v Prokletije pa 5 članov. V manjših skupinah so člani obiskovali še Raduho, Peco in ostale vrhove v Kamniških planinah. Delo turističnega odseka se je v minulem letu tako razmahnilo, da že presega delokrog odseka in bo nujno treba ustanoviti samostojno TD.

Pionirski odsek je med letom izvedel tri skupinske izlete in to enodnevni izlet na Pikovo (9 pionirjev), tridnevni izlet na Grohat in na vrh Raduho (39 pionirjev in 7 članov) in enodnevni izlet v Stanjel (7 pionirjev). Na vseh teh izletih je društvo poskrbelo za brezplačno oskrbo mladih planincev.

Društvo sta čestitala k doseženim uspehom podpredsednik PZS tov. Bučer Tone in načelnica mladinske komisije tov. Švent Mara.

PD Železniki. Preteklo leto je društvo posvetilo vso skrb predvsem gospodarski sanaciji in pridobivanju članstva, saj so spori zadnjih let društvo močno oslabil tako organizacijsko kot gospodarsko. Društvo je pri tem doseglo lepe uspehe. Članstvo je dvignilo od 86 na 400, novi člani pa se vpisujejo. Enako lepe uspehe je društvo doseglo po gospodarski plati. S finančno pomočjo PZS, z odpisi podjetij, dotacijo SZDL in z lastnimi sredstvi so poravnali dolg 567098 din in pokrili izgubo iz leta 1955 v znesku 358613 din, poleg tega pa so še delno vrnili obratna sredstva, ki bremene društvo z 12% obrestmi, kar je za društvo velika obremenitev. Medtem ko je imela njihova postojanka na Ratitovcu v letu 1955 preko 100000 din izgube, je bila leta 1956 kljub slabi sezoni in nevpeljani oskrbnici skupno s Prtovcem aktivna. Izkazala je približek 26273 din. Torej je ovržena bajka o nerentabilnosti koč, nasprotno pa je dokazano, da bi se z boljšo oskrbo (mišljen je dober oskrbnik) dalo doseči še mnogo več. Čisti društveni dohodki pa so znašali 29682 din. Če prštejemo še dohodek koč, je imelo torej društvo čistega dohodka 55955 din. Nepokrit pa je ostal dolg po proračunu iz leta 1955 v znesku 42338 din za prometni davek. Zatržno upajo, da bodo to obveznost poravnali z dotacijo ObLO.

Zbor je v imenu PZS pozdravil tov. dr. Bojan Spicar.

Državni zavod zavarovalni

DIREKCIJA ZA LJUDSKO REPUBLIKO SLOVENIJO V LJUBLJANI

*Predajte se športu in užitkom,
ki vam jih nudi lepa priroda!
Na opreznost nikar ne pozabite —
riziko pa predajte zavarovanju!
Zoper nezgode, za primer
smrti in doživetja zavaruje:*

Telefon 39-121

Zastopniki v vseh večjih krajih

PODJETJE

Slovenija-avto

UVOZNO IN TRGOVSKO

LJUBLJANA, PREŠERNOVA 40

UVOZ IN TRGOVINA NA DEBELO

za motorna vozila vseh vrst, rezervne dele, avto-moto gume, splošni in električni avtomaterial, bicikle ter gradbene stroje domače produkcije

ŽIČNICA

PODJETJE ZA IZDELAVO ŽIČNIC,
TRANSPORTNIH IN STROJNIH NAPRAV

Ljubljana, Tržaška 69

Telefon št. 21-686 in 22-194

Izdeluje, projektira in montira:

enovrvene žičnice z avtomatskim vklapljanjem

in izklapljanjem sedežev, ki ustrezajo

vsem sodobnim tehničnim predpisom

dvo vrvene tovarne žičnice za industrijo

žične žerjave za eksploatacijo gozdov

lesno-obdelovalne stroje, sušilnice za lesno

industrijo kakor tudi klimatske in

ekshaustorske naprave za industrijo

MARIBORSKA TEKSTILNA TOVARNA

MARIBOR

Poštni predal: 9

Telefon: 40-11

Telex: 033 17

Brzojavni naslov: Tekstiltvor

NB podružnica Maribor

št. 640-T-150

PROIZVAJA: bombažno prejo, sukanec za šivanje in vezenje, hlačevino, klote, bombažne in umetno svilene podloge, flanele, popeline za srajce in pižame, tiskanine in modne tkanine iz bombaža in stanične volne

Vse naše tkanine iz stanične volne ter tropikali so apretirane proti mečkanju in so opremljene s posebnimi ščitnimi znaki, ki jamčijo za obstojnost apreture tudi po večkratnem pranju

IZVAŽA: sukance za šivanje, klote, svilene serže, popeline, cefirje ter tiskanine za moško perilo in ženske obleke

UVAŽA: surovine, barve, kemikalije, utenzilije itd.

VSI NAŠI IZDELKI SO ZNANI

PO IZREDNO DOBRI KVALITETI IN NIZKIH CENAH

PREDILNICE

TKALNICE

BARVARNE

TISKARNA

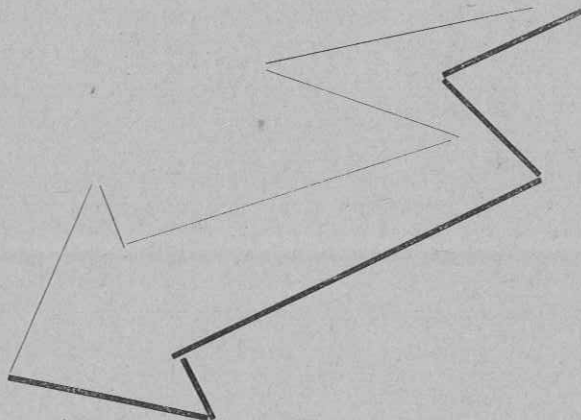
APRETURE

INŠTITUT ZA ELEKTROZVEZE

LJUBLJANA - LINHARTOVA ULICA 35

Telefon: 39-261, p. p. 247, telegrami: ELEKTROZVEZE

izdeluje za potrebe

Gorske reševalne službe

in za povezavo planinskih postojank s poštnim telefonskim omrežjem

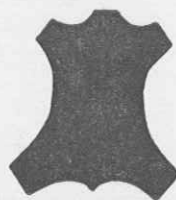
PRENOSNE ODDAJNO-SPREJEMNE UKV POSTAJE

tipa »PHONOPORT« in APARATURE ZA USMERJENE BREZZIČNE ZVEZE

tipa UKD 1 C

Poleg tega projektiramo, razvijamo in dobavljamo še
kratkovalovne in ultrakratkovalovne sprejemno-oddajne postaje,
televizijske naprave,
elektronske merilne in kontrolne inštrumente,
naprave za regulacijo in napajanje,
sestavne dele za radio in elektrotehniko,
VF keramiko, magnetne, ferite,
vse vrste avtomobilskih in miniaturnih žarnic,
fotocelice,
izolacijske in zaščitne mase ter metalizacijske in VF izolacijske lake

tovarna usnja v šošanju

Najboljše

PODPLATNO USNJE, KOMERČNO
IN GOODEYAR, VSE VRSTE BO-
KSOV, ČRNEGA IN BARVASTIH,
DULLBOKS ZA SPECIALNE SMU-
ČARSKE ČEVLJE, MASTNO, CU-
GOVANO IN NEKRIŠPLOVANO
KRAVINO TER SVETOVNO ZNANI
LIKANEC KUPITE NAJCENEJE V
TOVARNI USNJA V ŠOŠANJU

POSTREŽBA TOČNA IN HITRA!

Železarna Jesenice

Telefon

244 - 245 - 246 - 250

Jesenice